

Neobyčejný člověk Přemysl Pitter jako sociální pedagog

Renáta Straková

Bakalářská práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Renáta STRAKOVÁ**
Osobní číslo: **H11852**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Neobyčejný člověk Přemysl Pitter jako sociální pedagog**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury k sociálně pedagogickému profilu Přemysla Pittra.

Vymezení pojmů a teoretických východisek v oblasti života a díla Přemysla Pittra.

Příprava metodiky výzkumné části.

Realizace kvantitativního výzkumu metodou dotazníku o významu Přemysla Pittra.

Zpracování a vyhodnocení dat, včetně jejich interpretace.

Vyvození výsledku výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

PITTER, Přemysl a Olga FIERZOVÁ. Nad vřavou nenávisti. Praha: Kalich, 1996. ISBN 80-7017-972-4.

KOHN, Pavel. Můj život nepatří mně. Praha: Kalich, 1995. ISBN 80-7017-852-3.

MATOUŠ, Miroslav. Zvláštní člověk Přemysl Pitter. Praha: Bonaventura, 2001. ISBN 80-85197-26-X.

PITTER, Přemysl. Život a dílo. Sborník referátů z mezinárodního semináře. Praha: Pedagogické muzeum J. A. Komenského Praha: 1994. ISBN: 80-901461-1-2.

KOHN, Pavel. Schlösser der Hoffnung: Die geretteten Kinder des Přemysl Pitter erinnern sich. München: Langen Müller, 2001. ISBN 978-3-7844-2836-9.

PITTER, Přemysl. Geistige Revolution im Herzen Europas. Zürich: Rotapfel-Verlag, 1968. 714774181.

Vedoucí bakalářské práce:

doc. PhDr. Mgr. Jaroslav Balvín, CSc.

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

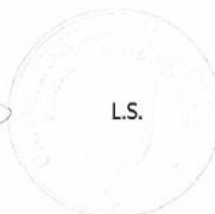
27. ledna 2014

Termín odevzdání bakalářské práce:

2. května 2014

Ve Zlíně dne 27. ledna 2014

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně15. 4. 2014

.....Hubert Růžička

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

(1) Vysoká škola nevdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledků obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlášení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Nemí-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užíti či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se zabývá neobyčejnou osobností sociální pedagogiky minulého století, Přemyslem Pittrem. V teoretické části si definujeme pojem sociální pedagogika a jaké jsou kompetence a uplatnění sociálního pedagoga v současnosti. V druhé kapitole teoretické části více nahlédneme do života, díla a způsobu výchovy Přemysla Pitttra. Popíšeme si, jaký byl jeho přínos pro společnost v době válečné i poválečné. Praktická část bakalářské práce zjišťuje pomocí kvantitativního výzkumu povědomí veřejnosti, konkrétně vybraných skupin respondentů, o této neobyčejné osobnosti minulého století. Cílem výzkumu je tedy zjistit, jaké je povědomí veřejnosti o Přemyslu Pittrovi, zda je demokratický způsob výchovy, který zastával, možný aplikovat i na dnešní mládež, a zda by měli pedagogové v budoucnu navázat na jeho práci v oblasti výchovy.

Klíčová slova: Milíčův dům, Olga Fierzová, pacifismus, Přemysl Pitter, rasismus, sociální pedagogika, výchova.

ABSTRACT

This thesis deals with the extraordinary personality of social pedagogy of the last century, Přemysl Pitter. In the theoretical section, we define the concept of social pedagogy and what are the powers and role of a social pedagogue at present. The second chapter of the theoretical part provides an insight into the life, work and ways of education Přemysl Pitter. We will also describe his contribution to the society during the war and post-war periods. The practical part of this thesis investigates the public awareness, specifically with selected groups of respondents, about this important personality of the last century. The aim of the research is to find out what the public awareness of the extraordinary personality of Přemysl Pitter is, whether his democratic way of education can be applied to today's youth, and whether the teachers in the future should follow his example in the field of education.

Keywords: Milíčův house, Olga Fierz, pacifism, Přemysl Pitter, racism, social education, education.

Děkuji panu docentu Jaroslavu Balvínovi za možnost pracovat pod jeho vedením, za cenné rady a čas věnovaný této bakalářské práci, dále děkuji paní Blance Sedláčkové za krásné povídání o Přemyslu Pittrovi a v neposlední řadě také své rodině za podporu.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická, nahraná do IS/STAG, jsou totožné.

*Bez lásky, bez lidskosti,
bez soucítění člověka s člověkem
nic neobstojí.*

(Přemysl Pitter, 1975)

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA	13
1.1 K ZÁKLADNÍM POJMŮM A TEORETICKÝM VÝCHODISKŮM	13
1.2 VZTAH TÉMATU K SOCIÁLNÍ PEDAGOGICE	16
1.2.1 Studium sociální pedagogiky	17
1.2.2 Profil, kompetence a uplatnění absolventa sociální pedagogiky.....	19
1.3 LITERATURA K TÉMATU	22
2 PŘEMYSL PITTER A JEHO ŽIVOT	25
2.1 ETAPY PITTROVA ŽIVOTA.....	25
2.1.1 Narození, dětství a doba studia	25
2.1.2 Přemysl Pitter ve válce.....	27
2.1.3 Návrat z války	28
2.2 NOVÉ POSLÁNÍ	30
2.3 MILÍČŮV DŮM A DALŠÍ ETAPY PITTROVA ŽIVOTA.....	31
2.3.1 Založení bytového družstva	31
2.3.2 Časopis Sbratření	32
2.3.3 Milíčův dům a zotavovna v Mýtě u Rokycan	32
2.3.4 Činnost Milíčova domu a ozdravovny v Mýtě za 2. světové války	35
2.3.5 Akce „Zámky“	37
2.3.6 Odchod do exilu	39
3 PŘEMYSL PITTER A JEHO MNOHOROZMĚRNÁ OSOBNOST	41
3.1 PŘEMYSL PITTER - VYCHOVATEL A PEDAGOG	41
3.2 PŘEMYSL PITTER - SPISOVATEL.....	43
3.2.1 Knihy Přemysla Pittra - bibliografie	43
3.2.2 Knihy o Přemyslu Pittrovi a jeho práci	45
3.2.3 Knihy Přemysla Pittra vydané v zahraničí	47
3.3 PŘEMYSL PITTER - A JEHO ETIKA VÝCHOVY	49
II PRAKTICKÁ ČÁST	51
4 ÚVOD K PRAKTICKÉ ČÁSTI	52
4.1 CÍL VÝZKUMU	52
4.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	52
4.3 STANOVENÍ HYPOTÉZ	53
4.4 VÝZKUMNÝ SOUBOR	54
4.5 TECHNIKY VÝZKUMU	54
4.6 ČASOVÝ PRŮBĚH	57
4.7 ZPRACOVÁNÍ DAT.....	57
5 VÝSLEDKY VÝZKUMU	58

5.1	CHARAKTERISTIKA RESPONDENTŮ (DEMOGRAFICKÉ ÚDAJE)	58
5.2	VÝZKUMNÉ OTÁZKY - ODPOVĚDI	61
5.3	HYPOTÉZY - ODPOVĚDI	68
6	SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU A JEJICH INTERPRETACE.....	77
6.1	DISKUSE A DOPORUČENÍ PRO PRAXI	78
7	ZÁVĚR.....	80
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	82
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	84
	SEZNAM OBRÁZKŮ	85
	SEZNAM GRAFŮ	86
	SEZNAM TABULEK.....	87
	SEZNAM PŘÍLOH.....	88

ÚVOD

Sociální pedagogika jako obor vznikla na přelomu 19. a 20. století. I přes svou relativně dlouhou existenci nemá tento obor dosud jednoznačně vymezen předmět zkoumání. V první kapitole se pokusíme nastínit, jak je sociální pedagogika vnímána několika autory, kteří se tímto oborem zabývají. Záměrně jsme proto zvolili současné české a slovenské autory, protože vzhledem k našim geografickým podmínkám jsou nám nejbliže.

Největší rozvoj sociální pedagogiky nastal v České a Slovenské republice až díky změně společenských podmínek po roce 1989. Komunistická společnost totiž nikdy nepřipouštěla existenci sociálních problémů, proto se sociální pedagogika tolik nerozvíjela, a její úlohu přebírala etopedie, obor speciální pedagogiky. Nastala doba, která s sebou přinesla i spoustu negativních jevů, a proto je třeba kvalifikované odborníky, kteří jsou schopni podílet se na řešení těchto problémů právě v sociální oblasti.

Tyto problémy velmi úzce souvisí jak z geografického, tak i z ideového hlediska. Vstupem České republiky do Evropské unie, a posléze i do schengenského prostoru, se Česká republika stala tranzitní zemí, přes kterou téměř nekontrolovaně proudí neuvěřitelné množství migrantů, což sebou přináší i další negativa, a tím jsou mezinárodní organizované skupiny převaděčů operující na našem území. Do této kategorie bychom mohli také zahrnout i problematiku kriminality mládeže, nezaměstnanost, moderní závislosti (např. gamblerství, počítačová závislost, atd.), záškoláctví, problematiku náhradní rodinné péče, či problematiku různých marginálních skupin, ať jsou to bezdomovci, národnostní menšiny, a v neposlední řadě i stále aktuálnější problematiku seniorů. Jako další aspekty negativních vlivů můžeme zmínit i rychlý životní styl a civilizační choroby.

Otázka sociálně patologických jevů dnešní společnosti je však natolik vážná, že vyžaduje, aby se začalo pracovat na minimalizaci jejich negativních dopadů a předcházet tím jejich vzniku. Díky tomu nastala jakási „poptávka“ po oboru, který by dokázal najít odpovědi na otázky týkající se právě sociálně patologických jevů. Proto všechny sociální obory, včetně sociální pedagogiky, přitahují stále více pozornosti. V České republice se na základě těchto potřeb začaly rozvíjet nové studijní obory se sociálním zaměřením.

Hlavní část bakalářské práce se věnujeme osobnosti sociální pedagogiky doby válečné i poválečné, která se díky budování socialismu neměla možnost prosadit, neboť kvůli omezením, které měla, byla nucena odejít v roce 1952 do exilu. Touto osobností je dosud veřejnosti málo známý Přemysl Pitter. Byl to hluboce věřící člověk, odpůrce války, humanista, opravdu skutečný Evropan, v tom nejlepším slova smyslu. Není divu, vždyť kvůli již zmiňovanému režimu, který v naší zemi vládl dlouhých čtyřicet let, byla celá ta léta opomíjena a jeho práce nebyla nikdy pořádně doceněna. Teprve po sametové revoluci, díky svým blízkým spolupracovníkům, byl Přemyslu Pittrovi udělen prezidentem republiky Václavem Havlem, in memoriam, Řád Tomáše Garrigue Masaryka.

V praktické části se zaměříme na tři vybrané skupiny respondentů z řad veřejnosti, které jsme si předem vytipovali. Pomocí kvantitativního výzkumu v dotazníkovém šetření budeme zjišťovat, zda je jméno sociálního pedagoga Přemysla Pittra v povědomí veřejnosti, zda je demokratický způsob výchovy, který Přemysl Pitter zastával, možný aplikovat i na dnešní mládež a zda by měli pedagogové v budoucnu navázat na práci Přemysla Pittra v oblasti výchovy.

Tato práce by měla nejen poskytnout základní informace o oboru sociální pedagogika, ale především by měla dát nahlédnout do života a představit tak dílo a způsob výchovy neobyčejného člověka - sociálního pedagoga Přemysla Pittra.

Jsme si vědomi toho, že rozsah předkládané bakalářské práce, jenž je dán normou, byl přesáhnut, ale vzhledem k tomu, že bylo jméno Přemysla Pittra, téměř čtyřicet let opomíjeno, ponecháme rozsah práce nezměněný.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

Sociální pedagogika se soustřeďuje především na výchovu člověka jakožto celku, ale paralelně s tím se věnuje i otázkám mimoškolní výchovy. Výchova jako taková *je tedy specificky lidská aktivita, provázející lidskou společnost od prvopočátků a významně přispívající k jejímu ekonomickému a kulturnímu vzestupu v průběhu historického vývoje.* (Cipro, 1984, s. 8)

Jistě dokážeme vyjmenovat několik vynikajících autorů, kteří se sociální pedagogikou zabývají u nás i ve světě, ale ne každý z nich má na tento obor stejný názor. Velmi přehledně to vymezila docentka Bakošová (viz kap. 1.1).

1.1 K základním pojmům a teoretickým východiskům

Sociální pedagogika je velmi široký pojem, a proto je téměř nemožné shrnout jej do několika málo vět, nebo vyslovit jednu jedinou definici, která by tento pojem dokonale objasnila. Pokusíme se proto na tento obor podívat očima několika autorů, kteří se sociální pedagogikou zabývají. Ve světě existuje nespočetně významných autorů, kteří se tomuto oboru věnují, ale přece jen z geografického hlediska bychom dali přednost raději českým a slovenským autorům.

Sociální pedagogika není novou pedagogickou disciplínou. Trvalé místo však v soustavě pedagogických věd nedostala. V pedagogických pracích, slovnících, encyklopediích se vzpomíná jen okrajově. V oblasti výzkumu byla její pozornost zaměřena na oblast pracovní výchovy, polytechnického vzdělávání, profesionální orientace, zájmové činnosti dětí a mládeže ve volném čase, společenskou podmíněnost výchovy, na některé oblasti výchovně-vzdělávací soustavy (problematika sociálních aspektů vzdělávání) i na problematiku rodiny. (Bakošová, 1994, s. 5)

Nejdříve si však vymezíme tento pojem dle slovníku.

Slovník sociální práce uvádí, že sociální pedagogika je odbornou disciplínou, která se zabývá *rozpoznáváním sociálních činitelů ohrožujících vývoj člověka a uplatňováním postupů, jež vyvažují jejich nepříznivé působení.* (Matoušek, 2003, s. 210)

Pedagogický slovník uvádí, že je sociální pedagogika aplikovaným odvětvím pedagogiky, *jež se zabývá širokým okruhem problémů spjatých s výchovným působením na rizikovou a sociálně znevýhodněnou skupinu mládeže a dospělých.* (Průcha, Walterová, Mareš, 2001, s. 322)

Kraus definuje sociální pedagogiku jako obor, *který se soustřeďuje na otázky pomoci při utváření optimálního životního způsobu. Sociální pedagogika pojednává o tom, jak optimalizovat a usměrňovat životní situace a procesy, a to s akcentem na vnitřní potenciál jedince a jeho aktivitu.* (Kraus, 2004b, s. 17)

Podle Procházky se *sociální pedagogika zrodila na základě setkání sociologie a pedagogiky, z oboru vědeckých disciplín čerpá inspiraci, na jejímž základě si stanovuje cíle, obsah, metody. Realizace cílů sociální pedagogiky je tak postavena na multidisciplinárním základě, vychází z pozice této vědy jako hraniční disciplíny a využívá také přesahy do dalších společenských oborů.* (Procházka, 2012, s. 63)

Sociální pedagogika se zabývá mnohými problémy souvisejícími s výchovným působením na rizikové a sociálně znevýhodněné členy společnosti. K nim můžeme zařadit především disfunkční, či jinak handicapované rodiny, náhradní rodinnou výchovu, zanedbávání, zneužívání a týrání dětí, zločinnost a agresi mládeže, dále pak problémy spojené s užíváním drog, dětskou prostituci a pornografii, dodržování práv dítěte, resocializaci, reedukaci trestaných osob a další. (Jůzl, 2010, s. 48)

Dle Hřebíčka je definice sociální pedagogiky jako *soubor teoretických principů, teorií, obsahových úkolů, specifických metod, forem, prostředků, institucí, jejichž prostřednictvím se podporuje u jednotlivců i celých vrstev lidí kompetentnost pro uspokojivou realizaci jejich životních trajektorií v duchu individuálních předpokladů i zájmů i v duchu objektivních společenských možností, respektive společenských rolí.* (Hřebíček, 2000b, s. 16)

Sociální pedagogika je vědní disciplína, která je součástí věd o člověku. Patří do soustavy pedagogických věd i věd o výchově. Jejím cílem je přeměna dětí, mládeže i dospělých prostřednictvím výchovy i výchovné působení na rizikové a sociálně znevýhodněné děti, mládež a dospělé. Výchova v sociální pedagogice má charakter pomoci a výsledkem má být stabilní integrovaná osobnost. (Bakošová, 2005, s. 6)

Sociální pedagogiku považujeme za hraniční vědní disciplínu mezi pedagogikou a sociologií. Sociální pedagogika zkoumá vztahy mezi sociálním prostředím a výchovou, formy sociální pomoci a péče o děti, mládež a dospělé, tedy člověka v sociálním prostředí. (Bakošová, 1994, s. 10)

Bakošová k pojetí současné sociální pedagogiky a k jejímu vymezení uvádí přehled některých přístupů a autorů, kteří se těmto přístupům přiklánějí:

- I. **Pedagogika prostředí**, která objasňuje vztah výchovy a prostředí (R. Wroczyński, O. Baláž, M. Přadka),
- II. **pedagogika zkoumající otázky výchovy člověka**, jeho právního nároku na výchovu, analýzu výchovy a vzdělávání (J. Lukas, L. J. Mees, I. Jaccobi-Schmitz, E. G. Skiba),
- III. **pedagogika, která chápe výchovu jako pomoc všem věkovým kategoriím** (J. Schilling) - má se orientovat antropologicky,
- IV. **pedagogika, která se zabývá odchylkami sociálního chování** (H. Huppertz, E. Schnitzler, P. Gabura, V. Labáth).

(Bakošová, 1994, s. 7)

Velká část autorů vychází z širšího pojetí disciplíny. V tomto smyslu se obor sociální pedagogiky zaměřuje na všednost života jedince, na zvládání životních situací bez ohledu na věk, respektuje ochranu jedince před rizikovými vlivy a podněcuje takové změny v sociálním prostředí, které se snaží uvádět do souladu individuální potřeby a zájmy každého jedince s možnostmi společnosti (Kraus, 2008, s. 46).

Sociální pedagogika má tedy dvě základní funkce: **preventivní** (profylaktickou) a **terapeutickou** (kompenzační).

Preventivní (profylaktická) funkce

Preventivní oblast je pro sociální pedagogiku především příhodným prostorem pro její koncepční rozvoj. Vychází se z teoretické analýzy především těch oblastí rozvoje osobnosti, kde je převládajícím faktorem působení prostředí, tedy rodiny, v různých typech lokalit,

společenských organizací, vrstevnických skupin, různých hnutí apod. Na základě této analýzy lze navrhnout určité pedagogické intervence, které budou přispívat k neutralizaci ohrožujících činitelů. Prakticky by se měly zabývat utvářením životního způsobu zdravého obyvatelstva (primární prevence), ale současně vyhledávat jedince s potenciálně sociálně-patologickým jednáním (sekundární prevence). Jedná se tedy především o činnost středisek prevence, protidrogových center, linek důvěry apod. (Kraus, 2008 s. 46).

Terapeutická (kompenzační) funkce

Za druhou oblast zájmu sociální pedagogiky můžeme označit jako sociálně-pedagogickou kompenzaci, terapií, přičemž máme na mysli výchovné (často převýchovné) působení v oblasti potřeb člověka a jejich uspokojování s cílem vyrovnávat nedostatky, které způsobily negativní vlivy prostředí. Jedná se o specifické přístupy k lidem, kteří jsou již z hlediska fungování společnosti vážným problémem (trestaní, nepřizpůsobiví nebo jinak deviantně jednající jedinci), ale i k osobám nějak společensky znevýhodněným (zdravotně postižení, sociálně slabí, nezaměstnaní apod.). A proto se tyto problémy poté řeší ve výchovných ústavech, nápravných zařízeních, léčebnách apod., nebo také např. formou náhradní rodinné výchovy. Tato kompenzační činnost probíhá samozřejmě v propojení s dalšími disciplínami (sociální práce, psychoterapie, etopedie), podstatou je však onen pedagogický akcent (Kraus, 2008 s. 46-47).

1.2 Vztah tématu k sociální pedagogice

Důležitým vymezením v sociální pedagogice je osobnost sociálního pedagoga. Domníváme se, že není důležité jenom teoretické vymezení jeho osobnosti či jeho vlastností, ale je třeba ukázat na konkrétních postavách sociální pedagogiky, jaký by měl v tomto směru sociální pedagog být. Jedním takovým sociálním pedagogem byl právě i Přemysl Pitter.

Ačkoliv Přemysl Pitter nikdy sociální pedagogiku nestudoval, je jeho pedagogické dílo velmi rozsáhlé. Považoval totiž povolání vychovatele a učitele za nejkrásnější a nejzávažnější životní poslání. Jako vychovatel a sociální pedagog se snažil své žáky motivovat, kladl velký důraz na vztah učitele k žákům, svobodu žáků, na víru v sám sebe, vedl

je k pravdě, lásce a porozumění, byl jim vzorem i autoritou. Dokázal ve svých žácích vzbudit zájem o to, aby se více vzdělávali a aby si byli schopni v různých situacích pomoci sami. Jeho úkolem bylo učení žákům usnadňovat a vést je k seberealizaci. Přemysl Pitter může být pro současného sociálního pedagoga vzorem vychovatelské osobnosti, o kterou také dnes sociální pedagogika usiluje jak v teorii, tak v praktické realizaci při výchově sociálních pedagogů. Z toho vyplývají otázky pro současnost i budoucnost, jaký by vlastně sociální pedagog měl být.

Dle Bakošové je sociální pedagog odborník, který je teoreticky, ale i prakticky připraven ve vysokoškolském magisterském studiu oboru pedagogika, filozofického, pedagogického či sociálního zaměření (předtím ve specializaci, zaměření sociální pedagogika) na tuto sociálně-výchovnou činnost. Měl by být odborníkem, jehož všeobecné kompetence spočívají v podpoře a pomoci dětem, mládeži, dospělým, rodičům (sociální andragogika, geragogika) a jejich podpoře v situacích vyrovnání deficitu socializace a hledání možnosti zlepšení kvality života prostřednictvím výchovy, prevence, poradenství a vzdělávání (Bakošová, 2008, s. 192).

1.2.1 Studium sociální pedagogiky

Sociální pedagogika v Čechách i na Slovensku má sice své historické kořeny, ale teprve až v posledních dvaceti letech zažila obrovský rozmach. Byla to přirozená reakce na zvyšující se výskyt sociálně patologických jevů. Dříve než se studijní obory sociální pedagogiky začaly studovat jako samostatný obor na vysokých školách, vyučovaly se pouze jako předmět pedagogického vzdělávání při studiu oboru učitelství na pedagogických a filozofických fakultách. Poté začaly vznikat i vyšší odborné školy sociální (např. Praha, Ostrava, Olomouc, Kroměříž) a tyto školy začaly poskytovat vyšší odborné vzdělání osobám, které pracují např. ve střediscích volného času, v domech mládeže, v diagnostických ústavech, v ústavech sociální péče, v dětských domovech, v domovech důchodců a v neposlední řadě i v zařízeních zaměřených na léčbu různých typů závislostí. Absolventi těchto vyšších odborných škol by měli být připraveni na komunikaci s klienty jak v klinickém prostředí, tak v terénu.

Následně na to se obory sociální pedagogiky (např. andragogika, sociální pedagogika, sociální pedagogika a poradenství, sociální pedagogika-prevence a resocializace, sociální pedagogika zaměřená na tělesnou výchovu a sport, sociální pedagogika zaměřená na etopedii, sociální pedagogika a volný čas aj.), začaly studovat i na vysokých školách, jako samostatný obor. Dnes již můžeme najít obory, které jsou specifické (např. multikulturní výchova, andragogika, mediace a probace, atd.). Typ programu na jednotlivých vysokých školách je většinou bakalářský s možností navazujícího magisterského studia ve formě prezenčního či kombinovaného studia.

Výše zmíněné studijní obory v současné době nabízí několik vysokých škol po celé České republice:

- Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích,
- Masarykova univerzita v Brně,
- Ostravská univerzita v Ostravě,
- Univerzita v Hradci Králové,
- Univerzita Jana Amose Komenského v Praze,
- Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem,
- Univerzita Karlova v Praze,
- Univerzita Palackého v Olomouci,
- Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně.

Také na Slovensku se obory se sociálním zaměřením začaly studovat jako samostatný studijní obor a v současné době nabízí studium těchto oborů následující vysoké školy:

- Katolická univerzita v Ružomberku,
- Prešovská univerzita v Prešove,
- Univerzita Komenského v Bratislave,

- Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre,
- Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici,
- Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach,
- Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave,
- Vysoká škola v Sládkovičove,
- Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave,
- Žilinská univerzita v Žiline.

Z výčtu českých a slovenských vysokých škol je patrné, že o obor sociální pedagogika či jiné příbuzné obory mají studenti v současné době opravdu velký zájem. Tuto poptávku o studium pomáhajících profesí, přičítáme zejména vstupu České a Slovenské republiky do Evropské unie. A jak jsme již zmínili v úvodu, s tím jde právě ruku v ruce nárůst sociálně patologických jevů dětí a mládeže, problematika seniorů, řešení romské otázky či jiných národnostních menšin, rychlý životní styl, atd.

1.2.2 Profil, kompetence a uplatnění absolventa sociální pedagogiky

Profil absolventa *stanovuje kvality, jimiž by se měl vyznačovat absolvent dané školy poté, co úspěšně dokončí studium a obdrží příslušný právní doklad.* (Průcha, Walterová, Mareš, 2001, s. 182)

Modelová definice profese sociální pedagog není např. ve srovnání s povoláním učitele jednoznačná. Možnosti uplatnění jsou zřetelně mnohem četnější a pestřejší a pracovní úvazky nejsou konstantní jako ve škole. (Kraus, Poláčková, 2001, in: Kraus, 2008, s. 198)

Absolventi studia sociální pedagogiky nacházejí různá uplatnění např. v oblasti sociálních služeb, ve veřejné správě, ve zdravotnictví, ale i v soukromém sektoru. Bohužel se absolventi těchto studijních oborů často setkávají se skutečností, že jsou označováni jako vychovatelé. Je to dáno především tím, že dosud nebyl tento studijní obor zařazen do katalogu prací, i když se o to již delší dobu usiluje. Díky nedořešené legislativě

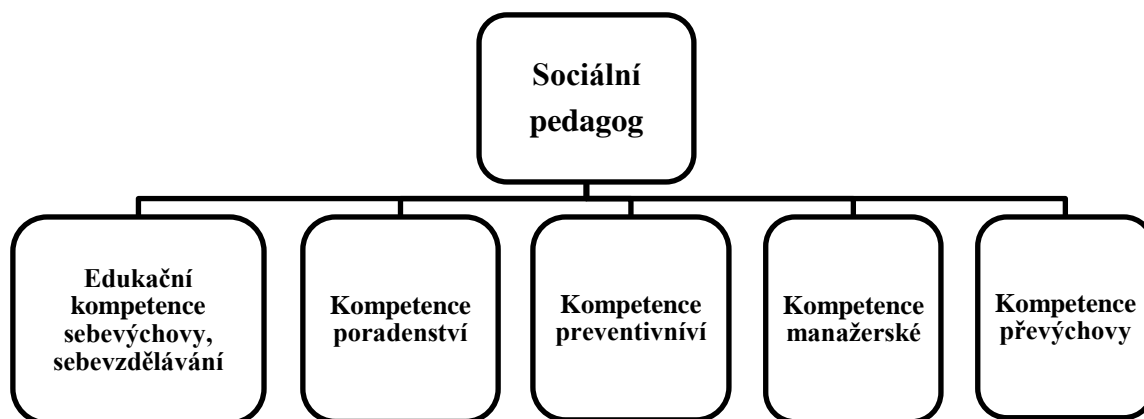
se uplatnění sociálního pedagoga podstatně zužuje. Proto bychom se měli zasadit o to, aby se tyto kompetence, a dle Bakošové (2008, s. 193-196) jsou to kompetence rozdělené na všeobecné a specifické kompetence, dostaly do povědomí veřejnosti.

Všeobecné kompetence sociálního pedagoga bychom mohli chápat jako hledání možností pro zlepšení kvality života dětí, mládeže a rodin prostřednictvím výchovy a vzdělávání, poradenství a prevence

Specifické kompetence sociálního pedagoga znázorňuje následující schéma.

Kompetence sociálního pedagoga

Obrázek 1 Kompetence sociálního pedagoga

Zdroj: Bakošová, 2008, s. 193.

Sociální pedagog je především vychovatel a vzdělavatel. **Edukační kompetence sebevýchovy a sebevzdělávání** jsou velmi důležité proto, aby samotný sociální pedagog byl příkladem toho, jak se umět vyrovnávat s překážkami a pomáhat ostatním při jejich překonávání a sebevýchově. Sám by měl hledat možnosti svých nedostatků a sebezdokona-lováním na sobě pracovat.

Cílem **preventivní kompetence** sociálního pedagoga je předcházet problémům. Tyto kompetence zasahují do oblasti univerzální a sekundární prevence. V oblasti univerzální prevence se sociální pedagog zaměřuje na optimální rozvoj jedince, například při překonávání bariér, a vytvořit ve společnosti atmosféru přijetí a pochopení problémů. Oblast

sekundární prevence se zaměřuje na úzký okruh lidí, a jejich cílem je poskytnout těmto lidem pozitivní příklady společenského chování. Jedná se především o jedince z prostředí sociálně znevýhodněného, kteří mají toto nežádoucí chování odpozorované nejen z rodinného prostředí, ale i od svých vrstevníků. A právě na těchto aktivitách se v rámci komunity mohou podílet sociální pedagogové.

Kompetence poradenské tyto kompetence sociálního pedagoga vychází především z jeho schopnosti empatie a naslouchání. Sociální pedagog by se nikdy neměl snažit ukazovat klientovi přímou cestu, ale měl by dát na výběr z více možností i s možnými důsledky. To znamená, že by měl dát klientovi čas na to, aby se sám svobodně rozhodl pro nejlepší možnost.

Manažerské kompetence potřebuje sociální pedagog především k tomu, aby byl schopen pomoci řešit jakýkoli problém, jednat s různými institucemi, vědět, na koho se obrátit a kdo poskytne odbornou pomoc, umět vše zkoordinovat a zorganizovat tak, aby vše proběhlo co nejlépe.

Na **kompetenci převýchovy** by měl být odborně připravený z pedagogické diagnostiky, speciální pedagogiky, psychologie osobnosti. Je-li sociální pedagog schopný vychovatel, lehce diagnostikuje odklon od normy, a na základě toho může zahájit intervenci. Jedná se především o normy v oblasti mravní, sociální, či emocionální narušenosti, kriminální činy, drogová, res. jiná závislost - to jsou situace, které sociální pedagog jako dobrý vychovatel musí řešit.

Možnosti uplatnění sociálních pedagogů:

a) resort školství, mládeže a tělovýchovy: školní kluby, družiny, domovy mládeže, dětské domovy, domy dětí a mládeže, střediska volného času, instituce ochranné výchovy, instituce výchovného poradenství (včetně výchovného poradce na školách), systémy preventivně výchovné péče (krizová centra, střediska pro mládež),

b) resort spravedlnosti: oblast penitenciární a postpenitenciární péče (vychovatelé v nápravných zařízeních, věznicích, institut probačního pracovníka),

- c) **resort zdravotnictví:** psychiatrické léčebny, rehabilitační instituce, kontaktní centra (protidrogová apod.),
- d) **resort sociálních věcí:** sociální asistenti, sociální kurátoři pro mládež, instituce sociálně výchovné péče pro seniory, ústavy sociální péče,
- e) **resort vnitra:** utečenecké tábory, nápravná zařízení.

(Kraus, Poláčková, 2001, s. 39-40).

V souvislosti s rozvojem obchodu a průmyslu ve dvacátém století se prosazují i nové požadavky na výchovu a vzdělávání. Zvyšují se nároky na trávení volného času a dochází k velkému rozvoji školských a mimoškolských výchovně vzdělávacích zařízení. Objevují se sociálně patologické jevy, které jsou ve společnosti obecně nežádoucí. Mezi tyto sociálně patologické jevy patří například kriminalita dětí a mládeže, různé druhy závislostí, sexuální úchytky, prostituce, sebevražednost, agresivita a organizovaný zločin. A to je i jeden z důvodů, proč se neustále zvyšuje aktuální potřeba po sociálně pedagogické práci, jež by byla zaměřena jak na jednotlivce, tak i na ohrožené skupiny.

Tak jako tak, sociální pedagogika tvoří jakousi „mozaiku“, jež je relativně stále nová, pestrá, široká, tvořivá, a proto by měla zasahovat do všech oblastí naší společnosti a v neposlední řadě být nedílnou součástí výchovy a vzdělávání.

1.3 Literatura k tématu

Jak jsme již zmínili v kap. 1.1, sociální pedagogika je velmi široký pojem, a proto je téměř nemožné shrnout jej do několika málo vět nebo vyslovit jednu jedinou definici. Dokonce ani v tomto století není chápání sociální pedagogiky zcela jednoznačné. Z toho vyplývá, že se tímto oborem zabývá i velké množství autorů, kteří mají na pojetí sociální pedagogiky odlišné názory. V této kapitole si vyjmenujeme některé publikace, které jsou se sociální pedagogikou přímo spjaté. Záměrně jsme opět použili publikace českých a slovenských autorů.

Výčet některých publikací od českých a slovenských autorů, zabývajících se sociální pedagogikou (seřazené dle abecedy):

- BAKOŠOVÁ, Zlatica. *Sociálna pedagogika. Vybrané problémy*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislavě, 1994. ISBN 80-223-0817-X.
- BAKOŠOVÁ, Zlatica. *Sociálna pedagogika*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladatelství, 2005. ISBN 80-10-00485-5.
- BAKOŠOVÁ, Zlatica. *Sociálna pedagogika ako životná pomoc*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislavě, 2008. ISBN 978-80-969944-0-3.
- HRADEČNÁ, Marie et al. *Vybrané problémy sociální pedagogiky*. Praha: Karolinum, 1998. ISBN 80-7184-015-7.
- HRONCOVÁ, Jolana, Anna HUDECOVÁ a Tatiana MATULAYOVÁ. *Sociálna pedagogika a sociálna práca*. Banská Bystrica: Pedagogická fakulta UMB, 2001. ISBN 80-8055-476-5.
- HRONCOVÁ, Jolana, Ingrid EMMEROVÁ a Blahoslav KRAUS et al. *Dejiny sociálnej pedagogiky: vybrané problémy*. Banská Bystrica: Pedagogická fakulta UMB, 2007. ISBN 978-80-8083-436-4.
- HŘEBÍČEK, Libor. *Vědní a aplikační tvář sociální pedagogiky*. In *Sociální pedagogika jako vědecká a společensky užitá disciplína*. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2000b. ISBN 80-90-2936-0-3.
- JŮVA, Vladimír et al. *Základy pedagogiky pro doplňující pedagogické studium*. Brno: Paido, 2001. ISBN 80-85931-95-8.
- JŮZL, Miloslav. *Základy pedagogiky*. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2010.
- JŮZL, Miloslav. *Sociální pedagogika a její role v postmoderní societě*. In: MŮHLPA-CHR, P. et al. *Sociální pedagogika II*. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2011.
- KLAPILOVÁ, Světlá. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2001. ISBN 80-7067-699-8.
- KLAPILOVÁ, Světlá, Václav KLAPAL a Pavel NEUMEISTER. *Vybrané kapitoly sociální pedagogiky*. Olomouc: Votobia, 2003. ISBN 80-7198-556-2.
- KNOTOVÁ, Dana. *Sociální pedagogika a její studium na vysoké škole*. In *Transformace našeho školství*. Brno: Česká pedagogická společnost, 1997. ISBN 80-85615-21-5.
- KNOTOVÁ, Dana. *Jaká je česká sociální pedagogika?* In *Konstituování Sociální*

pedagogiky jako vědeckého oboru. Brno: Institut mezioborových studií, 2004. ISBN 80-902936-5-4.

- KRAUS, Blahoslav. *Sociální pedagogika jako vědní disciplína a jako studijní obor*. In Sociální pedagogika jako vědecká a společensky užitá disciplína. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2000. ISBN 80-90-2936-0-3.
- KRAUS, Blahoslav a Věra POLÁČKOVÁ et al. *Člověk - prostředí - výchova*. K otázkám sociální pedagogiky. Brno: Paido, 2001. ISBN 80-7315-004-2.
- KRAUS, Blahoslav. *Sociální pedagogika, její antropologická orientace a aktuální trendy vývoje oboru*. In Socialia Olomouc 2003. Olomouc: Univerzita Palackého, 2004a. ISBN 80-244-0878-3.
- KRAUS, Blahoslav. *K aktuálnímu pojetí a postavení sociální pedagogiky*. In Konstituování Sociální pedagogiky jako vědeckého oboru. Brno: Institut mezioborových studií, 2004b. ISBN 80-902936-5-4.
- ONDREJKOVIČ, Peter. *Poznámky ke konstituované sociálnej pedagogiky ako vedy*. In Konstituování Sociální pedagogiky jako vědeckého oboru. Brno: Institut mezioborových studií, 2004. ISBN 80-902936-5-4.
- PŘADKA, Milan a Dana KNOTOVÁ. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 1998. ISBN 80-210-1946-8.
- PŘADKA, Milan, Dana KNOTOVÁ a Jarmila FALTÝSKOVÁ. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 1999. ISBN 80-210-1946-8.
- ŠVEC, Vlastimil. *Vzdělávací a vědecko-výzkumná dimenze sociální pedagogiky*. In Sociální pedagogika jako obor vysokoškolského studia. Brno: Institut mezioborových studií, 2002. ISBN 80-902936-1-1.
- VELÍNSKÝ, Stanislav. *Individuální základy sociální pedagogiky: pokus o vymezení oboru a úkolu sociální pedagogiky*. Brno: Nové školy, 1927.

Na základě výčtu těchto publikací je zřejmé, že má sociální pedagogika v Čechách i na Slovensku velmi silné zastoupení vynikajících autorů a pedagogů, kteří se tomuto oboru dlouhodobě věnují. Máme za to, že tyto publikace jsou však jen malým zlomkem toho, co je v oblasti sociální pedagogiky ve světě dostupné.

2 PŘEMYSL PITTER A JEHO ŽIVOT

2.1 Etapy Pittrova života

Přemysl Pitter byl člověkem mnoha profesí. Čemu všemu se ve svém životě věnoval, co preferoval, o co usiloval, v co věřil, si shrneme v následujících kapitolách a podkapitolách, kde si popíšeme nejdůležitější etapy Pittrova života a jeho přínos pro společnost.

2.1.1 Narození, dětství a doba studia

Přemysl Pitter se narodil 21. 6. 1895 v Praze na Smíchově v Libušině ulici č. 3. Narodil se jako sedmé dítě, ale jeho sourozenci zemřeli již v útlém věku. Nejstarší byla Žofinka, velmi nadané dítě, která zemřela ve spánku v deseti a půl letech, devět měsíců před narozením Přemysla. Je tedy pochopitelné, že matčin zármutek měl vliv na tělesný vývoj malého Přemysla.

Porodní babička jí po porodu řekla: *Je to chlapeček, ale tak ubohý, že nevydrží. Má-li umřít, tak mi ho ani neukazujte, odvětila matka.* (Kohn, 1995, s. 9) Přemyslovu matku po porodu ošetřovala její mladší sestra Antonie, provdaná Bílá. Jejím manželem byl učitel rolnické školy Vendelín Bílý. Přemyslova teta Antonie se jeho matce nabídla, že si chlapečka převezme do péče a pokusí se ho udržet při životě. Stejný den si teta Antonie odvezla malého Přemysla vlakem do Židovic u Kopidlna, kde už dříve otec Přemysla Pittra koupil hospodářství a teta se strýcem tam hospodařili. Venkovský vzduch a mléko chalupnice Popkové, která kojila svého, o několik měsíců staršího syna Pepu, způsobilo hotové zázraky. V den prvních Přemyslových narozenin jej přivezla sestře ukázat. Přemyslova první živá vzpomínka na rodiče se váže až na dobu, kdy se narodila sestra Libuška, která bohužel zanedlouho po narození také zemřela.

Zlomovým okamžikem pro Přemysla byla událost, která přispěla později k tomu, že Přemysl Pitter přestal jíst maso. A to, když ho jednou v noci vzbudil ohromný hluk a Přemysl viděl, jak panímáma klečela na huse, jednou rukou jí držela zobák a druhou ru-

kou jí podřezávala krk. Až později se Přemysl dozvěděl, že ji teta Antonie musela zabít, nebo by se sama zadusila sádlem.

Přemyslovi byli čtyři nebo čtyři a půl roku, když ho teta se strýcem vraceli rodičům. Přemyslovi se po venkově velmi stýskalo. Chyběla mu volnost a příroda, na kterou byl doposud zvyklý.

V roce 1900 opustil Přemyslův otec po dvaadvaceti letech závody Václava Neuberta na Smíchově. Získal tiskařskou koncesi a stal se ředitelem v tiskárně národně sociálního dělnictva ve Školské ulici. Zde se Přemysl Pitter při jedné návštěvě u otce seznámil s Jiřím Pichlem a Václavem Klofáčem, což byli redaktoři „České demokracie“. *Klofáčovi jsem jako vězni v roce 1915 prokazoval služby, jež mi pak oplatil tím, že mě po návratu z války přijal do svého ministerstva národní obrany a svěřil sociální referát pro dělesloužící důstojníky.* (Pitter, 1996, s. 105)

Zvláštním okamžikem v životě tehdy asi jedenáctiletého Přemysla byla krize víry a tak se z něj stal ateista.

V roce 1906 nastoupil mladý Přemysl jako student reálného gymnázia. Jeho rozčarování přišlo docela záhy. Už se nešlo učit pouhým nasloucháním výkladu profesorů, už se musel učit i z knih a to nedovedl. Třetí rok studia ukončil Přemysl pětkou z němčiny a tím pádem opustil školu.

Téhož roku si jeho otec zřídil vlastní knihtiskárnu ve Spálené ulici č. 43 a zde se mladý Přemysl začal učit sazečem. Při práci absolvoval roční večerní obchodní školu.

28. února 1911 umírá Přemyslova matka. Trpěla srdeční vadou a chorobou ledvin. V červenci téhož roku odcestoval Přemysl do Lipska, kde absolvoval typografické technikum Julia Maesera.

Po ročním studiu se díky nejistému otcovu zdravotnímu stavu vrátil do Prahy, kde ho otec postupně zapracovával do vedení tiskárny. V dubnu roku 1913 podlehl Přemyslův otec záchvatu mozkové mrtvice. Přemyslovým poručníkem se stal otcův bratranec Antonín Král, který zařídil, že ho po dosažení 18. roku mimořádně prohlásili za zletilého. Přemysl Pitter chtěl být samostatný. Odmítal proto zasahování příbuzných. I když se mu zpočátku dařilo a tyto úspěchy ho sváděly k nezřízenému životu, ke kterému přispěla i jeho

tehdejší „krize víry“, zasáhla do tohoto šťastného období jako blesk z čistého nebe 1. světová válka. Najednou zakázky ustaly - závodu hrozil zánik. Příbuzným se sice podařilo získat do vedení závodu nového ředitele, ale už bylo docela pozdě (Matouš, 2001, s. 17).

Abych tomu všemu unikl, dal jsem se v září 1914 dobrovolně na vojnu. (Pitter, 1996, s. 108)

2.1.2 Přemysl Pitter ve válce

Když v roce 1914 propukla 1. světová válka, nechal se Přemysl Pitter dobrovolně navervovat na vojnu. Po krátkém výcviku byl určen ke strážní službě v pražském posádkovém vězení na Hradčanech. Jeho povinností bylo nahlížet do cel a kontrolovat vězně. Jednoho dne zahlédl při prohlídce v jedné cele známou tvář. Byla to tvář Václava Klofáče, redaktora „České demokracie“, kterého znal z doby, kdy chodil k otci do tiskárny. Opravdu radostné shledání. Přemysl Pitter byl tehdy jediným Klofáčovým spojením se světem. Vynášel z vězení zprávy a zase je Klofáčovi přinášel. Bylo to sice velmi riskantní a jednou měl dokonce namále, ale nakonec to všechno dobře dopadlo. Po válce byl Klofáč i s dalšími českými politiky amnestován a stal se členem vlády (Pitter, 1996).

Brzy na to byl v lednu 1915 poslán na ruskou frontu, do zákopů v Haliči. Zde zažíval opravdu hrůzné okamžiky. Velké potíže mu dělalo vidět, jak se lidé navzájem zabíjejí a umírají ve strašných bolestech. Poznal nesmyslnost války a že není schopen zabít člověka, i kdyby to byl nepřítel. Jednou po nočním útoku se mu podařilo utéci, nemohl už déle snášet to strašné zabíjení. Snažil se dostat k domovu, ale díky své nezkušenosti byl dopaden polními četníky. Uvěznili ho a v cele čekal na soud. Když si pro něj přišel profous, že ho odvede k soudci, zul si před ním boty, které měl více jak měsíc na nohou. Jeho nohy byly opuchlé a strašně jej pálili. Profous mu nařídil, aby si boty ihned zase obul, a šel s ním. Nešlo to. Profous tedy odešel a po chvíli se vrátil i s vojenským soudcem. Soudce se vyptával na podrobnosti a poté beze slova odešel. Nohy se brzy zahojily a Přemysl Pitter čekal, co se bude dít dál. *Čekání na popravu je snad hroznější, než poprava sama.* (Pitter, 1996, s. 12) Jednoho dne ho vyvedli na dvůr, dostal novou kapsli s průkazem a byl poslán znovu na frontu. Naštěstí byl přiřazen k jiné setnině, kde ho nikdo neznal. Tentokráte

se dostal na italskou frontu, kde zažil ještě mnohem strašnější a zuřivější boje. Nedalo se to vydržet. Znovu se tedy pokusil o útěk a opět byl chycen. Byl odsouzen k trestu smrti. Snad zázrak nebo náhoda tomu chtěla, a díky nečekanému nočnímu útoku nepřátel na jejich posádku se mu podařilo utéci. Díky zkušenostem z předchozího útěku se dostal do transportu raněných vojáků, kteří měli namířeno domů. Umístili ho do lazaretu, kde si čas krátil čtením knih a procházkami.

Po krátké rekonvalescenci byl odeslán zpět ke svému pluku, kde požádal o službu beze zbraně. Zprvu vyřizoval korespondenci a později se mu naskytl práce telefonisty. Po jedné strašně vysilující noci plné hrůzy si Přemysl Pitter uvědomil, že je to právě víra v Boha, která mu může pomoci přečkat tu nekonečnou válku. Pomohlo mu to ujasnit si své postoje k válce a nalézt již dříve ztracenou víru v Boha. To samozřejmě vedlo i ke změnám v jeho duševním životě a z ateisty se stal hluboce věřícím křesťanem.

Válka Přemysla Pittra poznamenala natolik, že se po prožitých hrůzách stal zarytým pacifistou. Podporoval každého, kdo odmítal vojenskou službu. Díky tomuto postoji a snaze pomoci těm, kteří z důvodu náboženského nebo i jiného odmítali válku, byl často perzekuován. Kvůli těmto hrůzám, které prožil na haličské a italské frontě, byl poznamenán nejen na duši, ale i na zdraví. *Vrátil jsem se z války s těžkou malárií. Zimnice se střídaly s vysokými horečkami. Množství chininu, kterým mě lékaři krmili, způsobilo, že jsem dostal k tomu ještě žloutenku.* (Pitter, 1996, s. 113) Proto se po návratu z války oddal do rukou duchovního lékaře, který k němu promluvil prostřednictvím paní Anny Pohorské. Bylo mu doporučeno, aby po dobu jednoho roku vynechal živočišnou stravu, aby třikrát denně pil odvar z bezového květu slazený medem a během dne žvýkal bobulky jalovce. Záchvaty, kterými předtím často trpěl, byly slabší a přicházely v čím dál delších intervalech. Z Přemysla Pittra se na celý život stal vegetarián, abstinent a nekuřák.

2.1.3 Návrat z války

Po návratu z války jsem byl vlastně rád, že jsem tiskárnu ztratil. Hrůzy, které jsem na bitevním poli požíval, úplně změnil mou mysl a já toužil po zaměstnání, které by mi umožňovalo šířit své duchovní poznání. (Pitter, 1996, s. 108)

Přivítání, dá-li se to tak říci, bylo docela nečekané. Při příjezdu na nádraží jim veškeré věci, kterými je vybavili Riječané, okamžitě zabavila vojenská policie a rozkazem zavelela: Ihned do kasáren! Přemysl Pitter jako pacifista tento rozkaz neuposlechl. Jeho myšlenky byly úplně jinde, rychle svléci uniformu a obléci civilní šat.

Vzhledem k tomu, že během války dvakrát unikl trestu smrti za dezerci, mu svědomí nedalo a raději se přihlásil osobně u ministra národní obrany. Tehdy jím byl Václav Klofáč. Ten Václav Klofáč, kterého znal ze svého dětství, když chodíval za otcem, jakožto ředitelem tiskárny národně sociálního dělnictva, kde byl Klofáč redaktorem „České demokracie“. A tentýž Václav Klofáč, kterému začátkem 1. světové války, když byl Přemysl Pitter ve strážní službě v pražském posádkovém vězení na Hradčanech, pomáhal vyřizovat různé vzkazy a byl tak jeho jediným spojením se světem (Pitter, 1996).

Přemysl Pitter požádal Klofáče o místo na ministerstvu obrany, ale s podmínkou, že to nebude nic vojenského. Stal se tedy sociálním referentem v oddělení pro dělesloužící poddůstojníky. Jeho náplní byla jejich evidence i jejich rodin, vydával různá povolení jako například k sňatku, zapisoval přírůstky do rodin a pomáhal jim s vyřizování osobních záležitostí. Jak sám říká: *Byla to práce na výsost nudná, ale neškodná.* (Pitter, 1996, s. 28)

Už tehdy se projevil Pitterův smysl pro literární cítění. Vždy když vyřizoval povolení k sňatku, připsal na žádost i blahopřání. A protože těch žádostí bylo docela hodně a nechtěl psát stále totéž, prý co když se znají a řeknou si to, vymýšlel proto nové a nové formulace, což velmi bavilo i jeho nadřízené a kolegy. Jenomže taková práce Přemysla Pittra vůbec neuspokojovala, a i když mu nabízeli zvýšení platu a definitivu, stále trval na propuštění. Delší dobu už pošilhával po práci, která by ho zaujala na celý život. Neustále se ve své duši zaobíral tím, co je jeho posláním.

Přemysl Pitter se zapsal na Husovu bohosloveckou fakultu. Děkan profesor František Žilka ho přijal jako mimořádného posluchače a slíbil mu, že po dodatečném předložení maturitního vysvědčení bude celé jeho studium započítáno. Maturitu udělal o pár let později na vyšší odborné škole sociálně zdravotní.

2.2 Nové poslání

Když se Přemysl Pitter v poválečných letech procházel pražskými ulicemi, které byly špinavé a zanedbané, viděl děti, kterým chybí otcové, protože buďto padli ve válce nebo jsou v cizineckých legiích a ještě se z války nevrátili, a jejich matky, které stěží uživí celou rodinu. V té době už začal spolupracovat s žižkovským učitelem na zlepšení sociálních poměrů dětí z těchto chudých žižkovských rodin.

Nesnesl pohled na to, jak se zde bezprizorně potloukaly, skákaly na jedoucí železniční vagóny a sbíraly do pytle uhlí. Rozhodl se jim proto pomoci. Stal se členem sboru důvěrníků na Žižkově, což mimo jiné obnášelo i to, že chodil každé ráno do rodin a vodil děti do školy. Byla to velmi záslužná práce, i když někdy trochu zbytečná, protože děti, které ráno odvedl do školy, mnohdy o přestávkách zase utíkaly. Někdy zase chodil do rodin vyšetřovat sociální poměry, obstarával šaty, boty, vyplácel příspěvky a dával návody na pomoc. I přes svůj mladý věk, avšak díky své houževnatosti, stal se po krátkém čase předsedou.

V roce 1920 jako reakci na tento mravní úpadek a velké sociální problémy, tzv. uliční výchovu, vedly Přemysla Pittra k založení Dětského Jeruzaléma. Díky svým častým veřejným vystoupením na pražských nárožích a náměstích získal okruh dobrých přátel a příznivců, kteří mu bezplatně začali pomáhat. Byli to především spisovatelka a překladatelka Pavla Moudrá, učitelka Marie Hornofová, učitel Ferdinand Krch, Pittrův spolužák Josef Rott se svou manželkou Annou. Byly to pravidelné nedělní besídky, které se konaly v restauraci „Na Výšince“. Asi šest let trvala tato nedělní setkání, která navštěvovaly děti ze širokého okolí. Vzhledem k tomu, že se v té době střídali provozovatelé restaurace, a navíc se brzy stejně ukázalo, že tyto pronajaté prostory byly pro činnost s dětmi nevhodné, navrhl tehdy Přemysl Pitter úřadům, aby byl postaven speciální dům, kde by probíhala denní odpolední činnost po vyučování (Pitter, 1996).

Bohužel stát na tuto stavbu, která by vyhovovala Pittrovým požadavkům, neměl finanční prostředky. Pitter velmi trpěl tím, že už nemůže pro své děti pořádat pravidelné besídky. Proto se svými přáteli rozhodl zahájit sbírky pro vybudování vlastního domova pro opuštěné a mravně ohrožené děti. A tím začal běh na dlouhou trať.

V roce 1926 se Přemysl Pitter zúčastnil výroční konference Hnutí pro mezinárodní smír v bavorském Oberammergau. Zde vyprávěl o výchovném úsilí, o které se snaží mezi žižkovskou mládeží. Jeho proslovy, které přednášel v němčině, tehdy překládala Švýcarka Olga Fierzová (1900-1990) do angličtiny a franštiny. Olga v té době učila v Anglii na internátní škole děti bohatých Angličanů. Vždy toužila pracovat s dětmi, ale výchova anglických bohatých dětí ji úplně nenaplnovala. Práce, kterou Přemysl Pitter vykonával pro žižkovské děti, se jí natolik líbila, že poté, co ji Přemysl Pitter pozval do Prahy, ona zůstala a po zbytek života se stali nejbližšími spolupracovníky.

2.3 Milíčův dům a další etapy Pittrova života

2.3.1 Založení bytového družstva

Dne 30. prosince roku 1922 založil Přemysl Pitter se svými přáteli stavební a bytové družstvo Domov mládeže bez přístřeší, které bylo v lednu roku 1923 přejmenováno na Milíčův dům. Tehdejší legislativa zaručovala stavebním a bytovým družstvům, kterým byl Ministerstvem sociální péče přiznán statut obecné prospěšnosti, velkou řadu výhod, ale bohužel, družstvo Přemysla Pittra a jeho přátel státní podporu nad rámec zákona nezískalo. Otázkou je, zdali v tom určitou roli nesehrála také skutečnost, že byl Přemysl Pitter v té době sledován státními bezpečnostními orgány za svou veřejnou přednáškovou činnost.

Tento neúspěch však Přemysla Pittra, který byl vždy připraven pomoci potřebným, neodradil. Sen o vlastním domově pro děti a mládež si nenechal vzít. Snažil se peníze na stavbu vysněného útulku pro děti a mládež získat jak se dalo.

Zakoupil pozemek, původně na Vrchu sv. Kříže na Žižkově, ale z důvodu výstavby veřejného sadu mu byl tento pozemek Státní regulační komisí zabrán. Výměnou za tento pozemek získal Přemysl Pitter jiný, lepší. Nacházel se ve středu Žižkova na východním břehu rybníka, naproti Olšanských hřbitovů.

2.3.2 Časopis Sbratření

A nezůstalo jen u slov. Jedním z příjmů bylo vydávání časopisu „Sbratření“. První číslo vyšlo v září a říjnu roku 1924 (Příloha P III). Původně vycházel jako dvouměsíčník, tzn. šestkrát ročně, měl asi osm stran ve formátu A4, stál osmdesát haléřů, později korunu padesát, pro předplatitele osmnáct korun na rok a do zahraničí dvacet čtyři koruny. V každém čísle byly články, kterými se Přemysl Pitter snažil prohlubovat duchovní život. Přinášel čtenářům své křesťanské úvahy, přednášky na různá témata a kladl zejména velký důraz na vědu a umění. Dále zde nechyběly ani Vegetářská kuchařka s recepty, Zpravodaj z Milíčova domu informoval o dění a připravovaných akcích, byly zde i pozvánky na přednáškové podniky, odkazy doporučující literaturu a také inzeráty různého druhu. Ve svých člancích často poukazoval na problémy alkoholismu a kouření, se kterými se společnost potýkala. Neopomenul ani otázku pacifismu a odpírání vojenské služby. Důležitým poselstvím bylo i šíření myšlenky k usmíření národů a absolutnímu odmítnutí války. Časopis Sbratření se velmi dobře prodával, protože měl jasný styl a dobrou češtinu. *Snažil se svými články posilovat pocity naděje a doporučoval vrátit se zpět k národním kořenům.* (Pasák, 1995, s. 12) K tomuto úspěchu samozřejmě nemalou měrou přispěli Pitterovi přátelé a spolupracovníci, jako např. spisovatelka a překladatelka Pavla Moudrá, učitelka Marie Hornofová, učitel Ferdinand Krch a později i jeho nejbližší spolupracovnice Olga Fierzová a mnoho dalších. Asi po dvou letech začal časopis Sbratření vycházet měsíčně. Pravidelně vycházel téměř sedmnáct let, a to až do doby, kdy v červenci roku 1941 vyšlo poslední dvojčíslo a vydávání časopisu bylo gestapem zakázáno (Příloha P IV).

2.3.3 Milíčův dům a zotavovna v Mýtě u Rokycan

Na jaře roku 1933, v době největší hospodářské krize, se Přemysl Pitter dozvěděl o viňohradském staviteli doktoru Skorkovském, který několika rodinám bez přístřeší postavil a posléze daroval domky. To byl přesně člověk, kterého potřeboval. Mecenáš, který by mu pomohl zrealizovat jeho sen. Při návštěvě u doktora Skorkovského barvitě vylíčil Přemysl Pitter situaci v pražských ulicích, které byly špinavé a zanedbané, jak tam žijí děti a jak jim chybí otcové, protože buďto padli ve válce nebo jsou v cizineckých legiích a ještě se z války nevrátili. Jak na ně jejich mámy nemají čas, protože musí chodit do zaměstnání,

aby je uživily. O tom, jak každou neděli pořádají besídky a hlavně to, jak jim chybí ony vhodné prostory, které by sloužily právě těm dětem ulice. Na základě toho setkání doktor Skorkovský souhlasil s první etapou výstavby. Stavba byla postavena na dluh s tím, že až ten dluh splatí, začnou s fází druhou. Najednou se sen o vlastním domově pro děti a mládež stal skutečností. Dne 24. prosince roku 1933 slavnostně otevřel Přemysl Pitter se svými přáteli útulek pro děti nazvaný Milíčův dům. Dlouho o názvu přemýšlel a na počest svého životního vzoru Jana Milíče z Kroměříže, rozhodl se pojmenovat útulek právě po něm. Toto rozhodnutí zdůvodnil následovně:

Pro budovu hledali jsme ideové označení. Nikdo jiný nemohl lépe ztělesnit naši snahu. Žil v době, velikého ideového a sociálního kvasu. Těžce nesl mravní úpadek národa. Svými ohnivými, láskou a hlubokým citem prodchnutými slovy a příkladem života roznítil v národě hnutí za mravní očistu a obrození. Založil vzornou obec, které dal jméno, „Jeruzalém“, kde nalezlo množství duší životem zrazených, nový radostný život a v níž kolem sebe soustředil žáky, kteří se později stali nositeli jeho obrodných myšlenek. Proto jsme vstavili jméno Milíčovo na svůj štít, aby nám svítil a ukazoval cestu v našem konání.

(Pitter, 1997, s. 68).

Přemysl Pitter zde konečně mohl podle svých představ vyvíjet mimoškolní pedagogickou činnost a vést děti podle svých etických a pedagogických zásad. Učil děti pomáhat si jeden druhému a nedělat mezi sebou rozdíly bez ohledu na náboženství, barvu pleti či národnost. Hlavním posláním Milíčova domu bylo především smysluplné trávení volného času a potřeba pomoci řešit tíživou sociální situaci žižkovských dětí a jejich matek, které musely chodit do zaměstnání, aby uživily rodinu, když otce mnohdy nebylo. Strýček Přemysl, jak ho děti nazývaly, se i se svými spolupracovníky snažil dát dětem tolik potřebnou lásku a oporu v dobách zlých. Naučit je vážit si jeden druhého, pomáhat si navzájem. Snažil se v nich vybudovat takový základ pro život, aby slova jako tolerance, ohleduplnost, pravdomluvnost, poctivost, pokora nebyly jen prázdnými frázemi, ale aby byly jejich životním krédem.

Milíčův dům byl ve své době velmi nadčasově vystavěný. Jednoduchost stavby a jeho praktické a účelné vybavení skýtalo obrovské možnosti a využití. Byly zde dílny, učebny, klubovny, studovna s knihovnou a čítárnou, tělocvična, hudební síň a jídelna. Kolem Milí-

čova domu bylo velké prostorné hřiště se zahradou, kde si děti mohly pod vedením zkušených pedagogů vypěstovat okrasné rostliny, dřeviny či ovoce a zeleninu.

V Miličově domě vládla takřka rodinná atmosféra. Každé dítě si zde připadalo jako v oáze pohody. Pokaždé, když do Miličova domu přišly, byla tu pro ně některá tetička nebo strýček, jak se mezi sebou oslovovali, a ti se jim věnovali. Vždy když si děti potřebovaly promluvit, strýček Přemysl bych ochoten naslouchat a poradit, prostě dovedl si na ně udělat čas.

Jak vzpomíná paní Sedláčková ve rozhovoru (Příloha P VII) *to ne, že bychom nikdy nelumpáčily nebo tak něco. Strýček Přemysl měl takové osobní kouzlo, že si to nikdo před ním nedovolil. Vzpomínám jednou, když se děti v Miličově domě sprchovali (byly rozděleny vždy na skupinky děvčata zvlášť a chlapci zvlášť), tak se jedné dívence ztratil prstýnek, který si odložila, aby jí při umývání nespádl do odpadu. Když se to strýček Přemysl dozvěděl, řekl jen: „Já vím, že jste si ten prstýnek někdo jenom vypůjčil a proto mi ho přijde do večera vrátit, já neřeknu, kdo to byl, protože vím, že je opravdu jenom vypůjčený“. Nikdo se do večera nepřihlásil, tak strýček Přemysl při odchodu domů řekl, pokud se ten prstýnek neobjeví, nepodá nikomu při odchodu ruku až do té doby, než se najde. Trvalo to jen několik dní, než se prstýnek opravdu dostal zpátky dívence, které se ztratil, a strýček Přemysl se s námi opět loučil podáním ruky, jak bylo vždy v Miličově domě zvykem.*

Na jaře roku 1938 navštívila Přemysla Pittra paní ve smutku. Právě jí totiž zemřela šestnáctiletá dcera Editka. Přinesla dceřinu vkladní knížku, kde jí spořili na věno, se slovy, že by byla jistě ráda, aby se ty peníze použily pro potřebné děti. Peníze přišly jako na zavo-lanou. Už delší dobu si Přemysl Pitter pohrával s myšlenkou, co s dětmi, které jsou nemocné, ale ne zase až tak, že je do žádné ozdravovny nebo léčebny nepřijmou. Rozhodl se tedy vybudovat vlastní malou ozdravovnu, která bude sloužit právě dětem z Miličova domu a zároveň i jako letní tábor. Společně s Olgou Fierzovou vyrazili hledat vhodné místo. Když přicházeli k Mýtu, ukázal Přemysl Pitter na místo a řekl: *Kdyby tak mohla stát naše ozdravovna tamhle na stráni pod lesem, to by bylo ideální!* (Pitter, 1996, s. 41) Zašli se zeptat na radnici, komu pozemky patří a na podzim ještě téhož roku byla otevřena ozdravovna v Mýtě u Rokycan. Zde byly posílány děti z Miličova domu na zotavenou z nezdravého žižkovského prostředí. Prvními návštěvníky byly nejen děti z Miličova do-

mu, ale také děti uprchlíků z území obsazeného Němci. A tím začala další etapa Pittrova života.

Dne 28. října 1938 poslal Přemysl Pitter z Londýna do vlasti následující poselství:

Nepropůjčujme svou sílu satanovi, nenechme se zatáhnout do jeho plánů. A přece věnujme svou lásku i těm, kdo jím byli svedeni a mají ho za svého boha. Vizme ve svých nepřítelích oklamané a podvedené bratry! Násilí nezachrání svět, to mohou udělat pouze láska a bratrství. (Pitter, 1996, s. 145)

To bohužel ještě v té době netušil, co se za necelý rok bude dít dál.

2.3.4 Činnost Milíčova domu a ozdravovny v Mýtě za 2. světové války

Když 1. září roku 1939 začala 2. světová válka napadením Polska nacisty, politická situace se přiostrhovala i u nás. V Praze došlo k masovým demonstracím proti německé okupaci. Jako reakci na tyto demonstrace nařídil Hitler uzavření vysokých škol. Veřejná činnost byla velmi přísně sledována a omezována. V Milíčově domě i přes to všechno činnost pokračovala. Přicházelo stále více a více dětí a tradiční nedělní besídky se staly hlavně pro dospělé duchovní podporou v dobách zlých. Pittrovo kázání vždy obsahovala mnoho vlasteneckých symbolik a tím dodával lidem sílu.

Nejvíce postižení nacistickou perzekucí byli Židé. Nesměli navštěvovat veřejné prostory, jejich děti nemohly chodit do školy a poté, co jim bylo nařízeno nosit na šatech žlutou židovskou hvězdu, přestaly docházet i do Milíčova domu. Pomocnou ruku jim podal právě Přemysl Pitter se svými spolupracovníky. Jak uvedla paní Sedláčková v rozhovoru (Příloha P VII), strýček Přemysl vysvětlil všem dětem, že to není žádná hanba nosit na prsou žlutou židovskou hvězdu. *A najednou v roce třicet devět, myslím, že v prosinci třicet devět, bylo nařízení, že všichni Židé musí nosit žlutou hvězdu - Jude. No a to strýček udělal shromáždění, a tam to tenkrát vysvětlil velice pěkně, že je to vlastně vyznamenání a nikoliv potupa tahle ta hvězda, protože v Palestině byla spousta moudrých lidí a mudrců a přicházel od tamtud i Ježíš a Ježíš byl také Žid, takže není žádná ostuda a ponížení, že tyto děti nosí hvězdy. Tak nám to tehdy krásně vysvětlil, že prostě všechny ty děti potřebují větší péči,*

protože nemohou navštěvovat školy a žádná zařízení, a já si myslím, že pro ty židovské děti to byla taková oáza v té strašné době, že mohly navštěvovat Milíčův dům.

Každý večer, když skončila v Milíčově domě činnost a děti odešli domů, navštěvoval Přemysl Pitter se svými spolupracovníky židovské rodiny a nosili jim tajně potraviny, které děti v Milíčově domě nespotřebovaly ke svačině. Podařilo se mu totiž s úřady vyjednat zvláštní přiděly mléka, tvarohu, ovoce, bonbónů a zavařenin. Byla to velmi zlá doba, a proto přinášel Přemysl Pitter každý večer do některé trpící rodiny kromě již zmiňovaných potravin i útěchu, přátelství a radost. Věděl, že je to velmi riskantní, a proto, když v noci někde v blízkosti Milíčova domu zastavilo auto, měl Přemysl Pitter obavy, že se na to přišlo a jdou si pro něj. Naštěstí solidarita spolupracovníků a příznivců, kteří Milíčův dům navštěvovali, byla velká, nikdo nic neprozradil. Po čase začaly deportace a tisíce pražských Židů bylo transportováno do koncentračních táborů kdoví kde.

Byl to právě Přemysl Pitter a jeho věrná spolupracovnice Olga Fierzová, kteří je jako poslední doprovázeli na cestu do neznáma. Statečnost deportovaných Židů byla opravdu nevídaná. Bez jakéhokoli reptání či nenávistných slov se podrobovali svému osudu. Na své židovské přátele Přemysl Pitter nikdy nezapomněl. Poslední den v roce vždy se svými blízkými přáteli zapálili svíčky stříbrné Chanuky, které dostal od jednoho ze svých židovských přátel, a poté přečetl jména těch, kteří je během roku opustili. Seznam byl velmi dlouhý a skýtal více než sto jmen dětí, které docházely do Milíčova domu nebo byly v jejich péči v Mýtě u Rokycan (Pitter, 1996).

Začátkem roku 1944 se v Milíčově domě objevilo Gestapo. Dva němečtí muži chtěli mluvit s Přemyslem Pittrem. Po několika otázkách ho nakonec předvolali až na příští den do neslavně proslulého Petschkova paláce k výslechu, kde sídlilo velitelství gestapa. Byl si téměř na sto procent jist, že ho chtějí obvinít z nějakého zločinu, a proto se vybavil a na cestu si oblékl dvoje spodní prádlo a do aktovky si sbalil nejnnutnější toaletní potřeby. Snad se stal zázrak nebo na ně zapůsobila úžasná atmosféra a švitoření šťastných dětí, které viděli při návštěvě Milíčova domu, když čekali ve vstupní hale na Přemysla Pittra, a po několika zodpovězených otázkách týkající se chodu, účelu, financování a metodách výchovné práce v útulku, jej propustili.

Během celé války byl Milíčův dům jakýmsi ostrovem útěchy a naděje. Stále zde zněla hudba a zpěv, švitoření šťastných a spokojených dětí dávalo naději k lepším zítřkům. Díky činnosti Milíčova domu se děti i jejich rodiče lépe vyrovnávali s nepříznivými vlivy války.

Za války se i mýtská ozdravovna proměnila v jakousi „úschovnu“ židovských a položidovských dětí. Všichni ve městě věděli, že v ozdravovně žijí židovské děti a ty chodí s jejich dětmi do školy. Ale nenašel se nikdo, kdo by to prozradil. Každý rok v létě se k těmto dětem připojily i děti z Milíčova domu. Postavili se stany s podsadou a večer se u táborového ohně pořádaly besídky. Vždy v sobotu přicházeli na besídky také lidé z Mýta, aby si zde společně zazpívali a poslechli Přemysla Pitttra, jenž se ve svých hlubokých duchovních myšlenkách snažil poskytnout všem především útěchu, sílu a povzbuzení, které tak moc potřebovali (Pitter, 1996).

2.3.5 Akce „Zámky“

A válka skončila. Psal se květen roku 1945. Konečně utichly zbraně a lidé si pomalu začínají zvykat na rušný život v jejich, válkou zbídačené a ochuzené zemi. Přemysl Pitter se svými přáteli neváhal ani chvíli a ihned se dal do práce. Obdržel od zdravotně sociální komise České národní rady pověření k realizaci svých plánů pomoci židovským a německým dětem.

Doslova ze dne na den se stal Přemysl Pitter „pánem“ čtyř zkonfiskovaných zámků, které dříve patřily baronu Ringhofferovi. Byly to zámky Kamenice, Lojovice, Olešovice, Štířín a také penzion Bellevue v Ládví.

Prvořadým úkolem byla záchrana dětí z koncentračních táborů z Terezína, Buchenwaldu a Osvětimi. Poté následovaly i děti z integračních táborů, které tam žily v hrůzných nelidských podmínkách. Byly to především děti německé, ale i děti z českých smíšených manželství a děti kolaborantů.

Ovšem jeden z nejhrůznějších zážitků se naskytl Přemyslu Pittrovi při návštěvě v Raisově škole. Zde se na malém prostoru tísnili děti, dospělí nemocní i zdraví v takových nelidských podmínkách, že okamžitě musel zasáhnout.

Podobně to vypadalo i v ostatních integračních táborech, kterých bylo na území Prahy celkem třicet. Na naléhání byl Přemysl Pitter pověřen sociální komisí Zemského národního výboru kontrolou integračních táborů a odsunových středisek. Díky tomuto pověření měl přístup do všech integračních táborů. Nebyl to nikterak pěkný pohled. Teprve zde viděl ty hrůzné následky války, o kterých se mnohým lidem ani nezdálo.

Jak jsme již zmínili, tato záchranná akce se netýkala jen dětí židovských a německých. Přemysl Pitter o tom řekl: *Nebudu popisovat, jaké hrůzy jsem při prvním příchodu do Terezinského ghetta spatřil. Nejhorší na tom byly děti polské, které ležely na holé zemi hustě vedle sebe, s těžkými průjmy, vyzáblé na kost. Zatím nebyly transportu schopné a pomohli jsme jim tím, že jsme rychle odvezli děti z tzv. dětských domovů, do nichž pak mohly být tyto nešťastné děti z Polska přestěhovány a v nichž bylo možné o ně lépe pečovat... Dokázali jsme vyvézt včas všechny tyto děti, a tak uchránit vzrůstající se epidemie skvrnitého tyfu. Ovšem naše zámky se proměnily v přísné karantény. Avšak ani jedno dítě neonemocnělo skvrnitým tyfem.* (Pasák, 1997, s. 62)

Z tohoto šetření měl podat Přemysl Pitter podrobnou zprávu. Ve své zprávě vylíčil strašlivé poměry a žádal, aby ve smyslu prohlášení ministerského předsedy byli v táborech ponecháni pouze činní členové bývalé Hitlerovy strany. Většina integrovaných by mohla být vyslýchána na svobodě, což by z velké části řešilo ubytovací a stravovací problémy (Pitter, 1996, s. 162).

Jenomže ministerstvu vnitra se taková kritika samozřejmě nelíbila. Zkreslené úryvky Pittrovy zprávy se objevily i v denním tisku. Žádalo se vyloučení Přemysla Pittra ze Zemského národního výboru pro jeho údajné přátelství s Němci. Začátkem podzimu také k vyloučení došlo. Přemysl Pitter neměl vůbec strach o sebe, ale měl strach o děti a své spolupracovníky, kteří na „zámcích“ pomáhali. Přemysl Pitter byl připraven jakýmkoli způsobem zabránit navrácení dětí zpět do integračních táborů. Naštěstí ještě téhož dne, kdy Zemský národní výbor zprostil Přemysla Pittra veškerých pravomocí, převzalo ministerstvo sociální péče zámecké budovy do vlastní správy a pověřilo Přemysla Pittra *péčí o děti a matky z internačních táborů a jejich ubytováním v domovech, až do jejich odsunu za hranice.* (Pitter, 1996, s. 162) Zaslouhou vedoucího odboru ministerstva dr. Stanislava Kohouta, který si uvědomoval *politickou důležitost Pittrovy práce a její výjimečný charak-*

ter a dal mu největší možnou svobodu, aniž by ho obtěžoval zbytečným papírováním. Úspěšně obhájil jeho domovy před zasahováním jiných úřadů. (Pitter, 1996, s. 162)

Samozřejmě, že se veškeré počínání Přemysla Pittra a jeho spolupracovníků nesešlo jen s kladnými ohlasy. Našli se i tací, kterým se nelíbilo, že pečuje i o německé děti - o děti našich nepřátel. Tento fakt neměnil nic na tom, že se Přemysl Pitter se svými spolupracovníky nikdy nevzdali snahy pomoci všem, kteří to v tu chvíli nejvíce potřebovali.

V období od května 1945 do května 1947 bylo na zámcích pečováno o 810 dětí, z toho:

- 266 dětí, především židovských, obětí nacistického pronásledování,
- 407 dětí z českých internačních táborů, především německých,
- 97 českých dětí, nalezených v Německu a přepravených zpět,
- 40 dětí českých a slovenských, potřebujících naléhavou zdravotní péči.

(Pasák, 1995, s. 43-44)

2.3.6 Odchod do exilu

Nástup komunismu v únoru roku 1948 vedl bohužel k omezení dosavadní Pittrovy činnosti. Zdravotní stav Přemysla Pittra se velmi zhoršil. Jeho obvinění z údajného přátelství s Němci, na základě kterého byl vyloučen ze Zemského národního výboru, sice nakonec ustál, ale nenechaly na sebe dlouho čekat další udání, a ta měla mnohem horší následky. Začala se o něj zajímat Státní bezpečnost a začátkem dubna 1951 se v Milíčově domě objevila policie, provedla domovní prohlídku a zabavila spoustu věcí, které byly nezbytné k rozesílání novinek svým přátelům do zahraničí. Přemysl Pitter byl následně obviněn za pobuřování proti „lidové demokracii“ a za publikování tajných informačních letáků. Asi nejvíce ho však vzalo, že byl odvolán z místa ředitele Milíčova domu a vstup do něj mu byl zakázán..

26. srpna téhož roku se podařilo za pomoci přátel a jeho nejbližší spolupracovnice Olgy Fierzové Přemyslu Pittrovi uprchnout. Celý plán útěku byl velmi nebezpečný, avšak

vše dopadlo dobře. Dostal se až do Západního Berlína. Odtud se vypravil za svou spolupracovnicí Olgou Fierzovou a spolu pak podnikli několik cest po cizineckých táborech v Rakousku i Německu. Navštívili spoustu táborů. Všude vládla depresivní nálada, ale nejhorší ze všeho byl tábor Valka, asi pět mil od Norimberku.

Pro Přemysla Pittra to byla výzva, zde by mohl být opět nápomocen. V Ženevě, jež byla sídlem Světové rady církví, si vyjednal pověření sociální a pastorační činností v táboře Valka. Zde spolu s Olgou Fierzovou strávili deset let. *Když zde dokončili své poslání, odjeli roku 1962 do Švýcarska. Bydleli nedaleko Curychu, v Affoltern am Albis.* (Pasák, 1997, s. 120).

Jak už jsme zmínili, i v emigraci byl Přemysl Pitter neustále činný. Na vlnách Rádia Svobodná Evropa hlásal víru v člověka. Přemysl Pitter vždy věřil, že pravda a láska je navždy.

Asi poslední proslov pronesl Přemysl Pitter v Husově sboru v Curychu dne 4. 1. 1976. V té době už byl velmi těžce nemocen. Zemřel 15. 2. 1976 v Curychu. Posledním přáním Přemysla Pittra bylo, aby se nekonaly žádné obřady a jeho popel byl rozptýlen.

3 PŘEMYSL PITTER A JEHO MNOHOROZMĚRNÁ OSOBNOST

Ve Slovníku pedagogů o Přemyslu Pittrovi píše Miroslav Cipro:

Křesťansky orientovaný myslitel, lidumil, pedagog. Narodil se 21. 6. 1895 v Praze. Vyučil se sazečem. Za první světové války byl poslán na haličskou a italskou frontu. Odmítal však střílet na nepřítele a válečné zážitky jej přivedly od ateismu ke křesťanství. Po válce vystudoval Husovu bohosloveckou fakultu a věnoval se pak apoštolské a přednáškové a novinářské činnosti. Na Žižkově zřídil Miličův dům, kde našly děti z předměstských ulic příležitost hrát divadlo, zpívat a sportovat. Byla mezi nimi i dívka Olga Šplíchalová, pozdější choť prezidenta Václava Havla. Ve vedení Miličova domu pomáhala Pittrovi Olga Fierzová, původem Švýcarka, která mu stála po boku, až do konce jeho života. Za své protimilitaristické postoje byl Pitter pronásledován, ale našel podporu i u Alberta Einsteina. Zasloužil se zejména o ochranu dětí, které se v důsledku válečných a poválečných událostí ocitly bez pomoci. V Miličově domě a k němu patřící zotavovně v Mýtě u Rokycan se staral o děti uprchlíků z Německa a po obsazení Československa nacisty bral v ochranu židovské děti, vydával je za děti arijské a umožňoval jim tak návštěvu školy. Po válce chránil i ohrožené německé děti. Později, aby unikl nasazení do jáchymovských dolů, odešel do Německa, kde pak po léta působil jako duchovní správce v uprchlickém táboře Valka. Izraelská vláda mu propůjčila titul „Spravedlivý mezi národy“ a vláda SRN Záslužný kříž I. třídy. In memoriam dostal i u nás Řád T. G. Masaryka. Zemřel ve Švýcarsku 15. 2. 1976. Jedna z ostravských škol, která si vzala za úkol věnovat se v duchu jeho odkazu zanedbaným a ohroženým dětem, zvláště dětem romským, se nazývá Základní škola Přemysla Pittra. Její budova, stejně jako kdysi Miličův dům, slouží dětem dlouho do večera jako místo radosti a poučení. (Ondřichová, L.: Přemysl Pitter - vždy na straně dětí. In: Lidové noviny 23. 11. 2000, s. 32)

3.1 Přemysl Pitter - vychovatel a pedagog

Pedagogické dílo Přemysla Pittra je velmi rozsáhlé. Považoval povolání vychovatele a učitele za nejkrásnější a nejzávažnější životní poslání. Původně se nechtěl stát bohoslov-

cem ani kazatelem, chtěl jen více porozumět slovu Božímu. A snad právě proto začal navštěvovat Husovu bohosloveckou fakultu.

Jako vychovatel a pedagog se snažil své žáky motivovat, kladl velký důraz na vztah učitele k žákům, svobodu žáků, na víru v sám sebe, vedl je k pravdě, lásce a porozumění, byl jim vzorem i autoritou. Dokázal ve svých žácích vzbudit zájem o to, aby se více vzdělávali a aby si byli schopni v různých situacích pomoci sami. Jeho úkolem bylo učení žákům usnadňovat a vést je k seberealizaci.

Nejcennější poznatky však skýtá sám život. Jen je třeba se vžívat do myšlení, citění a stavu druhého, nemít a nedělat si předsudky, umět pozorovat a být nekonečně trpělivý. Vím, hezky se mi to vykládá a dělá to dojem, jako bych všechny tyto vlastnosti měl. Ale jen já vím, jak velmi těžké je například umět se ovládat! (Pitter, 1996, s. 32)

Všechny činnosti, které Přemysl Pitter vykonával, dělal vždy s láskou. Díky víře, kterou měl, dokázal pro stejnou věc nadchnout i spoustu lidí. Měl kolem sebe vynikající spolupracovníky, kteří vykonávali tuto činnost bez nároku na honorář. I když neměl žádné pedagogické vzdělání, tvrdil, že výchova dítěte je základem všeho.

Bude-li výchova dítěte dobrá, bude dobrý i dospělý člověk a v důsledku toho celá společnost. (Pitter, 1996, s. 27)

Citát Přemysla Pittra z rozhovoru paní Blanky Sedláčkové (Příloha P VII), který jim na jedné z posledních schůzek před odchodem do exilu řekl:

Stavíš-li ze železa, kov zrezaví,

stavíš-li ze dřeva, dřevo shnije.

I mramor čas rozhlodá.

Tvůj materiál - duše dítěte - je však věčný.

Dětem byl především obrovskou autoritou a přítelem. Pitter byl přesvědčen, že rodinná výchova nemůže být ničím nahrazena. Jeho víra a láska k bližnímu byla vždy jeho největší motivací. Dokonce i v době, kdy zuřila válka, věřil, že jednou ta hrůza skončí a zase bude lépe. Měl neuvěřitelný dar oslovit široké spektrum lidí. Jeho kázání byla obsahově přijatelná jak pro silně věřící evangelíky, katolíky či jiné náboženské skupiny, tak pro nevěřící osoby bez vyznání.

3.2 Přemysl Pitter - spisovatel

Přemysl Pitter byl vynikajícím vypravěčem, což se odrazilo i v jeho literární tvorbě. Začalo to prostým vydáváním letáků, které Pittrovi přátelé rozdávali po ulicích, při všech možných příležitostech. Poté následovaly brožury a od roku 1924 začal vydávat časopis Sbratření (kap. 2.3.2).

Veřejné proslovy, které pravidelně míval na pražských náměstích a nárožích, měly obrovskou popularitu. Nikdy se nebál vyjádřit vlastní názor a otevřeně o něm hovořit. Za to se mu dostalo nejednoho upozornění z vyšších míst a několikrát mu hrozilo i zatčení.

Když se svými přáteli založil časopis Sbratření, snažil se své čtenáře pravdivě informovat o dění v naší zemi. Nakonec to došlo až tak daleko, že mu bylo v červenci roku 1941 vydávání časopisu Sbratření gestapem zakázáno (Příloha P IV).

Vždy si na psaní našel čas, i v době válečné. Během války dokončil čtyři rukopisy a to: Slovo boží dětem, Dobrodružná ruka, Vahů a posledním rukopisem, kterému za války věnoval nejvíce času, byl jeho Sociální a kulturní program (část, Příloha P V). Tento program byl úmyslně antedatován, a to z důvodu, aby se zmenšilo riziko postihu, kdyby jej za války našlo gestapo. Rukopis obsahoval návrh reformy a byl určen pro poválečné časy.

3.2.1 Knihy Přemysla Pittra - bibliografie

Výčet knih Přemysla Pittra, seřazeno dle abecedy:

- PITTER, Přemysl. *A co my dnes? 550 let od mučednické smrti Husovy a 50 let od zahájení Masarykova boje za osvobození Čechů a Slováků*. Zürich: Svaz československých spolků ve Švýcarsku, 1965.
- PITTER, Přemysl. *Dobrodružná ruka*. Brno: L. Marek, 2005. ISBN 80-86263-63-0.
- PITTER, Přemysl. *Duchovní revoluce v srdci Evropy*. Pohled do dějin českého národa. Praha: Kalich, nakladatelství a knihkupectví, 1995. ISBN 80-7017-840-X.
- PITTER, Přemysl. *Chelčický, Tolstoj, Masaryk*. Praha: Nakladatelství Helios, 1931.

- PITTER, Přemysl. *Je třeba náboženské výchovy?* Praha: B. Kočí, 1923.
- PITTER, Přemysl. *Modlitby*. Nürnberg: vlastní náklad, 1959.
- PITTER, Přemysl. *Mystika křesťanství*. Praha: vlastní náklad, 1920.
- PITTER, Přemysl. *Na předělu věků*. München: Kruh přátel duchovní obrody, 1959.
- PITTER, Přemysl. *Náboženství doby dnešní a příští*. Praha: vlastní náklad, 1920.
- PITTER, Přemysl. *Nad vřavou nenávisti*. Praha: Kalich, 1996. ISBN 80-7017-972-4.
- PITTER, Přemysl. *Nové cesty mírové politiky*. Praha: vlastní náklad, 1929.
- PITTER, Přemysl. *Národu silném*. Praha: Nový Jeruzalém, 1921.
- PITTER, Přemysl. *Od jisker k ohni*. Praha: vlastní náklad, 1920.
- PITTER, Přemysl. *Oheň na zemi*. Lund: Sklizeň svobodné tvorby, 1957.
- PITTER, Přemysl. *Pacifismus a obrana*. Praha: Sbratření, 1931.
- PITTER, Přemysl. *Pod šedým kabátcem*. Praha: Nový Jeruzalém, 1925.
- PITTER, Přemysl. *Pohádka o duši, která chtěla být šťastnou*. Praha: Nový Jeruzalém, 1920.
- PITTER, Přemysl. *Slovo boží dětem*. Brno: Nakladatel Joža Jícha, 1947.
- PITTER, Přemysl. *Slovo Boží dětem pro rodinu i nedělní školu*. Brno: Nakladatel Joža Jícha, 1947.
- PITTER, Přemysl. *U zamrzlého okna*. Praha: Nový Jeruzalém, 1921.
- PITTER, Přemysl. *Ve jménu zvířete*. Praha: Hnutí pro křesťanský komunismus v Československu, 1928.
- PITTER, Přemysl. *Vysídlenci navštěvují vlast*. Affoltern am Albis: Přemysl Pitter, 1966.
- PITTER, Přemysl. *Význam Mistra Jeronyma Pražského*. Affoltern am Albis: Přemysl Pitter, 1966.
- PITTER, Přemysl. *Z hloubky Havlíčkovy duše*. Praha: vlastní náklad, 1921.

3.2.2 Knihy o Přemyslu Pittrovi a jeho práci

- BAUER, Zdeněk. *Vojáku Vladimíre...* Karel Čapek, Jindřich Groag a odpírači vojenské služby. Praha: Zdeněk Bauer, 2009. ISBN 978-80-904272-1-1.
- FALTUSOVÁ, Magdaléna. *Milíčův dům Přemysla Pittra na pražském předměstí - příklad česko-německo-židovského soužití*. Praha: Pedagogické muzeum J. A. Komenského, 2008. ISBN 978-80-86935-07-2.
- FIERZOVÁ, Olga. *Dětské osudy z doby poválečné. Záznamy ze záchranné akce přátel Milíčova domu v Praze*. Praha: Spolek přátel mládeže a družstva Milíčův dům, 1992.
- KOHN, Pavel. *Můj život nepatří mně. Čtení o Přemyslu Pittrovi*. Praha: Kalich, 1995. ISBN 80-7017-852-3.
- KOHN, Pavel. *Kolik naděje má smrt. Židovské děti z poválečné akce*. Chomutov: L. Marek, 2000. ISBN 80-86263-09-6.
- KOHN, Pavel. *Zámky naděje. Děti Přemysla Pittra vzpomínají*. Chomutov: L. Marek, 2011. ISBN 978-80-87127-30-8.
- KOSATÍK, Pavel. *Sám proti zlu: život Přemysla Pittra (1895-1976)*. Litomyšl: Nakladatelství Paseka, 2009. ISBN 978-80-7185-971-0.
- KRAFT, Karel. *Heroo de amo: la vivo de Přemysl Pitter*. Dobřichovice: Kongresová a vzdělávací agentura Petra Chrdleho, 2005. ISBN 80-85853-81-7.
- MATOUŠ, Miroslav. *Zvláštní člověk Přemysl Pitter*. Praha: Nakladatelství a galerie Bonaventura, 2001. ISBN 80-85197-26-X.
- PASÁK, Tomáš. *Přemysl Pitter - život pro druhé: česko-německé soužití v díle Přemysla Pittra*. Praha: Nakladatelství Paseka, 1997. ISBN 80-7185-137-X.
- PASÁK, Tomáš. *K poctě Přemysla Pittra: výběr exilových proslovů a projevů*. Praha: Pedagogické Muzeum J. A. Komenského, 1995. ISBN 80-901461-3-9.
- PASÁK, Tomáš. *Život Přemysla Pittra*. Praha: Pedagogické muzeum J. A. Komenského, 1995. ISBN 80-211-0212-8.
- ŠIMEK, Eduard. *Výzvy a úvahy. Výběr z článků Přemysla Pittra*. Praha: Pedagogické muzeum J. A. Komenského, 2009. ISBN 978-80-86935-11-9.

SBORNÍKY

- *Hovory 1*: sborník nadace Přemysla Pittra a Olgy Fierzové, Praha. Redaktor sborníku Jan Štěpán, 1995. ISBN 80-901634-9-1.
- *Hovory 2*: sborník nadace Přemysla Pittra a Olgy Fierzové, Praha: referáty ze semináře „Přemysl Pitter - křesťan“. Redaktor sborníku Jan Štěpán, 1996. ISBN 80-85942-23-2.
- *Hovory 3*: sborník Nadace Přemysla Pittra a Olgy Fierzové, Praha: památce MUDr. Emila Vogla (1901-1977). Redaktor sborníku Jan Štěpán, 1997. ISBN 80-85942-25-9.
- *Hovory 4*: sborník Nadace Přemysla Pittra a Olgy Fierzové, Praha: památce Ralpha Hegnauera (1910-1997). Redaktor sborníku Jan Štěpán, 1998. ISBN 80-85942-35-6.
- *Hovory 5*: sborník Nadačního fondu Přemysla Pittra a Olgy Fierzové, Praha. Redaktor sborníku Jan Štěpán, 1999. ISBN 80-85942-41-0.
- *Hovory 6*: sborník Nadačního fondu Přemysla Pittra a Olgy Fierzové, Praha: referáty z mezinárodní konference „Žena ve stínu“. Redaktor sborníku Jan Štěpán, 2000. ISBN 80-902528-4-2.
- *Hovory 7*: sborník Nadačního fondu Přemysla Pittra a Olgy Fierzové, Praha. Redaktor sborníku Jan Štěpán, 2001. ISBN 80-902528-6-9.
- *Hovory 8*: sborník Nadačního fondu Přemysla Pittra a Olgy Fierzové, Praha. Redaktor sborníku Jan Štěpán, 2002. ISBN 80-902528-8-5.
- *Hovory 9*: sborník Nadačního fondu Přemysla Pittra a Olgy Fierzové, Praha: k 70. výročí otevření Milíčova domu 1933-2003. Redaktor sborníku Jan Štěpán, 2003. ISBN 80-86779-01-7.
- *Hovory 10*: sborník Nadačního fondu Přemysla Pittra a Olgy Fierzové, Praha: k 65. výročí otevření ozdravovny v Mýtě. Redaktor sborníku Jan Štěpán, 2004. ISBN 80-86779-03-3.
- *Hovory 11*: sborník Nadačního fondu Přemysla Pittra a Olgy Fierzové, Praha: referáty z mezinárodní konference „Duchovní revoluce v srdci Evropy“ uspořádané ke 110. výročí narození Přemysla Pittra. Redaktor sborníku Jiří Beneš a Jan Štěpán za spolupráce Marie Chrobákové, 2005. ISBN 80-86779-04-1.
- *Hovory 12*: sborník Nadačního fondu Přemysla Pittra a Olgy Fierzové, Praha: k 30. výročí úmrtí Přemysla Pittra. Redaktor sborníku Jiří Beneš a Jan Štěpán, 2007. ISBN 80 - 86779-05-X.

- *Hovory 13-14*: sborník Nadačního fondu Přemysla Pittra a Olgy Fierzové, Praha. Redaktor sborníku Jiří Beneš, 2011. ISBN 978-80-86779-12-6.
- *Hovory 15-16*: sborník Nadačního fondu Přemysla Pittra a Olgy Fierzové, Praha: památce Ferdinada Krcha (1881-1973). Redaktor sborníku Miroslav Matouš, 2011. ISBN 978-80-86779-18-8.
- *Přemysl Pitter, život a dílo* - sborník referátů a diskusních příspěvků z mezinárodního semináře v Pedagogickém muzeu J. A. Komenského v Praze v roce 1993. Praha: 1994. ISBN 80-901461-1-2.
- *Přemysl Pitter, život - dílo - doba* - sborník referátů a diskusních příspěvků z mezinárodní vědecké konference na Univerzitě Karlově v Praze v roce 1995. Praha: 1996. ISBN 80-901461-4-7.
- *Přemysl Pitter a multikulturní výchova romských žáků: cesty k překonávání bariér ve vzdělávání*: sborník ze 4. setkání Hnutí R v Praze 1. - 2. prosince 1995. Jaroslav Balvín, 1996.

3.2.3 Knihy Přemysla Pittra vydané v zahraničí

- PITTER, Přemysl. *A co my dnes? 550 let od mučednické smrti Husovy a 50 let od zahájení Masarykova boje za osvobození Čechů a Slováků*. Zürich: Svaz československých spolků ve Švýcarsku, 1965.
- PITTER, Přemysl. *Hovory s pisateli*. 1962-1968. č. 1-36. Affoltern am Albis: Pitter, 1962-1968.
- PITTER, Přemysl. *Hovory s pisateli*. 1969-1974. č. 37-73. Affoltern am Albis: Pitter, 1969-1974.
- PITTER, Přemysl. *Hovory s pisateli*. 1975-1977. č. 74-88. Affoltern am Albis: Pitter, 1975-1977.
- PITTER, Přemysl. *Hovory s pisateli*. 1978-1991. č. 89-14. Affoltern am Albis: Fierz, 1990-1991.
- PITTER, Přemysl. *Schuld und Sühne: Von Zusammenleben der Tschechen und Deutschen in den böhmischen Ländern*. München: Büro der Katholischen Exiljugend für Mitteleuropa, 1965.

- PITTER, Přemysl. *Vysídlenci navštěvují vlast*. Affoltern am Albis: Přemysl Pitter, 1966.
- PITTER, Přemysl. *Význam Mistra Jeronýma Pražského*. Affoltern am Albis: Přemysl Pitter, 1966.

Kdo zachraňuje jednu duši, zachraňuje celý svět. (CD)

Z textů a projevů Přemysla Pittra a Olgy Fierzové, s využitím písemných i zvukových materiálů Archivu Přemysla Pittra a Olgy Fierzové uložených v Pedagogickém muzeu J. A. Komenského v Praze sestavila Hana Kofránková. Účinkují Hana Kofránková a Alfréd Strejček.

Dokumenty

- *Kdo byl Přemysl Pitter?* Režie A. Lowák. (1996).
- *Milujte své nepřátele*. Dokumentární film scénáristy a režiséra Tomáše Škrdlanta. (2006).
- *Nemusíte to nazývat náboženstvím*. Dokumentární film scénáristy a režiséra Tomáše Škrdlanta. (2005).
- *Přemysl Pitter: Já a dům můj (sloužit budeme Hospodinu)*. Osm žen a harfa o muži, který vozil nákladákem děti z Terezína na zámek. Ateliér Ulita, 2012.

Dílo Přemysla Pittra je opravdu rozsáhlé. Za svou literární tvorbu získal v roce 1974 cenu kantonální vlády v Curychu. Vydal řadu publikací, kde popisuje své filozofické myšlenky, které byly na tehdejší dobu velmi nadčasové. Vždy se snažil mluvit pravdu, a snad právě proto byl neustále pod policejním dozorem.

Ve své literární tvorbě se Přemysl Pitter zabýval myšlenkami, jak vést společnost k lepší budoucnosti. I když si byl dostatečně vědom, kolik je v člověku zla a vůbec v celé společnosti, stále byl přesvědčen, že výchovou a vzděláním, ale i příkladným chováním, dokáže

otevřít mysl i srdce člověka. Vždy zastával názor, že vše začíná u dítěte, a proto se snažil působit právě skrze ty děti.

3.3 Přemysl Pitter - a jeho etika výchovy

Přemysl Pitter je znám nejen jako sociální pracovník, pedagog a vychovatel, ale především jako hluboce věřící člověk, protestantský kazatel, spisovatel, odpůrce války, humanista, opravdu skutečný Evropan, v tom nejlepším slova smyslu. To, že byl radikálním pacifistou, vypovídá i fakt, že sám osobně poslal svou vojenskou knížku i s dopisem prezidentu Masarykovi a ze své iniciativy nechal v několika obrodných časopisech otisknout výzvu, aby se přihlásili ti, kdo jsou proti vojenské službě, ať z důvodu svědomí či víry. Dostal tehdy na tři sta přihlášek, ale brzy na to se u něj objevili policejní úředníci a po provedení domovní prohlídky přihlášky našly. Přemysl Pitter byl obžalován podle zákona na ochranu republiky. Byl tehdy odsouzen ke dvěma měsícům žaláře, ale díky přímluvě Alberta Einsteina u prezidenta T. G. Masaryka mu byla udělena milost.

Životní filosofií Přemysla Pittra bylo hlásat pravdu a hájit ji od okamžiku, kdy zjistíme, že je něco pravdivé, protože provinit se proti pravdě znamená provinit se proti Bohu a zároveň proti vlastnímu názoru a koneckonců i proti sobě.

Ve svém životě se Přemysl Pitter snažil kráčet ve stopách takových osobností naší historie jako jsou například Jan Milíč z Kroměříže, Mistr Jan Hus, Tomáš Akvinský, Jan Ámos Komenský, Tomáš Garrigue Masaryk a další. Vždy se snažil svými činy pomoci potřebným bez toho, že by čekal odměnu. Dnes se takovým lidem říká „altruisté“.

Z jeho dominantních činností bychom mohli vyzdvihnout zejména to, jak odhodlaně, nezištně, vytrvale a s vervou zachraňoval děti trpící následky války. Nikdy mu nevadily rasové nebo náboženské rozdíly. Všechny děti měl rád stejně, a ty zase jeho. Práce s dětmi se mu stala životním posláním. Byl to zachránce těžce strádajících židovských a německých dětí, kterým se snažil se svými spolupracovníky poskytovat péči a pomoc po prožitých útrapách 2. světové války.

V díle Přemysla Pittra nalézáme zejména tyto specifické pedagogické rysy, jako např. nikdy na děti nekřičel, měl obrovský dar naslouchat, vždy byl připraven je vyslechnout,

byl spravedlivý, vychovával k pravdě a lásce, choval se ke všem dětem jako rovnocenný partner (při příchodu i při odchodu si s nimi podal ruku), nedělal rasové nebo náboženské rozdíly, ani v případě, kdy zuřila válka. Z dalších jeho kladů je třeba uvést např. porozumění, lidskost, empatii, laskavost, zásadovost, úctu, vytrvalost, pokoru, odhodlanost a mnoho jiných ctností. Byl to velký bojovník za lidská práva a ochránce všech dětí.

Za pomoc trpícím a pronásledovaným se Přemyslu Pittrovi dostalo významných mezinárodních ocenění a uznání:

- 1964** oficiální uznání izraelské vlády, jméno Přemysla Pittra bylo zvěčněno v Jeruzalémě na Hoře Paměti (Har ha - Zikaron), strom v Aleji spravedlivých,
- 1973** Záslužný kříž I. třídy Spolkové republiky Německo,
- 1975** čestný doktorát teologie curyšské univerzity,
- 1976** medaile in memoriam od společnosti sudetoněmeckých evangelických křesťanů Johannes Mathesius Gesellschaft,
- 1991** byl Přemyslu Pittrovi, in memoriam, udělen Řád Tomáše Garrigue Masaryka, který za něj převzala jeho bývalá chovanka a posléze i spolupracovnice paní Blanka Sedláčková.

To, že odkaz neobyčejného člověka Přemysla Pittra je nesporně velký, svědčí i fakt, že Generální konference UNESCO v roce 1995 zařadila 100. výročí narození Přemysla Pittra mezi světová kulturní výročí. Jen málo komu se této pocty dostane. V témže roce vydala Česká pošta známku, která připomíná tohoto neobyčejného člověka a humanistu. Nadace Přemysla Pittra a Olgy Fierzová nechala vyrazit při této příležitosti i upomínkové kovové plakety (Kohn, 1995, s. 76).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 ÚVOD K PRAKTICKÉ ČÁSTI

Empirická část bakalářské práce je zaměřena na osobnost a sociálně pedagogickou činnost Přemysla Pittra. Výzkumným šetřením jsme zjišťovali, je-li jméno sociálního pedagoga Přemysla Pittra v povědomí veřejnosti, zda o jeho práci již někdy slyšeli, a zda jeho práce nějakým způsobem zasáhla do chodu dějin v době válečné i poválečné. Dále jsme pomocí výzkumného šetření zjišťovali, zda je demokratický způsob výchovy, který Přemysl Pittra zastával možný aplikovat i na dnešní mládež, a zda by měli pedagogové v budoucnu navázat na práci Přemysla Pittra v oblasti výchovy.

4.1 Cíl výzkumu

Jak jsme již zmínili v úvodu praktické části, cílem výzkumu této bakalářské práce bylo zjistit, zda je jméno Přemysla Pittra a jeho výchovná a pedagogická činnost v povědomí veřejnosti. Pro náš výzkum jsme si proto vytipovali tři skupiny respondentů, které jsme oslovili.

Dílními cíly jsou:

- Zjistit povědomí vybraných skupin respondentů o osobnosti sociální pedagogiky Přemysla Pittra.
- Zjistit obecný názor vybraných skupin respondentů na přínos Přemysla Pittra ve výchově dětí a mládeže v době válečné a poválečné.
- Zjistit, zda by bylo možné aplikovat styl výchovy Přemysla Pittra i na dnešní mládež.
- Zjistit, zda by měli pedagogové navázat na práci Přemysla Pittra v oblasti výchovy.

4.2 Výzkumné otázky

Dříve než si stanovíme hypotézy, musíme si nejdříve vymežit výzkumný problém. Při formulaci výzkumného problému bychom měli respektovat tato doporučení: výzkumný problém by měl být formulován zcela konkrétně, jednoznačně a pokud možno ve formě otázky.

Stanovení hlavní výzkumné otázky:

Existují rozdíly v názorech vybraných skupin respondentů na způsob a oblast výchovy sociálního pedagoga Přemysla Pittra?

Dílčí výzkumné otázky:

- 1 VO:** Jaké je povědomí veřejnosti o osobnosti sociální pedagogiky Přemyslu Pittrovi?
- 2 VO:** Jaký je obecný názor veřejnosti na přínos Přemysla Pittra ve výchově dětí a mládeže v době válečné a poválečné?
- 3 VO:** Do jaké oblasti výchovy byste zařadili Přemysla Pittra?

U všech výzkumných otázek budou výsledky analyzovány v kontextu rozdílů odpovědí mezi vybranými skupinami respondentů, které jsme si předem určili.

4.3 Stanovení hypotéz

Na počátku výzkumu jsme si kromě dílčích výzkumných otázek stanovili i následující hypotézy. Hypotéza je tvrzení, které je vyjádřeno oznamovací větou. Tyto hypotézy byly stanoveny na základě teoretické části.

Hypotézy jsou následující:

- H1:** Respondenti z řad odborné a vědecké veřejnosti mají o Přemyslu Pittrovi větší povědomí než respondenti z řad laické veřejnosti.
- H2:** Mezi jednotlivými skupinami respondentů panuje názor, že demokratický způsob výchovy, který zastával Přemysl Pitter, není vhodný pro dnešní mládež.
- H3:** Respondenti jednotlivých vybraných skupin se domnívají, že by se měli pedagogové pokusit navázat na práci Přemysla Pittra v oblasti výchovy.

4.4 Výzkumný soubor

Důležitým úkolem našeho výzkumu bylo vytipovat si výzkumnou skupinu, která by byla přínosem pro náš výzkum. Záměrně jsme si zvolili tři skupiny respondentů, abychom obsáhli co možná nejširší záběr.

V rámci empirického výzkumu jsme oslovili tyto skupiny respondentů:

1. **laickou veřejnost** (lidé z okolí),
2. **odbornou veřejnost** (respondenti z řad studentů, především oboru sociální pedagogika),
3. **vědeckou veřejnost** (pedagogové z různých typů škol, pedagogové volného času).

4.5 Techniky výzkumu

Dříve než jsme započali výzkumné šetření, které probíhalo pomocí internetového dotazníku na portále VYPLNTO.CZ, jsme si provedli předvýzkum. Úlohou předvýzkumu bylo ověřit si na malém počtu respondentů, zda jsou otázky v dotazníku formulovány srozumitelně a zda respondenti chápou jejich význam. Vzhledem k malému vzorku dotazovaných nám získané výsledky sice neumožnily činit obecnější závěry, ale pomohly nám předejít neúspěchu při vlastním výzkumném šetření.

V rámci předvýzkumu jsme každému respondentovi (bylo jich celkem 12), položili 18 otázek týkající se osobnosti sociální pedagogiky Přemysla Pittra. Naším původní záměrem bylo aby ve chvíli, kdy respondent na otázku č. 4 (Dotazník - Příloha P II), znáte-li jméno Přemysla Pittra, odpoví NE, byl připraven malý exkurz do jeho života a díla, formou přiloženého stručného životopisu. Díky provedení předvýzkumu jsme od toho záměru ustoupili, protože informace, které jsme poskytli našim respondentům, celý výzkum zkreslili, a tudíž by výsledky hlavního výzkumného šetření nebyly objektivní.

Jak jsme již uvedli výše, ke sběru dat jsme použili jednu z nejčastěji používaných metod v rámci kvantitativního výzkumu, a tou je dotazník. Dotazník bychom mohli obecně charakterizovat jako soubor předem připravených otázek, které jsou vloženy do formuláře.

Tato dotazníková metoda nám relativně rychle umožnila u vybraných skupin respondentů zjistit potřebné informace ke zpracování výzkumu. Velkou výhodou při použití elektronického dotazníku je možnost získání většího počtu respondentů, za relativně krátkou dobu. Domníváme se tedy, že námi zvolená varianta vyhovovala i samotným respondentům, protože mohli vyplnit dotazník v pohodlí svého domova, kde na to měli dostatek času. Nevýhodou u použité metody může být nízká návratnost rozeslaných dotazníků. Z výsledků šetření, které nám internetový portál VYPLNTO.CZ poskytl, vyplynulo, že návratnost dotazníků byla 77,9%, což bylo pro náš výzkum uspokojující.

Zdroje informací

Níže uvedený seznam nám zahrnuje odkazy na stránky, z nichž se respondenti nejčastěji připojovali k vyplňování dotazníků:

- facebook.com (1,3%),
- redir.netcentrum.cz (1,5%),
- vyplnto.cz (2,4%),
- nezjištěno (94,8%).

Kompletní adresy, z nichž se respondenti nejčastěji k vyplňování dotazníků připojovali, nemohou být z bezpečnostních důvodů zveřejněny.

Dotazník, jež byl speciálně vytvořen pouze pro potřeby našeho výzkumného šetření, byl sestaven z otázek, které jsme si ověřili na základě předvýzkumu, jenž, jak už bylo zmíněno, byl realizován v úzké skupině respondentů. V úvodu dotazníku byl objasněn účel výzkumného šetření a byla také zdůrazněna anonymita respondentů. Na základě předvýzkumu jsme započali ve výzkumném šetření a vypracovali si postup pro získávání informací a v neposlední řadě si stanovili postup při vyhodnocování výsledků výzkumného šetření. Výzkum probíhal ve Zlínském kraji v měsíci únoru 2014.

Členění dotazníku

Dotazník, který nám sloužil výhradně k realizaci našeho výzkumu, obsahoval celkem 18 položek a byl členěn do několika částí:

- **Úvod** - oslovení, představení, zdůvodnění výzkumu, poděkování za vyplnění dotazníku.
- **První část** dotazníku (položka 1 - 3) zjišťovala pomocí výběrových otázek demografické údaje oslovených respondentů - věk, pohlaví, skupinu.
- **Druhá část** dotazníku (položka 4 - 6) zjišťovala vztah respondentů k osobnosti sociální pedagogiky Přemyslu Pittrovi.
- **Třetí část** dotazníku (položka 7 - 13) zjišťovala jaký je názor oslovených respondentů na styl výchovy Přemysla Pitttra a jeho přínos pro společnost.
- **Čtvrtá část** dotazníku (položka 14 - 18) byla zaměřena na ocenění, která Přemysl Pitter obdržel. Tyto otázky byly do dotazníku zařazeny kvůli větší informovanosti oslovených respondentů.

Položky dotazníku

Výzkumný dotazník obsahoval tyto druhy otázek:

- **Uzavřené** (položka 1 - 6) - nabízí respondentovi soubor možných variant odpovědí.
Např. Jaké je vaše pohlaví?
- **Polouzavřené** (položka 7 - 18) např. Myslíte si, že patří Přemysl Pitter mezi osoby evropského formátu? V případě, že jste odpověděli ANO/NE/NEVÍM, pokuste se vyjádřit PROC.

U polouzavřených otázek bylo výhodou, že si respondent nejdříve vybral odpověď, která mu nejvíce vyhovovala, a poté ji mohl doplnit v podobě otevřené odpovědi.

4.6 Časový průběh

Sběr potřebných dat probíhal ve Zlínském kraji ve dnech 5. - 20.2.2014, a to formou elektronického dotazníku na internetovém portále VYPLNTO.CZ. Díky možnosti volby, zda poskytnout dotazník široké veřejnosti, jsme si zvolili volbu vlastní elektronické distribuce, abychom dosáhli toho, že se náš dotazník dostane do rukou všem třem předem vytipovaným skupinám respondentů. Odpovědi na výzkumné otázky jsme analyzovali pomocí tabulek a grafů v programech Microsoft Office Word 2007 a Microsoft Office Excel 2007 a byly zpracovány v číslech s absolutní četností (n) i relativní četností (%). Hypotézy jsme ověřovali pomocí testu dobré shody chí-kvadrát.

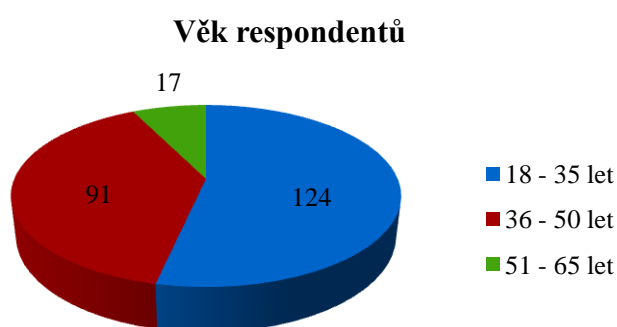
4.7 Zpracování dat

Data, která jsme na základě vyhodnocení v dotazníkovém šetření získali, byla díky elektronickému zpracování ihned vyhodnocena. Internetový portál VYPLNTO.CZ umožňuje v rámci svých služeb provedení různých analýz pomocí filtru přímo v dotazníku. Pro větší přehlednost jsme si zjištěné údaje sami exportovali do tabulek a následně převedli do grafů v již výše zmíněných programech, a poté byly doplněny o interpretaci výsledků. Tato data se stala podkladem pro další výstupy, jež nám pomohly při objasňování stanovených cílů a hypotéz.

5 VÝSLEDKY VÝZKUMU

V této části se budeme zabývat vyhodnocováním dotazníků. Nejdříve jsme si charakterizovali vybrané skupiny respondentů z hlediska demografických údajů. Hodnoty zjištěné v rámci výzkumného šetření byly dosazeny do tabulky, kde byla vyčíslena absolutní a relativní četnost. Výsledky jsme pro větší přehlednost znázornili i graficky.

5.1 Charakteristika respondentů (demografické údaje)

Graf 1 Věk respondentů

Věk respondentů	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)
18 - 35 let	124	53,45
36 - 50 let	91	39,22
51 - 65 let	17	7,33
Σ	232	100

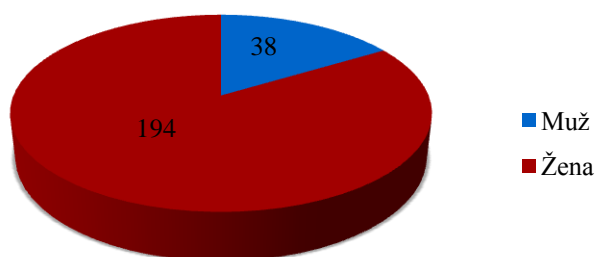
Tabulka 1 Věk respondentů

Jak znázorňuje výše umístěný graf i tabulka, našeho výzkumného šetření se zúčastnilo celkem **232** respondentů. Respondenti byli na základě svých odpovědí rozděleni do tří věkových kategorií. Nejvíce dotazovaných, kteří se zúčastnili našeho šetření, bylo ve věku 18 - 35 let,

tvoří **53,45 %**, poté následovali respondenti ve věku 36 - 50 let, což bylo **39,22 %**, a nejméně respondentů odpovídalo ve věku 51 - 65 let, pouhých **7,33 %** dotazovaných.

Domníváme se, že zjištění, ke kterému jsme díky této otázce dospěli, by mohlo být způsobeno především tím, že obor sociální pedagogika má sice v Čechách své historické kořeny, ale teprve až v posledních dvaceti letech zažil tento obor obrovský rozmach, tudíž právě proto více než polovina dotazovaných byla ve věku 18 - 35 let.

Pohlaví respondentů

Graf 2 Pohlaví respondentů

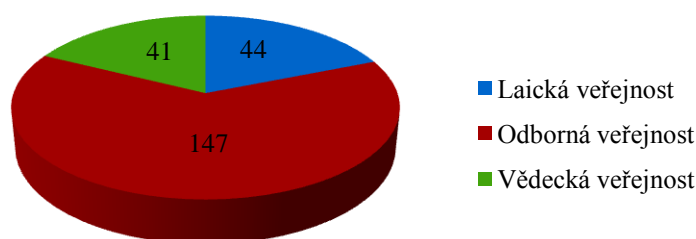
Pohlaví respondentů	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)
Žena	194	83,62
Muž	38	16,38
Σ	232	100

Tabulka 2 Pohlaví respondentů

Povinná otázka, na kterou respondenti odpovídali výběrem ze tří možností, znázorňuje výše uvedený graf i tabulka. Z toho je patrné, že co se týká pohlaví respondentů, našeho dotazníkového šetření se zúčastnilo více žen než mužů. Žen se zúčastnilo **194** a mužů více než pět krát méně, tj. **38**.

Toto zjištění nás vůbec nepřekvapilo, protože vzhledem k tomu, že k humanitně zaměřenému oboru, který se zabývá především výchovou a vzděláváním, mají větší vztah spíše ženy než muži, jsme tuto odpověď spíše očekávali.

Skupiny respondentů

Graf 3 Skupiny respondentů

Skupiny	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Laická veřejnost	44	18,97
Odborná veřejnost	147	63,36
Vědecká veřejnost	41	17,67
Σ	232	100

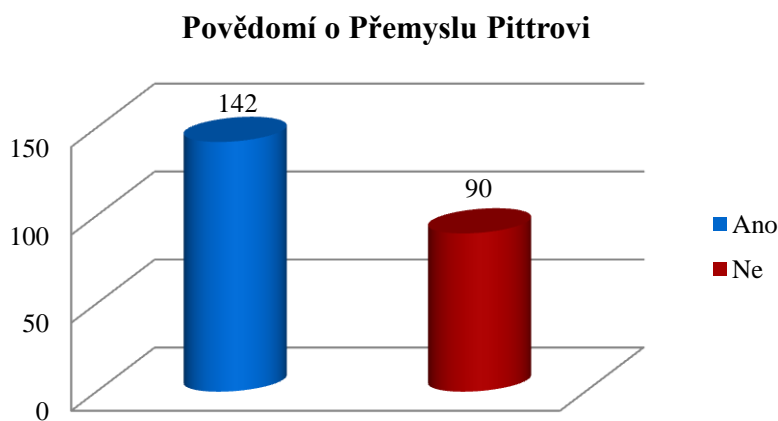
Tabulka 3 Skupiny respondentů

Výše umístěný graf i tabulka nám znázorňuje, že v první skupině, která zahrnovala respondenty z řad **laické veřejnosti** (lidé z okolí) se šetření zúčastnilo **44** respondentů. Ve druhé skupině, která zahrnovala respondenty z řad **odborné veřejnosti** (studenti oboru sociální pedagogika či andragogika) se šetření zúčastnilo **147** respondentů. Ve třetí skupině, která zahrnovala respondenty z řad **vědecké veřejnosti** (pedagogové a pedagogové volného času) se šetření zúčastnilo **41** respondentů.

Toto zjištění odpovídá faktu, že ve Zlínském kraji, kde výzkumné šetření probíhalo, je vysoká a vyšší odborná škola zaměřená na studium oboru Sociální pedagogika, popř. Andragogika či Sociální práce, a právě tato skutečnost se zřejmě promítla i ve výsledku našeho šetření.

5.2 Výzkumné otázky - odpovědi

1 VO: Jaké je povědomí veřejnosti o osobnosti sociální pedagogiky Přemyslu Pittrovi?

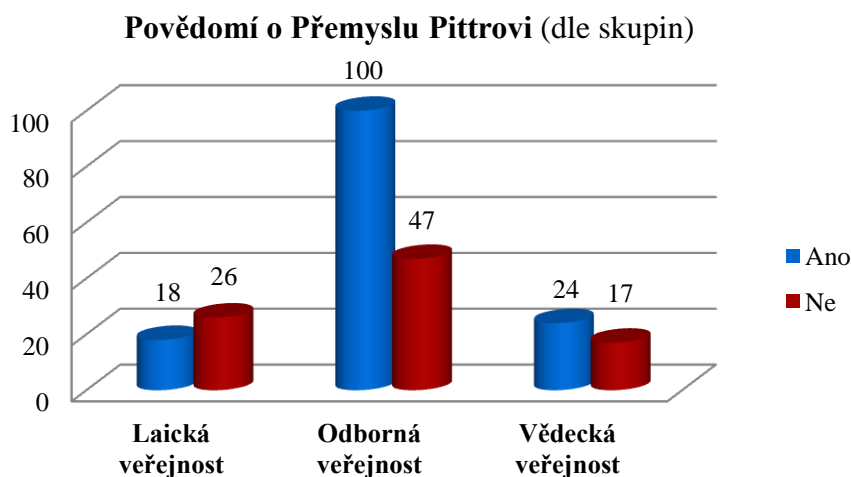
Graf 4 Povědomí o Přemyslu Pittrovi

Povědomí o Přemyslu Pittrovi	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)
Ano	142	61
Ne	90	39
Σ	232	100

Tabulka 4 Povědomí o Přemyslu Pittrovi

Jak můžeme z výše uvedených výsledků šetření vidět, z celkového počtu **232** dotazovaných respondentů má povědomí o Přemyslu Pittrovi **142** respondentů a **90** respondentů o Přemyslu Pittrovi nikdy neslyšelo.

Pro ty respondenty, kteří v této výběrové otázce zvolili možnost **NE**, se dotazník uzavřel a dále ve vyplňování dotazníku již nepokračovali. Proto v následujících otázkách bude počet respondentů nižší.

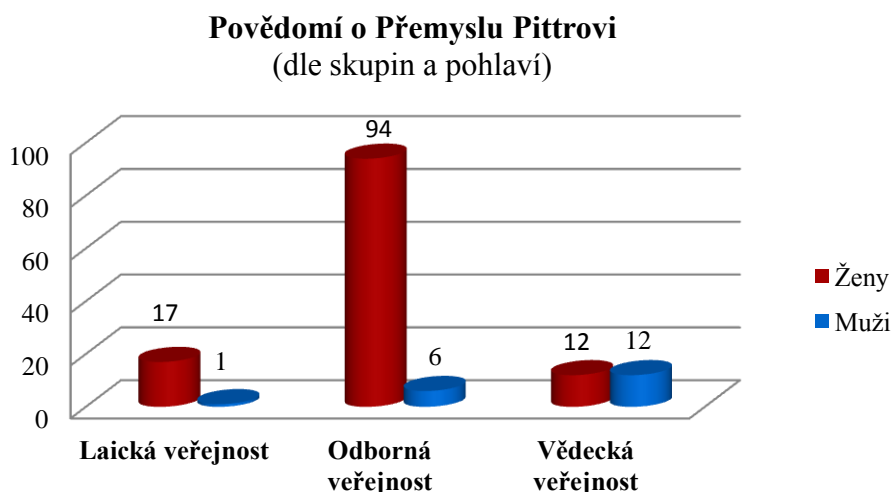

Graf 5 Povědomí o Přemyslu Pittrovi (dle skupin)

Ano			Ne		
Povědomí o Přemyslu Pittrovi	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)	Povědomí o Přemyslu Pittrovi	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)
Laická veřejnost	18	12,68	Laická veřejnost	26	28,89
Odborná veřejnost	100	70,42	Odborná veřejnost	47	52,22
Vědecká veřejnost	24	16,90	Vědecká veřejnost	17	18,89
Σ	142	100	Σ	90	100

Tabulka 5 Povědomí o Přemyslu Pittrovi (dle skupin)

Srovnání následující tabulky a grafu nám uvádí, že největší povědomí o osobnosti sociální pedagogiky Přemyslu Pittrovi mají respondenti z řad **odborné veřejnosti**, což činí **70,42%** z celkového počtu dotazovaných, poté následují respondenti z řad **vědecké veřejnosti**, kteří činí **16,90%**, a o něco méně mají povědomí o Přemyslu Pittrovi respondenti z řad **laické veřejnosti**, a to **12,68%** z celkového počtu dotazovaných.

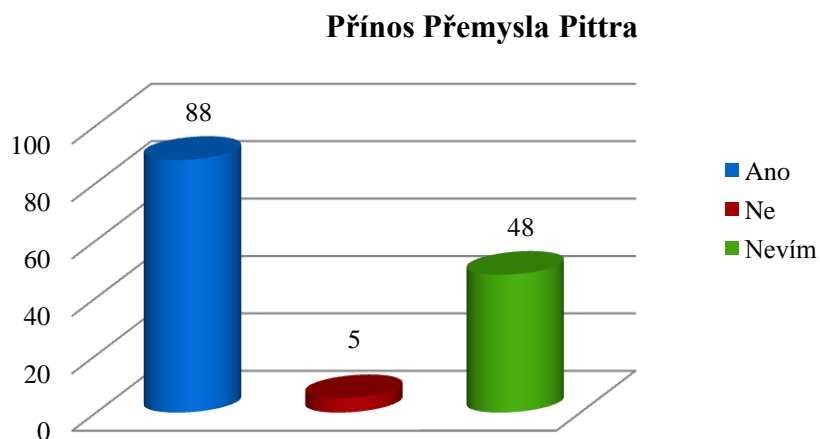
Graf 6 Povědomí o Přemyslu Pittrovi (dle skupin a pohlaví)

Ženy			Muži		
Povědomí o Přemyslu Pittrovi	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)	Povědomí o Přemyslu Pittrovi	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)
Laická veřejnost	17	13,82	Laická veřejnost	1	5,26
Odborná veřejnost	94	76,42	Odborná veřejnost	6	31,58
Vědecká veřejnost	12	9,76	Vědecká veřejnost	12	63,16
Σ	123	100	Σ	19	100

Tabulka 6 Povědomí o Přemyslu Pittrovi (dle skupin a pohlaví)

Z provedeného průzkumu nám po oslovení **laické veřejnosti** vyplývá, že povědomí o Přemyslu Pittrovi má celkem **18** dotazovaných, z toho je **17 žen** a pouze **1 muž**. Ve skupině, která reprezentovala **odbornou veřejnost** z počtu **100** dotazovaných, bylo **94 žen** a **6 mužů**. A konečně ve skupině, která reprezentovala **vědeckou veřejnost**, kde se průzkumu zúčastnilo **24** respondentů, bylo **12 žen** a **12 mužů**.

2 VO: Jaký je obecný názor veřejnosti na přínos Přemysla Pittra ve výchově dětí a mládeže v době válečné a poválečné?

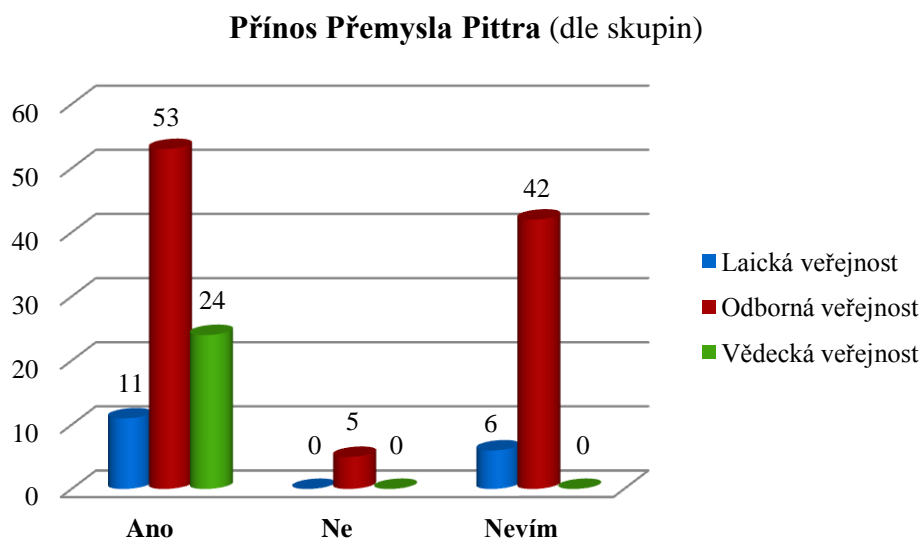
Graf 7 Přínos Přemysla Pittra v době válečné a poválečné

Přínos Přemysla Pittra	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)
Ano	88	62,41
Ne	5	3,55
Nevím	48	34,04
Σ	141	100

Tabulka 7 Přínos Přemysla Pittra v době válečné a poválečné

Vzhledem k tomu, že tato otázka (v dotazníku otázka č. 7) byla výběrová s možností otevřené odpovědi, odpovědělo pouze **141** respondentů. Jak vyplývá z výše uvedeného šetření, **88** respondentů si myslí, že práce Přemysla Pittra v době válečné a poválečné měla přínos pro výchovu dětí a mládeže, zato **5** respondentů s tímto tvrzením nesouhlasila a **48** respondentů odpovědělo, že neví.

Tuto otázku jsme rozšířili o srovnání přínosu Přemysla Pitra v době válečné i poválečné dle jednotlivých skupin respondentů.

Graf 8 Přínos Přemysla Pittra v době válečné a poválečné (dle skupin)

Přínos Přemysla Pittra (dle skupin)	Laická veřejnost	Odborná veřejnost	Vědecká veřejnost
Ano	11	53	24
Ne	0	5	0
Nevím	6	42	0
Σ	17	100	24

Tabulka 8 Přínos Přemysla Pittra v době válečné a poválečné (dle skupin)

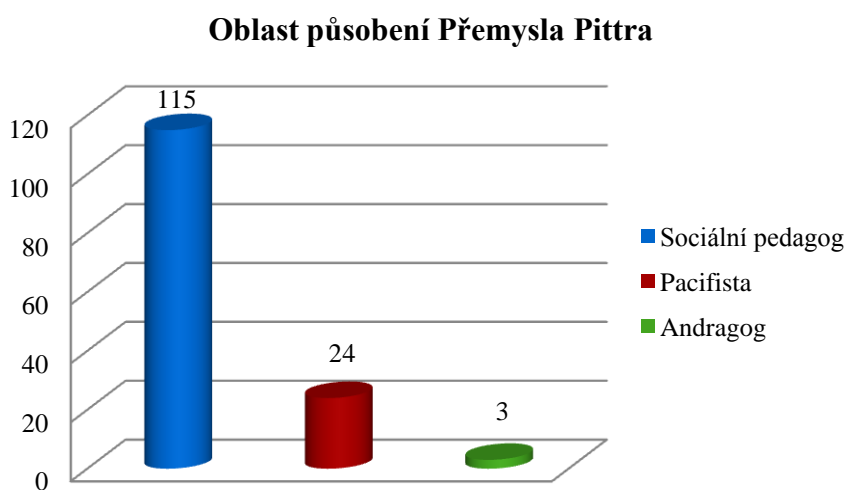
Z výše uvedeného grafu a tabulky nám vyplývá, že přínos Přemysla Pittra v době válečné a poválečné byl z hlediska vybraných skupin následující: respondenti z řad **laické veřejnosti** odpověděli celkem **11** krát ANO, NE neodpověděl žádný respondent a **6** respondentů odpovědělo, že NEVÍ. Ve skupině, která reprezentovala **odbornou veřejnost** odpovědělo **53** dotazovaných, že ANO, NE odpovědělo pouze **5** respondentů a **42** respondentů odpovědělo, že NEVÍ. A konečně ve skupině, která reprezentovala **vědeckou veřejnost** odpovědělo **24** dotazovaných, že ANO, NE a NEVÍM neodpověděl žádný respondent.

Jako argumenty pro tvrzení **ANO** uvedli respondenti následující odpovědi (výběr z odpovědí):

- Výchova a věnování se dětem měla vliv na jejich charakter a tím i na jejich budoucnost.
- Dal dětem štěstí, lásku, vychovával židovské, německé i české děti pospolu, vrátil jim víru v lidské dobro.
- Tímto činem dodal odvalu ostatním v konání dobrých věcí i přes nebezpečí, které mu hrozilo.
- Stal se vzorem dobrého člověka pro společnost.
- Odbourávání rasismu a poválečné nenávisti.
- Soužití mezi lidmi je vždy významné pro pozitivní vývoj dějin.
- Bylo to gesto usmíření, naděje pro nové společné soužití.
- Nedělal rozdíly mezi národnostmi, náboženstvím - věděl a ukázal, že pomoc je nutné podat všem potřebným.
- Snažil se sjednotit lid a chtěl odbourat rasismus.

Pro tvrzení **NE** a **NEVÍM** neuvedl žádný respondent **PROČ?**

3 VO: Do jaké oblasti působení byste zařadili Přemysla Pittra?

Graf 9 Oblast působení Přemysla Pittra

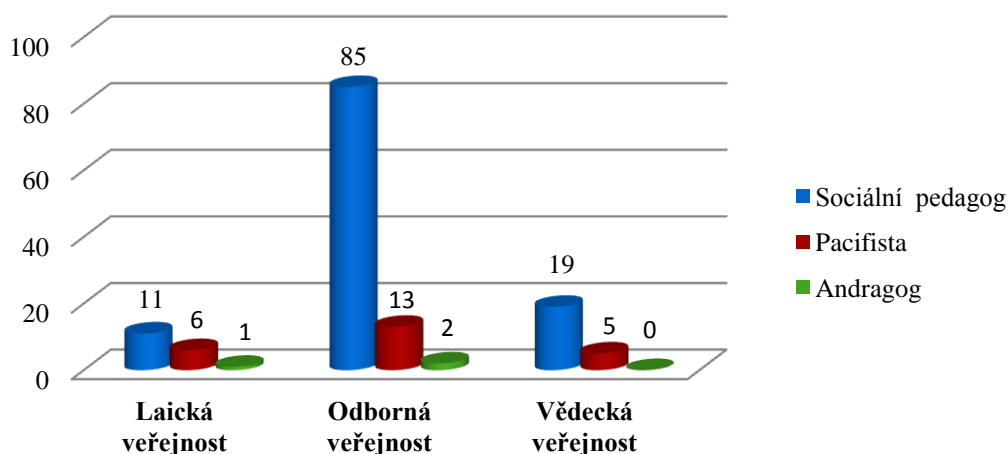
Oblast působení Přemysla Pittra	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)
Soc. pedagog - pracovník s dětmi a mládeží	115	80,99
Pacifista - bojovník za mír	24	16,90
Andragog - práce s dospělými	3	2,11
Σ	142	100

Tabulka 9 Oblast působení Přemysla Pittra

Z uvedeného grafu i tabulky je patrné, že do oblasti působení Přemysla Pittra jako sociálního pedagoga - pracovníka s dětmi a mládeží by jej zařadilo **115** respondentů, **24** respondentů vnímá Přemysla Pittra spíše jako pacifistu - bojovníka za mír, a pouze **3** respondenti se domnívají, že je Přemysl Pittra spíše andragog - pracovník s dospělými.

Tuto otázku jsme ještě rozšířili o srovnání oblasti působení Přemysla Pittra dle jednotlivých skupin respondentů.

Oblast působení Přemysla Pittra (dle skupin)

Graf 10 Oblast působení Přemysla Pittra (dle skupin)

Oblast působení Přemysla Pittra	Sociální pedagog	Pacifista	Andragog
Laická veřejnost	11	6	1
Odborná veřejnost	85	13	2
Vědecká veřejnost	19	5	0
Σ	115	24	3

Tabulka 10 Oblast působení Přemysla Pittra (dle skupin)

Výše uvedený graf i tabulka nám napovídá, že oblast působení Přemysla Pittra dle jednotlivých skupin respondentů je následující: respondenti z řad **laické veřejnosti** odpověděli, že Přemysl Pitter působil v oblasti jako sociální pedagog **11** krát, jako pacifista a bojovník za mír **6** krát a jako andragog, který pracuje s dospělými **1** krát. Druhá skupina respondentů, která reprezentuje **odbornou veřejnost**, se domnívá, že Přemysl Pitter působil v oblasti jako sociální pedagog **85** krát, jako pacifista a bojovník za mír **13** krát a jako andragog **2** krát. Třetí skupina respondentů z řad **vědecké veřejnosti** se domnívá, že Přemysl Pitter působil v oblasti jako sociální pedagog **19** krát, jako pacifista a bojovník za mír **5** krát a jako andragoga, který pracuje s dospělými, nevedl žádný respondent z této skupiny.

5.3 Hypotézy - odpovědi

Hypotéza H1

H1: Respondenti z řad odborné a vědecké veřejnosti mají o Přemyslu Pittrovi větší povědomí než respondenti z řad laické veřejnosti.

Prvním krokem bude formulace nulové (H_0) a alternativní (H_A) hypotézy:

H₀ Povědomí jednotlivých skupin respondentů o osobnosti sociální pedagogiky je stejné.

H_A Povědomí jednotlivých skupin respondentů o osobnosti sociální pedagogiky se od sebe liší.

Pro testování použijeme test nezávislosti chí kvadrát. (Tabulka 11)

Vybraná skupina	Pozorovaná četnost (P)	Očekávaná četnost (O)	P - O	(P - O) ²	$\frac{(P - O)^2}{O}$
Laická veřejnost	18	27	-9	81	3
Odborná veřejnost	100	90	10	100	10
Vědecká veřejnost	24	25	-1	1	1
	Σ 142	Σ 142			Σ 14

Tabulka 11 Test nezávislosti chí-kvadrát

Pozn.: Výzkumu se zúčastnilo celkem **232** respondentů, z toho bylo **44** respondentů z řad laické veřejnosti, **147** respondentů z řad odborné veřejnosti a **41** respondentů z řad vědecké veřejnosti. Přičemž povědomí o sociálním pedagogovi Přemyslu Pittrovi má z celkových 232 pouze **142** respondentů ($18 + 100 + 24 = 142$). Relativní četnost výskytu tohoto jevu (ve všech skupinách respondentů) je tedy:

$$f = 142 : (44 + 147 + 41) = 142 : 232 = 0,6120 = \mathbf{61,20\%}$$

Relativní četnost vypočítáme jako podíl absolutní četnosti (**142** = povědomí o Přemyslu Pittrovi mezi jednotlivými vybranými skupinami) na celkové četnosti (**232** = celková četnost všech odpovědí v odevzdaných dotaznících). Relativní četnost udává podíl hodnot na danou kategorii. Relativní četnost vyjádříme v procentech.

Dojde-li k tomu, že by ve všech vybraných skupinách respondentů bylo povědomí o Přemyslu Pittrovi stejné, mělo by odpovídat právě této relativní četnosti. Očekávanou četnost proto vypočítáme jako **61,20 %** z četností všech vybraných skupin respondentů.

Výpočet očekávané četnosti povědomí o P. Pittrovi mezi **laickou veřejností** (O_1):

$$O_1 = 44 \cdot 0,612 = 26,982 \doteq \mathbf{27}$$

Výpočet očekávané četnosti povědomí o P. Pittrovi mezi **odbornou veřejností** (O_o):

$$O_o = 147 \cdot 0,612 = 89,964 \doteq \mathbf{90}$$

Výpočet očekávané četnosti povědomí o P. Pittrovi mezi **vědeckou veřejností** (O_v):

$$O_v = 41 \cdot 0,612 = 25,092 \doteq \mathbf{25}$$

Vzorec pro výpočet testového kritéria chí-kvadrát:

$$\chi^2 = \sum \frac{(\mathbf{P} - \mathbf{O})^2}{\mathbf{O}}$$

Nulovou hypotézu budeme testovat na hladině významnosti $\alpha = \mathbf{0,05}$, přičemž stupeň volnosti bude **2**. Kritickou hodnotu testového kritéria chí-kvadrát jsme si vyhledali v tabulce kritických hodnot chí-kvadrát (Chráska, 2007, s. 248).

$$\text{Kritická hodnota } \chi^2_{\mathbf{0,05}}^{(2)} = \mathbf{5,991} \quad \mathbf{14} > \mathbf{5,991}$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria = **14**, a je tedy vyšší než kritická hodnota, proto odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní: **Povědomí jednotlivých skupin respondentů o osobnosti sociální pedagogiky se od sebe liší.**

Hypotéza H2

H2: Mezi jednotlivými skupinami respondentů panuje názor, že demokratický způsob výchovy, který zastával Přemysl Pitter, není vhodný pro dnešní mládež .

Prvním krokem bude opět formulace nulové (H_0) a alternativní (H_A) hypotézy:

H₀ Názor na demokratický způsob výchovy dnešní mládeže je mezi jednotlivými vybranými skupinami respondentů totožný.

H_A Názor na demokratický způsob výchovy dnešní mládeže se mezi jednotlivými vybranými skupinami respondentů liší.

Pro testování použijeme test nezávislosti chí kvadrát. (Tabulka 12)

Vybraná skupina	Pozorovaná četnost (P)	Očekávaná četnost (O)	P - O	(P - O) ²	$\frac{(P - O)^2}{O}$
Laická veřejnost	12	13	-1	1	0,076
Odborná veřejnost	71	72	-1	1	0,013
Vědecká veřejnost	20	18	2	4	0,222
	Σ 103	Σ 103			Σ 0,311

Tabulka 12 Test nezávislosti chí-kvadrát

Pozn.: Výzkumu se zúčastnilo celkem **138** respondentů, z toho bylo **17** respondentů z řad laické veřejnosti, **97** respondentů z řad odborné veřejnosti a **24** respondentů z řad vědecké veřejnosti. Přičemž pozitivní názor jednotlivých vybraných skupin, na aplikaci demokratického způsobu výchovy u dnešní mládeže z celkových 138 respondentů má **103** ($12 + 71 + 20 = 103$), negativní postoj má 17 respondentů a 18 respondentů uvedlo, že NEVÍ. Relativní četnost výskytu tohoto jevu (ve všech skupinách respondentů) je tedy:

$$f = 103 : (17 + 97 + 24) = 103 : 138 = 0,746 = \mathbf{74,60 \%}$$

Relativní četnost opět vypočítáme jako podíl absolutní četnosti (**103** = pozitivní názor jednotlivých vybraných skupin, na aplikaci demokratického způsobu výchovy u dnešní mládeže) na celkové četnosti (**138** = celková četnost všech odpovědí v odevzdaných dotaznících). Relativní četnost udává podíl hodnot na danou kategorii. Relativní četnost vyjádříme v procentech.

Dojde-li k tomu, že by ve všech vybraných skupinách respondentů panoval stejný názor, na aplikaci demokratického způsobu výchovy u dnešní mládeže, měl by odpovídat právě této relativní četnosti. Očekávanou četnost proto vypočítáme jako **74,60 %** z četností všech vybraných skupin respondentů.

Výpočet očekávané četnosti na demokratický způsob výchovy u dnešní mládeže mezi **laickou veřejností** (O_l):

$$O_l = 17 \cdot 0,746 = 12,687 \doteq \mathbf{13}$$

Výpočet očekávané četnosti na demokratický způsob výchovy u dnešní mládeže mezi **odbornou veřejností** (O_o):

$$O_o = 97 \cdot 0,746 = 72,362 \doteq \mathbf{72}$$

Výpočet očekávané četnosti na demokratický způsob výchovy u dnešní mládeže mezi **vědeckou veřejností** (O_v):

$$O_v = 24 \cdot 0,746 = 17,904 \doteq \mathbf{18}$$

Vzorec pro výpočet testového kritéria chí-kvadrát:

$$\chi^2 = \sum \frac{(P - O)^2}{O}$$

Nulovou hypotézu budeme testovat na hladině významnosti $\alpha = \mathbf{0,05}$, přičemž stupeň volnosti bude **2**. Kritickou hodnotu testového kritéria chí-kvadrát jsme si opět vyhledali v tabulce kritických hodnot chí-kvadrát (Chráska, 2007, s. 248).

$$\text{Kritická hodnota } \chi^2_{0,05}^{(2)} = \mathbf{5,991} \quad \mathbf{0,311} < \mathbf{5,991}$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria = **0,311** a je tedy nižší než kritická hodnota, proto odmítáme alternativní hypotézu a přijímáme hypotézu nulovou: **Názor na demokratický způsob výchovy dnešní mládeže je mezi jednotlivými vybranými skupinami respondentů totožný.**

Díky možnosti otevřené odpovědi u této položky se větší část respondentů vyjádřila ve smyslu, že je nutné stanovit určité hranice.

Jako argumenty pro tvrzení **ANO** uvedli respondenti následující odpovědi (výběr z odpovědí):

- Dítě je svobodný člověk, který i když je ve výchovné situaci, má stále právo na svobodné a vlastní rozhodnutí.
- Jedině tak lze vychovat člověka s vlastním názorem, svobodného a přesto zodpovědného.
- Je to zlatý střed mezi liberální a konzervativní výchovou, je to tedy nejlepší způsob výchovy.
- Mezi vychovávajícím a vychovávaným dochází ke vzájemnému sblížení a příjemnější atmosféře při interakci.
- Je třeba důsledně dbát na hranice, aby se děti neztratily a rodiče nezbláznili.
- Protože každý má právo na vlastní rozhodnutí a chybami se člověk učí.
- Rozhodně po válce nedělal rozdíly mezi dětmi podle jejich původu či rasy. To je cesta ve výchově i v současnosti.
- Dítě má právo říci svůj názor a diskutovat o něm.
- Důležitý je vlastní příklad, láska k dětem, respekt.
- Na dítě pohlížíme jako na partnera a tím mu pomáháme rozvíjet se s větší svobodou, ale zároveň s větší zodpovědností.

Pro tvrzení **NE** uvedli respondenti následující odpovědi (výběr z odpovědí):

- Příliš demokracie škodí, děti pak neznají své hranice.
- Disciplína a řád je jediná cesta.
- Vhodný způsob pouze do jisté míry, dnes už je svoboda mládeže mnohdy až příliš velká - vznik sociálně patologických jevů.
- Nedovedu si představit, že by některý pedagog mohl dosáhnout takové autority.
- Někteří nevědí, kde jsou hranice únosnosti.

Pro tvrzení **NEVÍM** neuvedl žádný respondent **PROČ?**

Hypotéza H3

H3: Respondenti jednotlivých vybraných skupin se domnívají, že by se měli pedagogové pokusit navázat na práci Přemysla Pittra v oblasti výchovy.

Prvním krokem bude opět formulace nulové (H_0) a alternativní (H_A) hypotézy:

H₀ Mezi jednotlivými skupinami respondentů, panuje stejný názor, aby pedagogové navázali na práci Přemysla Pittra v oblasti výchovy.

H_A Mezi jednotlivými skupinami respondentů, panuje rozdílný názor proto, aby pedagogové navázali na práci Přemysla Pittra v oblasti výchovy.

Pro testování použijeme test nezávislosti chí kvadrát. (Tabulka 13)

Vybraná skupina	Pozorovaná četnost (P)	Očekávaná četnost (O)	P - O	(P - O) ²	$\frac{(P - O)^2}{O}$
Laická veřejnost	13	14	-1	1	0,071
Odborná veřejnost	74	78	-4	16	0,205
Vědecká veřejnost	24	19	5	25	1,315
	Σ 111	Σ 111			Σ 1,591

Tabulka 13 Test nezávislosti chí-kvadrát

Pozn.: Výzkumu se zúčastnilo celkem **140** respondentů, z toho bylo **17** respondentů z řad laické veřejnosti, **99** respondentů z řad odborné veřejnosti a **24** respondentů z řad vědecké veřejnosti. Přičemž **111** ($13 + 74 + 24 = 103$) respondentů zastává názor, že by pedagogové měli navázat na práci Přemysla Pittra v oblasti výchovy, s tímto názorem nesouhlasí pouze 1 respondent a 28 respondentů uvedlo, že NEVÍ. Relativní četnost výskytu tohoto jevu (ve všech skupinách respondentů) je tedy:

$$f = 111 : (17 + 99 + 24) = 103 : 140 = 0,792 = \mathbf{79,20 \%}$$

Relativní četnost opět vypočítáme jako podíl absolutní četnosti (**111** = názor jednotlivých vybraných skupin respondentů, kteří se domnívají, že by měli pedagogové navázat na práci Přemysl Pittra v oblasti výchovy) na celkové četnosti (**140** = celková četnost všech odpovědí v odevzdaných dotaznících). Relativní četnost udává podíl hodnot na danou kategorii. Relativní četnost vyjádříme procentech.

Dojde-li k tomu, že by se respondenti ve všech vybraných skupinách domnívali, že by měli pedagogové navázat na práci Přemysla Pittra v oblasti výchovy, měl by odpovídat právě této relativní četnosti. Očekávanou četnost proto vypočítáme jako **79,20 %** z četností všech vybraných skupin respondentů.

Výpočet očekávané četnosti za navázání pedagogů na práci Přemysla Pittra mezi **laickou veřejností** (O_1):

$$O_1 = 17 \cdot 0,792 = 13,464 \doteq \mathbf{14}$$

Výpočet očekávané četnosti za navázání pedagogů na práci Přemysla Pittra mezi **odbornou veřejností** (O_o):

$$O_o = 99 \cdot 0,792 = 78,408 \doteq \mathbf{78}$$

Výpočet očekávané četnosti za navázání pedagogů na práci Přemysla Pittra mezi **vědeckou veřejností** (O_v):

$$O_v = 24 \cdot 0,792 = 19,008 \doteq \mathbf{19}$$

Vzorec pro výpočet testového kritéria chí-kvadrát:

$$\chi^2 = \sum \frac{(P - O)^2}{O}$$

Nulovou hypotézu budeme testovat na hladině významnosti $\alpha = 0,05$ přičemž stupeň volnosti bude **2**. Kritickou hodnotu testového kritéria chí-kvadrát jsme si opět vyhledali v tabulce kritických hodnot chí-kvadrát (Chráska, 2007, s. 248).

Kritická hodnota $\chi^2_{0,05}^{(2)} = 5,991$ $1,591 < 5,991$

Vypočítaná hodnota testového kritéria = **1,591** a je tedy nižší než kritická hodnota, proto odmítáme alternativní hypotézu a přijímáme hypotézu nulovou: **Mezi jednotlivými skupinami respondentů, panuje stejný názor proto, aby pedagogové navázali na práci Přemysla Pittra v oblasti výchovy.**

6 SHRUTÍ VÝLEDKŮ VÝZKUMU A JEJICH INTERPRETACE

Cílem výzkumu této bakalářské práce bylo zjistit, zda je jméno sociálního pedagoga Přemysla Pittra a jeho výchovná a pedagogická činnost v povědomí veřejnosti a zda panuje mezi vybranými skupinami respondentů rozdílný názor na jeho způsob a oblast výchovy.

V úvodu výzkumu jsou zpracovány položky, které se týkají demografických údajů vytipovaných skupin respondentů, což představuje pohlaví, věk a vybranou skupinu. Z výsledků šetření vyplynulo, že výzkumu se zúčastnilo více žen než mužů, nejvíce byla zastoupena věková kategorie respondentů ve věku 18 - 35 let a nejpočetnější skupinou respondentů byla odborná veřejnost.

Následně jsme vyhodnotili položky, které se týkají vybraných dílčích cílů.

V první dílčí výzkumné otázce jsme se zaměřili na zjištění, zda je jméno sociálního pedagoga Přemysla Pittra v povědomí veřejnosti. Je naprosto jisté, že Přemysl Pitter je sice hluboko zaryt v srdcích těch, kteří ho osobně znali, ale v povědomí široké veřejnosti zůstává jeho osoba sálem ve stínu doby. Z šetření vyplynulo, že toto tvrzení však neplatí pro respondenty z řad odborné veřejnosti, což jsou studenti oboru Sociální pedagogika a Andragogika, ti mají o Přemyslu Pittrovi povědomí díky studiu, které se osobnostmi české a slovenské, ale i světové sociální pedagogiky zabývá.

Druhá dílčí výzkumná otázka zjišťovala, jaký je obecný názor veřejnosti na přínos Přemysla Pittra ve výchově dětí a mládeže v době válečné a poválečné. Vyhodnocením výzkumného šetření jsme dospěli k závěru, že větší část respondentů (což bylo 88 respondentů ze 141), která se výzkumu zúčastnila, odpověděla, že práce Přemysla Pittra byla přínosem pro společnost a jen zlomek respondentů odpovědělo, že nikoliv.

Třetí dílčí výzkumnou otázkou jsme se dotazovali respondentů, v jaké oblasti dle jejich názoru Přemysl Pitter působil. Nejvíce respondentů odpovědělo, že působil v oblasti sociální pedagogiky jako pracovník s dětmi a mládeží, několik dotazovaných odpovědělo, že byl Přemysl Pitter spíše pacifista, který bojoval za mír a jen tři respondenti odpověděli, že byl Přemysl Pitter andragog, který se věnoval práci s dospělými.

Dalším úkolem výzkumného šetření, bylo vyhodnotit stanovené hypotézy.

Hypotéza první byla na základě výpočtu testu dobré shody chí-kvadrát vyhodnocena tak, že povědomí jednotlivých skupin respondentů o osobnosti sociální pedagogiky Přemyslu Pittrovi se od sebe liší.

U druhé hypotézy, kterou jsme také vyhodnotili na základě aplikace testu dobré shody chí-kvadrát tomu bylo tak, že vypočítaná hodnota testového kritéria byla nižší než kritická hodnota, a z výzkumu vyplynulo, že názor na demokratický způsob výchovy dnešní mládeže je mezi jednotlivými vybranými skupinami respondentů totožný. To znamená, že se respondenti domnívají, že je možné demokratický způsob výchovy, který preferoval Přemysl Pitter, aplikovat i na dnešní mládež. Díky možnosti otevřené odpovědi u této položky se větší část respondentů vyjádřila ve smyslu, že je nutné stanovit určité hranice.

Třetí hypotéza byla vyhodnocena obdobně jako první a to tak, že vypočítaná hodnota testového kritéria byla nižší než kritická hodnota, proto z výzkumu vyplynulo, že mezi jednotlivými skupinami respondentů panuje stejný názor pro to, aby pedagogové navázali na práci Přemysla Pitttra v oblasti výchovy.

6.1 Diskuse a doporučení pro praxi

Výsledky, které jsme díky výzkumnému šetření zjistili, nám potvrdily, že hladina povědomí o osobnosti sociální pedagogiky minulého století, Přemyslu Pittrovi, se sice zvyšuje, ale stále existuje spousta lidí, kteří o činnosti Přemysla Pitttra nikdy neslyšeli. Zejména díky výzkumu, ale i studiu literatury, dokumentů, a bádání v Archivu Přemysla Pitttra v Praze se domníváme, že tato mnohorozměrná a neobyčejná osobnost sociální pedagogiky je vhodným objektem k další diskusi. Pittrovo prosazování sociálně pedagogických myšlenek a jeho netradiční způsob výchovy dětí a mládeže může být inspirací i vzorem pedagogům a sociálním pracovníkům. Jeho nadčasové myšlení by mohlo být přínosem v jejich další práci. Proto poznatky, které jsme pro realizaci této bakalářské práce získali, bychom chtěli předat dál, a to nejen již zmíněným pedagogům a sociálním pracovníkům, ale i studentům, protože odkaz Přemysla Pitttra je obdivuhodný. Byla by nesmírná škoda, kdyby jméno a dílo tohoto významného, i když veřejnosti málo známého humanisty a sociálního pedagoga zmizelo v propadlišti dějin.

Přednášky pro studenty i veřejnost

Na základě poznatků, ke kterým jsme výzkumným šetřením dospěli, navrhujeme uspořádat přednášku na téma „**Neobyčejný člověk Přemysl Pitter jako sociální pedagog**“. Cílem přednášky by bylo představit život, dílo a pedagogickou činnost Přemysla Pittra.

Přednášky bychom směřovali především pro tyto cílové skupiny:

- Žákům základních škol, kteří by si v rámci hodin v předmětu Občanská výchova vytvořili povědomí o sociálním pedagogovi minulého století Přemyslu Pittrovi.
- Studentům středních škol (např. gymnázií, pedagogických a zdravotnických škol, atd.), kteří by v rámci semináře Základů společenských věd, popř. jiných podobných předmětů, prohlubovali své dosud získané informace o oboru sociální pedagogika a potažmo i o osobnosti sociální pedagogiky Přemyslu Pittrovi.

V případě zájmu, je možné přednášku rozšířit také pro veřejnost.

Samotnou přednášku bychom koncipovali formou semináře, který by byl určen pro menší počet posluchačů s jejich případným aktivním zapojením do diskuse na dané téma. Celá přednáška by byla doplněna fotodokumentací i filmovou projekcí.

Obsah přednášky:

1. ETAPY PITTROVA ŽIVOTA

- Dětství a mládí Přemysla Pittra.
- Přemysl Pitter v První světové válce (1914 - 1918).
- Návrat z války a práce pro mládež, Milíčův dům (1918 - 1938).
- Druhá světová válka (1938 - 1945).
- Přemysl Pitter v poválečném období (záchranná akce „Zámky“).
- Osud Přemysla Pittra po únoru 1948 a odchod do exilu.

2. ODKAZ PŘEMYSLA PITTRA A DNEŠNÍ DOBA

- Etické zásady společné výchovy.

3. DÍLO PŘEMYSLA PITTRA

4. DISKUSE NA DANÉ TÉMA

7 ZÁVĚR

Jak nese samotný název předložené bakalářské práce, Přemysl Pitter byl neobyčejný člověk, a to nejen v oblasti sociální pedagogiky. Jeho činnost, a to nejenom pedagogická, by měla být příkladem pro všechny ty, kteří pracují v oblasti výchovy a vzdělávání. Veškeré aktivity, ač mnohdy nepopulární, vykonával s láskou a v dobré víře. Vždy byl připraven pomoci, bez ohledu na následky. Pro stejnou věc dokázal nadchnout spoustu lidí, a proto měl kolem sebe vynikající spolupracovníky, kteří ve stejném duchu pomáhali lidem zvládnout hrůzné útrapy války, a posléze i jejich následky.

Studiem literatury a dokumentů jsme si v teoretické části objasnili pojem sociální pedagogika, jaké jsou kompetence sociálního pedagoga a také, jaké je uplatnění sociálního pedagoga v současnosti. K tomu jsme použili definice předních českých a slovenských autorů, kteří se sociální pedagogice již léta věnují. Jak jsme již zmínili v teoretické části, zvyšujícími se nároky na trávení volného času dochází i k vyššímu výskytu sociálně patologických jevů, které jsou ve společnosti obecně nežádoucí. Proto je nutné hledat možnosti, jak těmto sociálně patologickým jevům předcházet a snažit se je eliminovat. Zvláště pak v době, která je tak zasažená globalizací, kdy tento proces sice na jedné straně různé kultury navzájem propojuje a sbližuje, a na druhé straně některé odsouvá až na okraj.

Z tohoto důvodu je role sociálního pedagoga v naší společnosti velmi důležitá. To ovšem neznamená, že by veškeré tyto povinnosti padaly na bedra sociálních pedagogů. Přemysl Pitter byl přesvědčen, že rodinná výchova nemůže být ničím nahrazena. Tvrdil, *že bude-li výchova dítěte dobrá, bude dobrý i dospělý člověk a v důsledku toho celá společnost.* (Pitter, 1996, s. 27) Doba je však hektická a rodiče často na své děti, kvůli pracovní vytíženosti, nemají dostatek času.

Hlavním cílem této práce bylo zjistit, jaké je povědomí veřejnosti o neobyčejné osobnosti Přemyslu Pittrovi, zda je demokratický způsob výchovy, který zastával, možný aplikovat i na dnešní mládež, a zda by měli pedagogové v budoucnu navázat na práci Přemysla Pitttra v oblasti výchovy. Z tohoto důvodu, jsme si stanovili výzkumné otázky, na které jsme hledali odpovědi v rámci výzkumného šetření.

Na základě výzkumného šetření jsme dospěli k názoru, že je naše společnost o této neobyčejné osobnosti sociální pedagogiky minulého století, stále málo informována. Přáli bychom, si aby tato práce pomohla představit dílo Přemysla Pittra a jeho přínos pro společnost, a zdůraznit tak naléhavost jeho odkazu v oblasti výchovy a vzdělávání dětí a mládeže. Na to konto bychom chtěli připravit cyklus přednášek, jimiž se budeme snažit přispět k tomu, aby byl odkaz Přemysla Pittra i nadále živý.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BAKOŠOVÁ, Zlatica. *Sociálna pedagogika (vybrané problémy)*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislavě, 1994. ISBN 80-223-0817-X.
- [2] BAKOŠOVÁ, Zlatica. 2005. *Sociálna pedagogika*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľství, 2005. ISBN 80-10-00485-5.
- [3] BAKOŠOVÁ, Zlatica. *Sociálna pedagogika ako životná pomoc*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislavě, 2008, s. 192-193. ISBN 978-80-969944-0-3.
- [4] CIPRO, Miroslav. *Průvodce dějinami výchovy*. Praha: M. Cipro, 1984, s. 8. ISBN 11-088-84.
- [5] CIPRO, Miroslav. *Slovník pedagogů*. Praha: Miroslav Cipro, 2001, s. 380. ISBN 80-238-6334-7.
- [6] GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. ISBN 80-85931-79-6.
- [7] HŘEBÍČEK, Libor. *Vědní a aplikační tvář sociální pedagogiky*. In *Sociální pedagogika jako vědecká a společensky užitá disciplína*. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2000b, s. 16. ISBN 80-90-2936-0-3.
- [8] CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.
- [9] JŮZL, Miroslav. *Základy pedagogiky*. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2010, s. 48. ISBN.
- [10] KOHN, Pavel. *Můj život nepatří mně*. Praha: Kalich, 1995. ISBN 80-7017-852-3.
- [11] KRAUS, Blahoslav. *K aktuálnímu pojetí a postavení sociální pedagogiky*. In *Konstituování Sociální pedagogiky jako vědeckého oboru*. Brno: Institut mezioborových studií, 2004b, s. 17. ISBN 80-902936-5-4.
- [12] KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál, 2008, s. 46-47, s. 198. ISBN 978-807367-383-3.
- [13] KRAUS, Blahoslav a Věra POLÁČKOVÁ a kol.. *Člověk - prostředí - výchova: k otázkám sociální pedagogiky*. Brno: Paido, 2001, s. 39-40. ISBN 80-7315-004-2.
- [14] MATOUŠ, Miroslav. *Zvláštní člověk Přemysl Pitter*. Praha: Bonaventura, 2001. ISBN 80-85197-26-X.

- [15] MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. Praha: Portál, 2003, s. 210. ISBN 80-7178-549-0.
- [16] PASÁK, Tomáš. *Život Přemysla Pittra*. Praha: Kalich, 1995. ISBN 80-211-0212-8.
- [17] PASÁK, Tomáš. *Přemysl Pitter: Život pro druhé*. Praha: Paseka, 1997. ISBN 80-7185-137-X.
- [18] PITTER, Přemysl a Olga FIERZOVÁ. *Nad vřavou nenávisť*. Praha: Kalich, 1996. ISBN 80-7017-972-4.
- [19] PROCHÁZKA, Miroslav. *Sociální pedagogika*. Praha: Grada Publishing, 2012, s. 63. ISBN 978-80-247-3470-5.
- [20] PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 4. vydání. Praha: Portál, 2001, s. 182 a 322. ISBN 80-7178-579-2.

Internetové zdroje:

- [21] *Pedagogická fakulta Jana Evvyngelisty Purkyně v Ústí nad Labem* [online]. ©2008 [cit. 2013-12-02]. Dostupné z: <http://www.pf.ujep.cz/>.
- [22] *Přemysl Pitter: Já a dům můj (sloužit budeme Hospodinu)*. Ateliér Ulita, 2012. [online]. © Česká televize 1996 - 2014 [cit. 2014-02-19]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/program/212251000300036.html>
- [23] *VysokeSkoly.com, najdi si svou školu* [online]. ©1998-2013 [cit. 2013-12-02]. Dostupné z: <http://www.vysokeskoly.com/>.
- [24] *VysokeSkoly.sk* [online]. ©2014 [cit. 2014-03-31]. Dostupné z: <http://www.vysokeskoly.sk/>
- [25] *Výpis nadačního fondu z nadačního rejstříku. Nadační fond Přemysla Pittra a Olgy Fierzové*. [online]. © 2012 - 2013 ministerstvo spravedlnosti ČR [cit. 2013-11-28]. Dostupné z: [/ias/ui/rejstrik\\$firma.vysledky?nazev=Nada%c4%8dn%c3%ad+fond+P%c5%99emysla+Pittra&polozek=50](http://ias/ui/rejstrik$firma.vysledky?nazev=Nada%c4%8dn%c3%ad+fond+P%c5%99emysla+Pittra&polozek=50)

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

aj.	a jiné
apod.	a podobně
atd.	a tak dále
č.	číslo
dr.	doktor
kap.	kapitola
např.	například
popř.	po případě
Pozn.	poznámka
s.	strana
sv.	svatý
tj.	to je
tzv.	tak zvanou

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Kompetence sociálního pedagoga	20
--	----

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 Věk respondentů.....	58
Graf 2 Pohlaví respondentů	59
Graf 3 Skupiny respondentů	60
Graf 4 Povědomí o Přemyslu Pittrovi.....	61
Graf 5 Povědomí o Přemyslu Pittrovi (dle skupin).....	62
Graf 6 Povědomí o Přemyslu Pittrovi (dle skupin a pohlaví).....	63
Graf 7 Přínos Přemysla Pittra v době válečné a poválečné	64
Graf 8 Přínos Přemysla Pittra v době válečné a poválečné (dle skupin)	65
Graf 9 Oblast působení Přemysla Pittra.....	66
Graf 10 Oblast působení Přemysla Pittra (dle skupin)	67

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Věk respondentů	58
Tabulka 2 Pohlaví respondentů.....	59
Tabulka 3 Skupiny respondentů	60
Tabulka 4 Povědomí o Přemyslu Pittrovi	61
Tabulka 5 Povědomí o Přemyslu Pittrovi (dle skupin).....	62
Tabulka 6 Povědomí o Přemyslu Pittrovi (dle skupin a pohlaví).....	63
Tabulka 7 Přínos Přemysla Pittra v době válečné a poválečné.....	64
Tabulka 8 Přínos Přemysla Pittra v době válečné a poválečné (dle skupin)	65
Tabulka 9 Oblast působení Přemysla Pittra	67
Tabulka 10 Oblast působení Přemysla Pittra (dle skupin).....	68
Tabulka 11 Test nezávislosti chí-kvadrát	69
Tabulka 12 Test nezávislosti chí-kvadrát	71
Tabulka 13 Test nezávislosti chí-kvadrát	74

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA P I: Rešerše

PŘÍLOHA P II: Dotazník

PŘÍLOHA P III: První vydání časopisu Sbratření

PŘÍLOHA P IV: Oznámení o ukončení vydávání časopisu Sbratření

PŘÍLOHA P V: Kulturní a sociální program (část)

PŘÍLOHA P VI: Výpis nadačního fondu z nadačního rejstříku

PŘÍLOHA P VII: Rozhovor s paní Blankou Sedláčkovou (část)

PŘÍLOHA P VIII: Fotografie

(veškeré fotografie zveřejněné v této práci jsou pořízeny vlastním fotoaparátem se souhlasem všech zúčastněných)

PŘÍLOHA P I: Rešerše

FIERZOVÁ, Olga. *Dětské osudy z doby poválečné. Záznamy ze záchranné akce přátel Milíčova domu v Praze. Praha: Spolek přátel mládeže a družstva Milíčův dům, 1992.*

V knize jsou popsány autentické příběhy dětí, matek a celých rodin, jež se po skončení 2. světové války dostaly do péče dětských ozdravoven, které zřídil Přemysl Pitter se svými spolupracovníky. Tato záchranná akce navrátilců z koncentračních táborů trvala více než dva roky a za tu dobu se tam vystřídalo neuvěřitelné množství lidí. Kniha obsahuje osmnáct kapitol, dvacet čtyři fotografií a přílohu.

KOHN, Pavel. *Můj život nepatří mně. Praha: Kalich, 1995. ISBN 80-7017-852-3.*

Autor knihy se poprvé s Přemyslem Pittrem setkal ve chvíli, kdy se jako patnáctiletý mladík vracel z koncentračního tábora bez rodičů, a prožil několik týdnů v některé z poválečných zámeckých ozdravoven, které měl Přemysl Pitter na starosti. Kniha je vlastně jakýmsi svědectvím o českém křesťanském humanistovi, kazateli, vychovateli a především neobyčejném člověku Přemyslu Pittrovi, který se celý svůj dlouhý život věnoval dětem a nejen dětem českým, židovským, ale i německým. Snažil se prostě pomáhat všem, kteří to nejvíce v tu chvíli potřebovali. Kniha je velmi čtivě napsaná, obsahuje několik dobových fotografií.

KOHN, Pavel. *Schlösser der Hoffnung: Die geretteten Kinder des Přemysl Pitter erinnern sich. München: Langen Müller, 2001. ISBN 978-3-7844-2836-9.*

(KOHN, Pavel. *Zámky naděje: Zachráněné děti Přemysla Pittra vzpomínají*)

24 lidských příběhů a životní osudy dětí, osvobozených z koncentračních táborů Terezín, Osvětim a Buchenwald, kteří prožili hrůzné období nacistického vyhlazování Židů a jako zázrakem unikli plánované likvidaci. Právě sám autor byl jedním z nich, kdy jako patnácti-

letý mladík našel domov v jedné z ozdravoven zřízených Přemyslem Pittrem a jeho spolupracovníky.

KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-807367-383-3.

Publikace podává ucelený pohled na celou historii i současnost sociální pedagogiky u nás i ve světě. Část knihy se věnuje sociální pedagogice jako vědní disciplíně z hlediska pojetí a vztahu k oborům jiným. Také se věnuje výchovným institucím a škole, sociálně pedagogické komunikaci, otázkám multikulturního soužití a v neposlední řadě i problematice sociálního prostředí. Tato kniha svým zpracováním jistě zaujme nejen studenty středních škol, ale i zájemce o vysokoškolské studium zaměřené na práci v sociální oblasti jako jsou např. pracovníci v pomáhajících profesích.

MATOUŠ, Miroslav. *Zvláštní člověk Přemysl Pitter*. Praha: Bonaventura, 2001. ISBN 80-85197-26-X.

Tato kniha popisuje osudy Přemysla Pittra od dětství až po jeho smrt, který i přes veškerá životní úskalí, jež jej v životě provázela za to, že byl otevřený ve svých projevech i skutcích. Musel se uchýlit do exilu, stejně jako kdysi jeho vzor Jan Ámos Komenský. Je to takové svědectví osobního přítele o muži, jež zasvětil svůj život duchovní obrodě národa. Byl to opravdu statečný muž, který svůj život věnoval potřebným. Kniha je obohacena o několik fotografií Přemysla Pittra a také obsahuje dopis ze 2. ledna 1976, který píše Přemysl Pitter příteli Miroslavu Matoušovi, několik týdnů před svou smrtí.

PITTER, Přemysl a Olga FIERZOVÁ. *Nad vřavou nenávisti*. Praha: Kalich, 1996. ISBN 80-7017-972-4.

Kniha *Nad vřavou nenávisti* - vzpomínky a svědectví Přemysla Pittra a Olgy Fierzové je soubor tří autentických literárních textů a vzpomínek o vlastním životě Přemysla Pittra. Životopis, který je součástí knihy, napsala jeho nejbližší spolupracovnice Olga Fierzová.

V této publikaci autor velmi výstižně líčí a popisuje historické události a svou strastiplnou a mnohdy i velmi nebezpečnou cestu životem. Díky této knize lze výborně pochopit neobyčejnou osobnost Přemysla Pittra. V knize je i několik dokumentárních fotografií, jmenný a věcný rejstřík.

PITTER, Přemysl. *Geistige Revolution im Herzen Europas*. Zürich: Rotapfel-Verlag, 1968. 714774181.

(PITTER, Přemysl. *Duchovní revoluce v srdci Evropy*)

Tato kniha je jakýmsi Pittrovým ideovým odkazem a především výsledkem jeho celoživotního zájmu o české dějiny. Představuje zde významné postavy českých dějin a vyjadřuje tak svůj obdiv a úctu k jejich ušlechtilým činům, kterými přispěli k vybudování základů české duchovní tradice demokratického smýšlení a humanistických ideálů. V knize vzpomene na knížete Václava, biskupa Vojtěcha, Jana Milíče z Kroměříže, Mistra Jana Husa, Matěje z Janova, Mistra Jakoubka ze Stříbra, dále na Petra Chelčického a v neposlední řadě i na Jana Ámose Komenského a T. G. Masaryka.

PROCHÁZKA, Miroslav. *Sociální pedagogika*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3470-5.

Nová přehledová publikace mapující tento obor již od jejich historických kořenů až po současnost. Autor svou knihou tak navazuje na Bohuslava Krause a jeho *Základy sociální pedagogiky* z roku 2008. Zaměřuje se na komplexnější přehled problematiky sociální pedagogiky v otázkách výchovného vlivu sociálního prostředí, především na oblasti jako např. vliv prostředí a výchovy, negativní sociálně patologické jevy a sociální prevenci. V této publikaci chybí sice obrázky a případná cvičení, ale zato je text srozumitelný a logicky uspořádaný. Kniha obsahuje bibliografii a jmenný a věcný rejstřík.

PŘÍLOHA P II: Dotazník

Vážená paní, vážený pane!

Jmenuji se Renáta Straková, jsem studentkou 3. ročníku oboru Sociální pedagogika na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. V současné době pracuji na bakalářské práci nazvané „Neobyčejný člověk Přemysl Pitter jako sociální pedagog“, jejíž součástí je i tento dotazník. Dovoluji si proto, obrátit se na Vás s prosbou o jeho vyplnění. Údaje, které uvedete v tomto dotazníku, nebudou nikde zveřejněny - jsou anonymní a budou sloužit výhradně pro účely mé bakalářské práce.

Děkuji za ochotu a spolupráci.

1. Do jaké věkové kategorie byste se zařadil/a?

- a) 18 - 35 let
- b) 36 - 50 let
- c) 51 - 65 let

2. Jaké je vaše pohlaví?

- a) žena
- b) muž

3. Do které skupiny respondentů byste se podle Vašeho soudu zařadil/a?

- a) laická veřejnost
- b) odborná veřejnost (studenti oboru sociální pedagogika)
- c) vědecká veřejnost (pedagogové)

4. Víte, kdo to byl Přemysl Pitter?

- a) ANO
- b) NE

(Odpověděli jste na tuto otázku NE, již dále nepokračujte. Děkuji.)

5. Do které skupiny byste zařadil/a Přemysla Pittra

- a) pedagog humanisticko-personologický
- b) pedagog kognitivisticko-scientistický
- c) pedagog pragmaticko-behaviorální

6. Přemysl Pitter byl mnohorozměrná osobnost a působil v několika oblastech. Do které oblasti byste ho podle svého soudu zařadil/a Vy?

- a) sociální pedagog - pracovník s dětmi a mládeží
- b) pacifista - bojovník za mír
- c) andragog - práce s dospělými

7. Přemysl Pitter za svého života zásadně zasáhl do chodu dějin, když v době válečné i poválečné pomáhal židovským i německým dětem. Myslíte si, že to mělo význam pro pozitivní vývoj dějin v poválečné Evropě?

- a) ANO v případě, že jste odpověděli ANO, pokuste se vyjádřit PROČ.
- b) NE v případě, že jste odpověděli NE, pokuste se vyjádřit PROČ.
- c) NEVÍM

Text:

8. Přemysl Pitter preferoval demokratický způsob výchovy. Myslíte si, že je tento styl výchovy vhodný i pro dnešní mládež?

- a) ANO v případě, že jste odpověděli ANO, pokuste se vyjádřit PROČ.
- b) NE v případě, že jste odpověděli NE, pokuste se vyjádřit PROČ.
- c) NEVÍM

Text:

9. Myslíte si, že byla výchova dětí a mládeže v letech života Přemysla Pittra (1895 - 1976) jednodušší?

- a) ANO v případě, že jste odpověděli ANO, pokuste se vyjádřit PROČ.
- b) NE v případě, že jste odpověděli NE, pokuste se vyjádřit PROČ.
- c) NEVÍM

Text:

10. Myslíte si, že práce Přemysla Pittra pro zanedbané žižkovské děti byla pro společnost přínosem?

- a) ANO v případě, že jste odpověděli ANO, pokuste se vyjádřit PROČ.
- b) NE v případě, že jste odpověděli NE, pokuste se vyjádřit PROČ.
- c) NEVÍM

Text:

11. Myslíte si, že bylo v pořádku, když věnoval stejnou péči dětem českým i německým?

- a) ANO v případě, že jste odpověděli ANO, pokuste se vyjádřit PROČ.
- b) NE v případě, že jste odpověděli NE, pokuste se vyjádřit PROČ.
- c) NEVÍM

Text:

12. Chybí ve vašem okolí zařízení, podobného typu, které v roce 1933 otevřel Přemysl Pitter se svými spolupracovníky (Miličův dům)?

- a) ANO v případě, že jste odpověděli ANO, pokuste se vyjádřit PROČ.
- b) NE v případě, že jste odpověděli NE, pokuste se vyjádřit PROČ.
- c) NEVÍM

Text:

13. Myslíte si, že patří Přemysl Pitter mezi osoby Evropského formátu?

- a) ANO v případě, že jste odpověděli ANO, pokuste se vyjádřit PROČ.
- b) NE v případě, že jste odpověděli NE, pokuste se vyjádřit PROČ.
- c) NEVÍM

Text:

Přemysl Pitter získal během svého života i po smrti mnohá ocenění.

14. Myslíte si, že je v pořádku, že získal v roce 1964 oficiální uznání izraelské vlády a jeho jméno bylo zvěčněno v Jeruzalémě na Hoře Paměti (Har ha - Zikaron) a zasazen strom v Aleji spravedlivých?

- a) ANO v případě, že jste odpověděli ANO, pokuste se vyjádřit PROČ.
- b) NE v případě, že jste odpověděli NE, pokuste se vyjádřit PROČ.
- c) NEVÍM

Text:

15. Myslíte si, že je v pořádku, že získal v roce 1973 Záslužný kříž I. třídy Spolkové republiky Německo?

- a) ANO v případě, že jste odpověděli ANO, pokuste se vyjádřit PROČ.
- b) NE v případě, že jste odpověděli NE, pokuste se vyjádřit PROČ.
- c) NEVÍM

Text:

16. Myslíte si, že je v pořádku, že získal v roce 1976 medaili "in memoriam" od společnosti sudetoněmeckých evangelických křesťanů Johannes Mathesius Gesellschaft?

- a) ANO v případě, že jste odpověděli ANO, pokuste se vyjádřit PROČ.
- b) NE v případě, že jste odpověděli NE, pokuste se vyjádřit PROČ.
- c) NEVÍM

Text:

17. Také v bývalém Československu se dočkal Přemysl Pitter ocenění. V roce 1991 byl Přemyslu Pittrovi, in memoriam, udělen Řád Tomáše Garrigue Masaryka. Myslíte si, že je v pořádku?

- a) ANO v případě, že jste odpověděli ANO, pokuste se vyjádřit PROČ.
- b) NE v případě, že jste odpověděli NE, pokuste se vyjádřit PROČ.
- c) NEVÍM

Text:

18. Myslíte si, že by měli pedagogové navázat na práci Přemysla Pittra v oblasti výchovy v současnosti i budoucnu?

- a) ANO v případě, že jste odpověděli ANO, pokuste se vyjádřit PROČ.
- b) NE v případě, že jste odpověděli NE, pokuste se vyjádřit PROČ.
- c) NEVÍM

Text:

PŘÍLOHA P III: První vydání časopisu Sbratření

~~Walter Mudelek~~
~~Walter Mudelek~~

S přílohou „*Studánka*“.

SBRA TŘ E N Í

Časopis k obrodě ducha a společnosti.

Roč. 1. - Čís. 1. V Praze, září-říjen 1924. Za 80 hal.

Věky zavrhaný . . .

Přemysl Pitter:

Nový občan.

Chci psát o novém občanu. Proč o novém? Co chci říci tímto slovem?

Mluví-li o novém občanu, mám též na mysli občana starého, od kterého se nový něčím má lišit. Je tedy slovo nový totožné se slovem jiný.

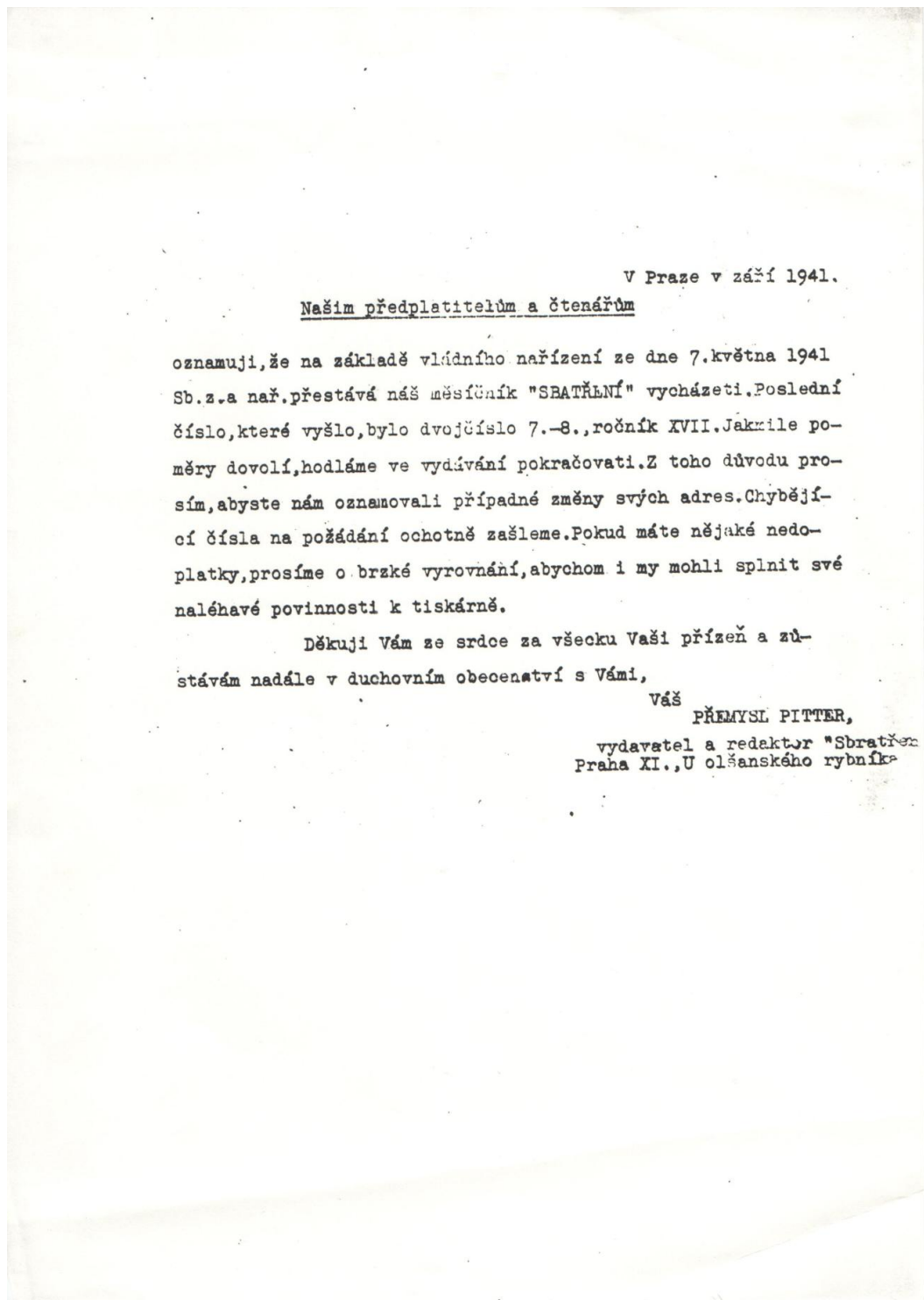
Ale ani tento výraz nevystihuje dosti myšlenku, kterou svým námětem chci vyjádřit. Jde mi o člověka jiného v tom nejkrásnějším slova smyslu, totiž o člověka lepšího.

K tomu, že mluví o novém člověku, vede mne v prvé řadě živelný pocit nespokojenosti. Ano, jsem nespokojen s tím dosavadním občanem starým, jsem

Zdroj: Národní Pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského v Praze,

Archiv P. Pittra a O. Fierzové - ČAPP č. 7

PŘÍLOHA P IV: Oznámení o ukončení vydávání časopisu Sbratření

Zdroj: Národní Pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského v Praze,
Archiv P. Pittra a O. Fierzové - ČAPP č. 3

PŘÍLOHA P V: Kulturní a sociální program (část)

K U L T U R N Í A S O C I Á L N Í P R O G R A M .

"Kdo se oddává trudné myšlence, že lidstvo je odsouzeno k tomu, aby trvalo stále na témže nízkém stupni, anebo dokonce aby klesalo každým stoletím vždy hlouběji, toho bychom marně rozněcovali vším úsilím pro mnohý vznešený záměr, neboť nevěří v jeho možnost. "To nelze provést" volá, "to je zbožné přání, pouhá smyšlenka, která se nikdy nestane skutekem! Proč bych se jí tedy zabýval?"

Avšak naproti tomu čím pevněji a nezvratněji doufáme, že musí být na světě vždy lépe; čím více jsme přesvědčeni, že není pod sluncem zla, které by lidstvo časem nedovedlo přemoci; čím živěji už nyní si dovedeme představit, která by bylo možno vbrzku a úplna odpomoci tomu neb onomu zlu a jak by potom bylo blaže na zemi: tím výše a téměř samo sebou zaplane nadšení v duchu našem, jakmile zavítá doba, kdy budeme moci vykonat úmysly, které jsme již dávno chovali v mysli."

B. Bolzano: Řeči vzdělávací II./6.

✱

Předkládám p r o g r a m, tedy nikoli utopii, jejíž uskutečnění by si vyžádalo dlouhé doby. Co zde podávám, je konkrétní plán, s nímž v jádře bude souhlasit každý rozumný člověk; plán, jenž k spolupráci může sjednotit všechny slušné lidi a s jehož uskutečňováním možno začít ihned.

Hmotné prostředky? Dnes, po dvou světových válkách, neplatí již výmluva: na to peníze neseženeme. Dokázalo-li lidstvo sehnat a vyplýtvat úžasné miliardy na válečné ničení, nebude tak těžkým problémem opatřit náklady na výstavbu kulturní a sociální. A jestliže národové postavily do služeb ničení miliony vojáků, jistě nebude otázkou, vytvořit armádu budovatelskou.

Všecky větší celky, jako národ, stát, třída, se skládají z jednotlivců, a jen na dobro těchto jednotlivců chceme myslet. Co pak slouží k skutečnému dobru jednotlivého člověka, nemůže škodit ani celku. Lidstvo velmi utrpělo tím, že se bojovalo "za národ", že se hájil zájmem státu nebo prospěch třídy. Zrovna jako utrpělo náboženství spory církví. Prospěch celku dosáhneme bezpečně tehdy, když jej převedeme na základního společného jmenovatele, a tím je dobro každého jednotlivce. Přitom máme jistotu, že pro domnělý prospěch "vyššího celku" neublížíme žádnému jednotlivci, jak tomu bylo dosud, kdy pro spásu národa, kultury a řádu zahynuly hekatomby jedinců, a národové, kultura a řád byly zničeny.

I opatření, jimiž jednotlivce omezujeme, stíháme a pod., musí konec konců sledovat jeho vlastní dobro. Proto taková opatření a zřízení, která jednotlivce nenahraditelně poškozují, nebo dokonce zbavují života /válečná služba, trest smrti/, musí být vyloučena.

Je špatný kolektivismus, jenž potlačuje osobitost a neumožňuje svobodný duchovní vývoj a projev jednotlivců, jako je špatný individualismus a liberalismus, jenž nepodřizuje osobní prospěch jednotlivců dobru obecnému. Budovatelé nového řádu musí mít na paměti obě složky a musí je umět spojovat v harmonickou souhru. Náběh k takovému řešení činím v tomto programu a plánu.

Program rozvrhují podle oborů veřejného života na tyto skupiny:

hospodářství a administrativa,
soudnictví a trestnictví,
sociální péče,
výchova.

Program v některých částech vytyčuje jen zásady, podle nichž má být problém řešen, podrobnosti ponechávám vývoji a odborníkům. Jiné části jsou vypracovány v určitých detailech, aby vyznačen byl duch, z něhož má všecko vyrůst a jímž má být vše vedeno.

napsal jsem v roce 1936.

Fráunhofer Pitter.

O B S A H.

KULTURNÍ A SOCIÁLNÍ PROGRAM.

Článek:	Strana:
I. Hranice vlastnictví	3.
II. Pozemková reforma	4.
III. Hospodářství a zásobování.	5.
IV. Finance.	6.
V. Pracovní poměry	7.
VI. Obecní samospráva. Okresní výbory	9.
VII. Soudnictví a trestnictví	11.
VIII. Sociální péče o mládež	18.
IX. Sociální péče všeobecná	20.
X. Pensijní a nemocenské pojištění. Péče o lidi staré, neduživé a choromyslné.	21.
XI. Bytová péče.	23.
XII. Školství obecné Školství odborné a vyšší Školství vysoké.	25. 38. 41.
XIII. Občanská služba	49.
XIV. Rekreaace	52.
XV. Instituce náboženské	52.
XVI. Ochrana mravnosti a zdraví lidu	53.
XVII. Dobrovolná sociální a výchovná péče a soukromé školství	57.

PLÁN KULTURNĚ POLITICKÉHO VÝVOJE.

I. Správa státu	59.
II. Jak vésti hranice státu	62.
III. Národnostní otázka Čech a Moravy	64.
IV. Problém židovský	66.
V. Svaz národů	67.
VI. Mezinárodně řízené hospodářství	71.
VII. Mezinárodní řeč	72.
VIII. Slovanská kulturní jednota	73.

PŘÍLOHA P VI: Výpis nadačního fondu z nadačního rejstříku

Tento výpis z obchodního rejstříku elektronicky podepsal "MĚSTSKÝ SOUD V PRAZE [IČ 00215660]" dne 28.11.2013 v 21:31:50.
EPVid:/JVY/Uyn8zDYu5Y/Ckosg

Výpis

nadačního fondu z nadačního rejstříku, vedeného
Městským soudem v Praze
oddíl N, vložka 357

Datum zápisu:	3. října 2000
Spisová značka:	N 357 vedená u Městského soudu v Praze
Název:	Nadační fond Přemysla Pittra a Olgy Fierzové
Sídlo:	Praha 1 - Malá Strana, Pedagogické muzeum J.A.Komenského, Valdštejnská 20, PSČ 118 00
Identifikační číslo:	496 26 710
Právní forma:	Nadační fond
Účel nadačního fondu:	rozvoj duchovních hodnot, které obsahuje a k nimž směřuje dílo Přemysla Pittra a Olgy Fierzové a jejich spolupracovníků a sledování humanitního cíle spočívajícího v šíření tohoto díla a jeho zpřístupnění dalším generacím. Nadační fond podporuje vydávání a šíření veškerých děl Přemysla Pittra a Olgy Fierzové, závažných prací o nich a jejich době. Nadační fond uděluje osobám a institucím, které svou činností působí v duchu Přemysla Pittra a Olgy Fierzové nebo se jiným způsobem zasloužily o šíření jejich odkazu, "Medaili Přemysla Pittra".
Správní rada:	předseda: Ing. Titus Zelený, dat. nar. 14. prosince 1936 Zurich 8055, Birmensdorfstrasse 569 Švýcarská konfederace
	místopředseda správní rady: PhDr. Markéta Pánková, dat. nar. 18. září 1954 Praha 6 - Střešovice, Parléřova 156/9, PSČ 169 00 den vzniku funkce: 18. října 2005 den vzniku členství: 18. října 2005
	RNDr. Jan Štěpán, dat. nar. 11. května 1932 Praha 4, Klířova 1912, PSČ 148 00
	Blanka Sedláčková, dat. nar. 25. ledna 1928 Praha 2, Lužická 7, PSČ 120 00
	člen správní rady: PhDr. Jiří Beneš, dat. nar. 26. května 1950 Netvořice - Lešany 14, PSČ 257 44 den vzniku členství: 18. října 2005
	člen správní rady: Mgr. Josef Daniel Beneš, dat. nar. 31. července 1941 Hostivice, Na Výhledu 1439, PSČ 253 01 den vzniku členství: 19. června 2004
	člen správní rady:

PhDr. Eduard Šimek, CSc., dat. nar. 22. června 1936
Praha 4, Na líše 1231, PSČ 141 00
den vzniku členství: 1. června 2006

Způsob jednání:	Jménem nadačního fondu jednají vždy dva členové správní rady, a to předseda a místopředseda.
Revizor:	Zuzana Kovaříková, dat. nar. 2. září 1943 Praha 5, Kolová 32, PSČ 153 00
Zřizovatel:	Pedagogické muzeum J.A. Komenského Praha 1 - Malá Strana, Valdštejnská 20, PSČ 118 00 Identifikační číslo: 613 87 169 Gruppe MULIDU Curych Švýcarská konfederace
Výše majetkového vkladu:	celý majetek nadace

Správnost tohoto výpisu se potvrzuje

Městský soud v Praze

PŘÍLOHA P VII: Rozhovor s paní Blankou Sedláčkovou

Část rozhovoru s paní Blankou Sedláčkovou ze dne 26.11.2013

Kdo Vás do Milíčova domu přivedl a proč?

Dostala jsem se tam tak, že když nám zemřel otec, přestěhovaly jsme se s maminkou na Žižkov k rodičům maminky. Moje babička, která byla vynikající, chodila na ekumenická shromáždění Přemysla Pittra, ještě když to míval třeba na Staroměstském náměstí. No a pak chodila, když už to bylo v Milíčově domě. Když nám bylo deset, tedy mě bylo deset a mojí sestře o tři roky méně, tak nás babička do toho Milíčova domu zavedla, protože tam bývala v neděli dopoledne taková shromáždění pro děti. Takže jsme tam začaly chodit v tom roce třicet osm.

Bydlela jste někde v blízkosti Milíčova domu?

Bydlela. Za Milíčovým domem je takový kopec, Křížek se ten kopec jmenoval, a my jsme bydleli za tím kopcem.

Jaký byl Váš první dojem, když jste vstoupila do Milíčova domu?

Když jsem poprvé přišla do Milíčova domu a viděla jsem, jaký je to nádherný, světlý, kouzelný dům a usměvaví příjemní lidé. Na všechno se v tu chvíli zapomnělo, jako by se vešlo do ráje. Byli tam ti strýčkové a tetinky, a jakmile jsem tam vstoupila, tak se o vás začali starat, hned z nás všechno spadlo. Strýček Přemysl nebyl jak ty tetinky, co byly pořád k dispozici, ale když procházel, tak se usmál nebo nakoukl do té místnosti. Každou středu odpoledne dělal krásné besídky pro všechna ta oddělení, která tam byla, a v neděli dopoledne byla shromáždění pro rodiče. Nevzpomínám si přesně, jestli to byla tetinka Olga, která mě tam přivítala a provedla mě tím domem, nebo to byl někdo jiný, ale fakt je, že se mi tam strašně líbilo. Byl tam velký tělocvičný sál, a když se ten sál otevřel, ten velký prostor a pingpongové stoly, to byla strašná nádhera. Já jsem sice chodila do Sokola, ale to bylo něco úplně jiného. Pak tam byla studovna, kde se psaly úkoly, a knihovna dohromady, takže to byla místnost, kde muselo být ticho, a když někdo nepsal úkoly, tak si třeba četl, a když někdo vyrušoval, tak byl z té místnosti vykázán. To si ani nikdo

myslím moc nedovolil, protože tam byla taková nějaká přirozená kázeň. Samozřejmě se také zlobilo, to zase ne, že bychom byly takové vzorné děti, to určitě ne, jenomže vím, že třeba tetinka Fierzová byla taková autorita už od pohledu, i když byla usměvavá a milá, dovedla být také přísná. Třeba když měla dozor na chodbě a šlo se z druhého patra do prvního a z prvního do přízemí a běželo se, tetinka Olga stála v mezipatře, a okamžitě každý ale, opravdu každý zmínil krok a došel slušně dolů nebo kam se zrovna chystal. Kdežto strýček Přemysl byl neustále takový usměvavý, veselý, milý. Když byl nějaký kázeňský problém, což se také stalo, tak dovedl být na těch besídkách ve středu odpoledne víc třeba přísný a smutný.

Dočetla jsem se, že v Milíčově domě se mohly děti také osprchovat. Využívaly toho?

Ano, koupali jsme se každý týden, to byla taková povinnost, vystřídali se chlapci, vystřídala se děvčata, bylo tam asi pět sprch a myly se tam hlavy a pak se šlo někam, kde to pak uschlo, to nebyly žádné fény, to tenkrát ještě neexistovalo. Vzpomínám jednou, když se děti v Milíčově domě sprchovali (byly rozděleny vždy na skupinky děvčata zvlášť a chlapci zvlášť), tak se jedné dívence ztratil prstýnek, který si odložila, aby jí při umývání nespadol do odpadu. Když se to strýček Přemysl dozvěděl, řekl jen: „Já vím, že jste si ten prstýnek někdo jenom vypůjčil a proto mi ho přijde do večera vrátit, já neřeknu, kdo to byl, protože vím, že je opravdu jenom vypůjčený“. Nikdo se do večera nepřihlásil, tak strýček Přemysl při odchodu domů řekl, pokud se ten prstýnek neobjeví, nepodá nikomu při odchodu ruku až do té doby, než se najde. Trvalo to jen několik dní, než se prstýnek opravdu dostal zpátky dívence, které se ztratil, a strýček Přemysl se s námi opět loučil podáním ruky, jak bylo vždy v Milíčově domě zvykem.

Tak takové výchovné postupy tam byly, velice moudrý byl tenhle ten člověk. A já si totiž myslím, že oni tam usilovali o to, o co se usilovalo neustále. Třeba stačilo u té tetinky Olgy opravdu, aby se tak podívala, a už se všichni zklidnili, kdežto u toho strýčka to prostě byla taková srdečnost sama o sobě. Já jsem byla slušné dítě a moje sestra také, takže nějaké kázeňské problémy jsme nezažily.

Fakt je třeba jedna věc, že když bylo pololetní, a nebo vysvědčení na konci školního roku, tak bych si určitě nedovolila zalhat. Já už si to přesně nepamatuji, ale to už bylo na měšťaňance, to už jsem byla velká holka, měla jsem asi dvanáct a měla jsem jednou čtverku

z matematiky, ale jinak velice slušné známky. No a ta Olga se mě ptala, tak co Blaničko, jaké bylo vysvědčení, a já jsem se styděla a řekla jsem, že mám tu čtverku z matematiky a tetinka řekla, no tak dobře, to si můžeš přece opravit. Víš co, řekneme strýčkovi Horáčkoví, to byl učitel, a on ti dá pár hodin, co probíráte, já jsem řekla, že zlomky nebo co to bylo, už si to nepamatuji, proberete to spolu, a přece si to musíš zlepšit. Já jsem řekla, že se budu snažit a on opravdu se mně věnoval, takže asi taková individuální péče tam byla.

Jak probíhala organizace v Milíčově domě?

Mohli jsme si odpoledne organizovat jak jste chtěli. Třeba do knihovny a studovny se mohlo jít kdykoliv, ale do sálu byl pořadník. Děti byly rozděleny podle věku, vždy takových dvanáct dětí přibližně stejného věku. Ty skupinky se jmenovaly třeba děvčata srnky, kluci vlčata, broučci, to byly malinké děti, první, druhá třída měly samostatnou paní učitelku a nezúčastňovaly se toho kolektivu. Měly svoji místnost a svoji velkou hernu a tetinku, která o ně pečovala celý den, tedy celé to odpoledne. Ty nejstarší děvčata byly hospodyňky, pak tam byly srnky, včelky a kluci zase byli vrabci, kamzíci. Takže víte a ty skupiny to bylo strašně hezké, protože oni měli každý týden v jednu hodinu besídku s jedním z těch učitelů, buď se strýčkem Přemyslem velké děti, starší děti s tetinkou Olgou, větší dívky s panem Krchem, a s panem Rottem, který tam ještě pracoval, to byl přítel Přemyslův z dětství, a pak ještě s panem učitelem Horáčkem. Víte, a ta hodinka byla taková, že se třeba četla četba na pokračování, přečetla se jedna kapitola a pak se o tom diskutovalo, nebo se přečetl článek, vždycky to mělo nějaký výchovný náboj, a teď jsme se k tomu vraceli s tím strýčkem a my jsme odpovídali. Pak vždycky byla nějaká společná hra buď nová stolní, kterou koupili, protože tam dole v jídelně, když se někdo zrovna právě neuchytil, tak šel do jídelny, kde byla spousta stolních her. A to se vždycky sešlo pár dětí, které tam hrály. Co tam všechno bylo například kvarteta, ty karty s různou tematikou, nebo tam byla Dáma, Halma, všechny tyto stolní hry, co existují. Nebo nás seznámili s nějakou novou hrou, kterou přinesl některý ten strýček, a Přemysl Pitter nás učil hru v šachy. Pak tam bylo třeba šití, kde jsme se zase naučili tkát. Také jsme se naučili základům šití, pletení, háčkování, šití panenek. V Milíčově domě byla prostě taková místnost, jmenovalo se to šicí, a tam byla tetinka Rottová, která to vedla. Ta byla taková, že když se tam štěbetalo, samozřejmě při práci se to nevydrží, a když to tam jako bylo hlučné, tak dvakrát na-

pomenula, a pak s tím co vyrušoval trochu zatřásla, ale jinak si myslím, že žádné tělesné tresty tam nebyly. Když někdo vyrušoval při práci, při které měl být ticho a nebo při besídce, tak prostě musel za dveře. Byla tam taková židlička a na té se sedělo třeba pět minut, a až se uklidnil, mohl se vrátit. Když si myslel, že není uklidněný, tak tam byl třeba deset minut sám.

Takže ta volba toho odpoledne byla fantastická, protože když někdo chtěl pracovat třeba, já nevím, před Vánoce se tam dělaly ozdoby na stromeček nebo dole kluci měli dílnu na dřevo a na železo a tam byl pan učitel, který to tam řídil. Vyráběly se tam pro menší sourozence hračky a já si vzpomínám, že měly tehdy děti kohouty na houpání, chlapi dělali i takové husičky a kočárky pro panenky. Také se tam učilo třeba vázat knihy, lepit alba, která se vyráběla ze škrobového papíru. To byl zase dárek pro maminku. Myslím si, že asi tak od října, listopadu to už byl takový šum a rej prostě na ty dárky. Takže ty dílny, ty byly dost obsazené.

V Miličově domě se hrálo i divadlo, ale ne proto, aby tam vznikaly nějaké hvězdy, ale aby se děti naučily samostatně hovořit, a nikdy se to neučilo z paměti, ale vždycky se to dítě vyjadřovalo svými vlastními slovy.

Byla ta individuální péče i v tom, že když vycítili, že má někdo talent, tak tam byl učitel, který učil chlapce na housle a paní Zveková, Marie Zveková, která učila na klavír. Chodili jsme tam na letní kurz, prostě ten odpolední program byl absolutně nabitý, ale mohli jsme se to buďto přihlásit, a pak jsme tam museli chodit, a nebo jsme se na to nepřihlásili, bylo to na dobrovolnosti.

Ještě tam byl ten hudební salon, hudební síň nahoře, kde se tedy učil klavír a kde jsme mívali i rytmiku, a pak tam byly také hodiny zpěvu, tedy myslím sborového zpěvu, a příprava na naše besídky. Učili jsme se tam základní písně, které se zpívaly na besídkách. Všechny ty písničky, co jsme se učili, měly takový ten výchovný náboj. Třeba, já nevím, taková písnička:

*Máš-li otce dobrého, zpívej, zpívej,
celou duší miluj ho, zazpívej si to.
Radostí ať zazáří, když ti hledí do tváří,
chtěj, ať vše se podaří, zazpívej si to.*

*Máš-li dobrou maticku, zpívej, zpívej,
užij každou chvíličku, zazpívej si to.
Aby byla veselá a když na tě zavolá,
ať jí srdce plápolá, zazpívej si to.*

Opravdu, každá měla výchovný náboj. Nebo jsme zpívali spoustu pěkných písniček o přírodě. Pak tam byly i takové písně, jako třeba Nerudova - Vzhůru již hlavu národe k nebi zvedni oči. Tak to jsme se taky naučili, a to bylo vždycky, když nám Přemysl Pitter kázal. A když byla válka, tak se samozřejmě o tom mluvilo. Jak jsme to vnímali a vždycky to skončilo, tak nějak optimisticky, že žádné zlo netrvá věčně, a že jednou to bude v pořádku, že my jsme sice malý národ, jak to říká Neruda, ale že z toho malého národa vzešlo tolik významných a vynikajících lidí, prostě učil nás k lásce.

Myslíte si, že výchova Přemysla Pittra působila skrze děti i na rodiče?

Já si myslím, že asi ano. Ten Milíčův dům byl politicky a nábožensky nezávislý, takže se tam nikdy nikoho neptal u jaké církve nebo u jaké politické organizace kdo je. Za války to myslím asi nebylo aktuální. Já jsem tam začala chodit v té nejstrašnější době, protože osmatřicátý rok takový byl, a pak přišel březen třicet devět. Takže si myslím, že o nějakých politických stranách ani nebyla zmínka. Učili jsme se tam takovému praktickému křesťanství. Ježíš to byl pro nás přítel, který pomůže, když je nouze, ale ne aby se k němu vzhlíželo jako nějaké veličině. Strýček nás třeba učil tu píseň, viděla jsem to také v Českobratrských zpěvnících, bylo tam:

*Má pán Ježíš má mě rád,
dí to písmo na stokrát.
Má mě rád a do noci,
když už nejde pomoci.
Jako strážce při těch zlých,
právě já tě miluji.*

Takže to byl takový přítel, kamarád. Vždy nás učil při těch nedělních besídkách, řekl třeba nějaký verš z Bible a pak ho rozvedl a vysvětlil přirozenou formou k pochopení. Vychovával nás prakticky k tomu, abychom se k těm mladším dětem chovali pěkně a pomáhali jim. To tam bylo, jak bych to řekla, takovou samozřejmostí. Strýček Přemysl to moc krásně napsal, to své výchovné působení, v knize „Slovo boží dětem“. Rodiče si možná ze začátku mysleli, a to mě strýček Přemysl říkal později, že vede děti nějakým náboženským směrem, ale když byly ty rodičovské besídky, tak se to samozřejmě všechno vysvětlilo. Nemohli mít rodiče pocit, že jsou děti nějak ovlivňované jedním směrem, třeba já nevím katolicky.

Pro matky se v Milíčově domě pořádaly kurzy vaření, ale byly to kurzy vaření vegetariánské, protože strýček Přemysl byl vegetarián, a tábory v Mýtě byly také vegetariánské. Opravdu tam dva měsíce nebylo žádné maso, ale nikdo ho ani nepostrádal. Na obědy jsme chodili domů, to nebylo, že bychom se tam stravovali. V Milíčově domě se pouze svačilo ve čtyři hodiny odpoledne a to byl vždycky chléb. Za Němců dostávali na každé dítě nějakou část mléka, takže to co zbylo nebo to co se nevypilo, se večer nosilo židovským dětem.

Měl Přemysl Pitter nějaký kontakt s učiteli ze škol, které děti navštěvovaly?

To by bylo asi velice těžké, protože tam byly děti z různých žižkovských škol. Já mám takový pocit, že to byla specifická výchova a že mimo to, že si tam byla možnost v klidu napsat úkoly, v případě se mohlo dítě poradit s tou tetinkou, která tam zrovna byla, nebo s panem učitelem Horáčkem, který tam byl. Myslím si, že s učiteli speciálně kontakt nebyl.

Máte pocit, že se díky návštěvám Milíčova domu děti zlepšily ve škole?

Před chvílí jsem vám řekla třeba můj příklad, ale jinak nevím. Vždy se dbalo na to, že byla taková nějaká domluva, to není dobře ..., měla bys ... To asi ano, ale cíleně si myslím, že ne.

Ocenili nějak rodiče žižkovských dětí obětavost Přemysla Pittra?

Já si myslím, že určitě, protože o to byl velký zájem. Nevím jak ze začátku, protože když já jsem tam začala chodit, byl Milíčův dům už pět let v provozu. Tehdy měli tolik žádostí, že byl pořadník, a když někdo přestal chodit nebo nedocházel pravidelně, tak se vyškrtl

a vzal se někdo jiný. Opravdu byl velký zájem, protože to bylo mimořádné zařízení a svou náplní absolutní jednička v celé Evropě. Zařízení pro chudé děti ze Žižkova, kde byla většina matek zaměstnaných. Jednou mi říkal strýček Přemysl, že to byla taková prababička školních družin. Jenomže taková náplň už pak nikdy nikde nebyla.

Přemysl Pitter pomáhal za války židovským dětem. Vnímala jste to jako dítě?

Velice jsem to vnímala. Velmi pomáhal, samozřejmě jsme vnímali to, že mezi námi byly ty židovské děti, kterých tam chodilo celkem asi sto, tedy v průměru asi sto. Najednou v roce třicet devět, myslím, že v prosinci třicet devět, bylo nařízení, že všichni Židé musí nosit žlutou hvězdu - Jude. No a to strýček udělal shromáždění, a tam to tenkrát vysvětlil velice pěkně, že je to vlastně vyznamenání a nikoliv potupa tahle ta hvězda, protože v Palestině byla spousta moudrých lidí a mudrců a přicházel odtamtud i Ježíš a Ježíš byl také Žid, takže není žádná ostuda a ponížení, že tyto děti nosí hvězdy. Tak nám to tehdy krásně vysvětlil, že prostě všechny ty děti potřebují větší péči, protože nemohou navštěvovat školy a žádná zařízení, a já si myslím, že pro ty židovské děti to byla taková oáza v té strašné době, že mohly navštěvovat Miličův dům.

Měla jsem spolužačku, chodily jsme spolu od první třídy, oni měli pekařství a vím, že paní Rottová, která obstarávala svačiny, tak nosila bochníky chleba od nich z pekárny, a to byl lístkový systém, to nebyla žádná legrace. Nosila to jednak na naše svačiny, ale nejen od těch Březinů, ještě od různých jiných pekařů, a děti s tím pomáhaly, abychom my měly odpoledne svačinu a večer se to nosilo židovským dětem. Víím, že ti Březinovi jim dokonce dávali i lístky. Protože ten lístkový systém byl pro Židy prostě nedostačující.

Měla jste mezi židovskými dětmi nějaké kamarády?

Mám odtamtud opravdu až do dneška přítelkyni, vrátily se jenom tři děti z toho koncentračního tábora. No a já do dneška udržuji styky s mojí přítelkyní, zrovna včera večer telefonovala z Ameriky, jmenuje se Doriska Beková, která tam chodila jako dítě, a její tetička tam učila rytmiku a hru na klavír. Ona byla takové typické krásné židovské dítě, tmavé kudrnaté vlasy, modré oči, pěkná, moc hezká holčička to byla. No holčička, nám bylo jedenáct, dvanáct. My jsme se velice spřátelily a skamarádily a moje babička, která měla takové velké sociální cítění a také velký cit pro nespravedlnost, chápala, že děti nemohou

za to v jaké rodině a u koho se narodily, a tak my jsme tedy opravdu s tou Doriskou a s tou mojí babičkou chodily, jezdily jsme elektrikou, já nevím, na Bílou horu nebo na výlety v neděli. Vlastním loktem jsem jí držela tu hvězdu, aby to nebylo vidět, a ona s námi prožila docela, jak bych to řekla, pěkné období. Takže já jsem se s těmi dětmi dost stýkala, to je pravda.

Do Milíčova domu v průběhu války přišlo gestapo, byla jste u toho?

Tam pořád někdo chodil. Možná, že když tam procházel někdo a díval se, jak si děti hrají, tak vás vůbec ani nezajímal. Gestapo vlastně nechodilo v uniformách. Vzpomínám si, že si Přemysla Pittra jednou předvolali, bylo to zrovna v době uhelných prázdnin, protože za Němců byly často uhelné prázdniny, a fakt je tedy jedna věc, to se musím přiznat, že oni vždycky pro nás topení sehnali. Jinak si nevzpomínám.

Navštívila jste někdy ozdravovnu v Mýtě u Rokycan nebo některý ze zámků?

Tak to se nedá sloučit dohromady. Mýto u Rokycan existovalo od roku třicet osm, tam byly pravidelné letní tábory, a to jsem se zúčastňovala vždy. V zimě tam byly zimní tábory se sáňkováním, lyžování tenkrát nebylo, ale sáňkování to tam bylo velice krásné. Bylo tam opravdu moc krásně. Ještě existují v Mýtě pamětníci, kteří v létě chodili jako děti na ty večerní táboráky. To byly táborové ohně, kde se hrály hry, vždy tam bylo úplně plno, plná louka lidí kolem, a vždy si od strýčka Přemysla vyslechli nějaká povzbuzující slova. Nikdy nikdo ho neudal. Dokonce ani ty židovské děti, než je rodiče odvezly do koncentračních táborů, protože je chtěly mít při sobě, já myslím, že by se tam byly i udržely, protože to byla fantastická věc, že ředitel i učitelé věděli, že jsou to židovské děti, a dovolili, aby docházely na vyučování. To byly, myslím si, nejkrásnější doby z Mýta. Já jsem dokonce zdělila jeden deník od mého kamaráda, který byl o dva roky starší, a on jeden ten list popsal každý den. A ten výchovný systém, jaký Přemysl uplatňoval, jak na děti výchovně působil. Třeba když někdo udělal něco co neměl, například v noci odešel, protože se tam lovil bobřík mlčení nebo bobřík odvahy a když se mu to jednou nepovedlo, tak bez dovolení šel v noci znovu. Tenkrát bylo ještě docela bezpečno. Za války to bylo strašné, ale tam bylo bezpečno. To byly nejkrásnější doby.

Jste v kontaktu s některými dětmi z Milíčova domu?

Už je nás strašně málo, ale přece jen s několika jsem stále v kontaktu. Ještě v roce devadesát a devadesát pět, při stém výročí narození Přemysla Pittra, se nás sešlo hodně a viděla jste tam ten obrázek, kde je Olga Havlová - Šplíchalová, to nás tam bylo, myslím, deset kolem ní. Sejde se nás už jenom opravdu málo, dva, tři, čtyři, myslím. To všechno odešlo.

Podle jakých kritérií, nebo podle čeho si vlastně Přemysl Pitter vybíral své spolupracovníky?

Můj případ to byl takový ojedinělý. Víím, že tam suplovali studenti, dřív bylo pedagogické gymnázium čtyřleté, a to opravňovalo učit na prvním stupni. To jsem si také udělala i já ke konci čtyřicátých let. Jak to bylo, já jsem byla vlastně takové vybrané dítě Přemyslem Pitterem. Prý jsem projevovala, což ale nevím, to si vůbec neuvědomuji, prý jsem projevovala takové pedagogické sklony úplně od toho dětství. Víím, že mě vůbec nedělalo problém organizovat s malými dětmi nějaké hry, a to jsem dělala dobře, a když mi bylo asi dvanáct, třináct, tak mě dokonce požádala tetinka Olga, a je to v těch denících i napsané, já jsem se jmenovala Blanka Marhanová, a tak mě tetinka požádala, když onemocněla tetinka, co měla na starosti první a druhou třídu, přišla a řekla, Blani, nešla bys nám tam chvíli pomoci, ty děti zabavit? Pro mě dvě hodiny nebyl problém ty děti zabavit. Když se hrálo divadlo, já jsem nechtěla, nerada, ale vždy jsem hrála učitelku. A jednou jsem z toho byla i docela taková rozmrzelá a řekla jsem, ale tetinko, já bych ještě pořád chtěla hrát dítě, já nechci být dospělá. Na to si vzpomínám přesně, jak jsem jí to říkala. Takže když jsem hrála tu učitelku, prý jsem to tak docela dobře dělala, měla jsem to odkoukané od učitelů.

Ovlivnila Vás osobně nějakým způsobem výchova Přemysla Pittra?

Samozřejmě, celý život.

A co vaše povolání. Ovlivnil pobyt v Milíčově domě nějak Vaši budoucí volbu?

Přesně, mě to vlastně nalinkoval ten strýček Přemysl. U nás v rodině byli dva strýčkové dentisté, tak se tedy předpokládalo, že až skončím čtyři roky měšťanské školy, tak půjdu dělat do té laboratoře. No a tak se o tom ani nediskutovalo, že bych dělala něco jiného. Když jsem to strýčkovi Přemyslovi řekla, tak on říkal, ale Bláño, tebe je škoda. Za války

byly školy zavřené a já jsem si myslela, že až bude po válce otevřena nějaká dentistická škola, tak si ji udělám. Jenomže přišel rok čtyřicet pět, přišly „Zámky“, a strýček Přemysl začal vyzívat dorost z Milíčova domu, to už jsem byla vlastně já, patnáct, šestnáct, sedmáct, no a tak nás začal vyzívat, jestli bychom mu na ty „Zámky“ nešli pomoci. Vyzval i mě a já si nevzpomínám, že by tam byl ještě někdo jiný z toho okruhu mých vrstevníků, a já jsem tam opravdu nastoupila. Pracovala jsem v Olešovicích, to byl zámek na benešovské silnici a naproti tehdy ještě bydlela stará hraběnka Ringhoferová. A já jsem tam pomáhala lékařům pečovat o nemocné děti, hlavně o ty, co se vracely z koncentračních táborů. Byla jsem tam asi tři a půl měsíce. Ty zámky byly od sebe tak dvacet minut pěšky. Pak rozhodla vyšší režie, jak by řekl strýček Přemysl. Když mě přemlouval, říkal, že hrabat se v ústech může kdokoliv, ale vychovávat dětské duše může jen málokdo. Tak jsem automaticky přišla v těch mých sedmnácti letech do toho Milíčova domu jako spolupracovnice, a byla jsem tam těch pět let až do jeho nuceného odchodu v roce padesát jedna.

Jistě jste se svými dětmi o Přemyslu Pittrovi někdy hovořila. Jak oni vnímají fakt, že jste byla jeho spolupracovnicí?

Tak jsem tam tedy pracovala a to byla vysoká škola. Vedle takových skvělých lidí pracovat, ten vztah k těm dětem, já to považovala jako samozřejmost, protože já jsem nic jiného nezažila. Když jsem pak přišla na normální školu, tak to pro mě bylo šílené zklamání.

Nemůžu nikdy litovat toho, že jsem v Milíčově domě byla, jenom lituji toho, ale to opravdu upřímně, že ten Přemysl Pitter nemohl tady pracovat dál, a že ho moje děti nemohly navštěvovat, protože já už jsem jim to nemohla tak předat vzhledem k tomu, že byl komunismus. To se opravdu nedalo, navíc tatínek mého manžela byl vrchní číšník v mezinárodních jídelních vozech francouzských vagonů, takže on byl takový světák, a on byl postižený v tom osmačtyřicátém roce. I když jsme o tom moc nehovořili, tak jsme cítili, že s tím režimem nesouhlasí, a já jsem s tím vůbec nemohla souhlasit. Vzpomínám si, byla jsem svědkem, jak lidi v padesátém roce, kteří si po válce vzali děti, které ve válce přišly o rodiče, je pak vracely. Například jeden holič z Českých Budějovic měl šest zaměstnanců, tři holiče a tři kadeřnice, všechno mu najednou sebrali, znárodnili, a musel jít pracovat do uranových dolů, protože ho měli za milionáře. A on si po válce vzal dítě, protože splňoval to, že by mohl, to dítě třeba nechat vystudovat. Ze dne na den se on sám najednou stal

žebrákem a někde horníkem, no hrozné. Tak to dítě šli vrátit, jestli by neměli pro něj lepší rodiče, to bylo fakt hrozné. Takže já jsem mohla s tímhle souhlasit, když takhle brali lidem věci, práci, statky, nebo krávy, nebo já nevím.

Pak nás vyhodili i z Milíčova domu. Ze dne na den tam tehdy přišla taková správkyně a udělala z toho školní družinu. Tak jsme tam ještě pořád všichni pracovali, i když strýček už byl odstaven a nemohl vychovávat v tom duchu, ve kterém byl Milíčův dům původně vytvořen. Sice tam ještě setrval, ale od roku padesát dva, už tam nechtěl ani chodit.

Jenomže tenkrát v té době se zavedly školní družiny, protože proběhla velká akce, proto aby šly matky do zaměstnání, a najednou se jejich děti staly dětmi ulice. Tak se začaly stavět školní družiny z restaurací a já nevím kde všude, a nikdo k tomu nebyl pořádně vyškolen. My jsme vlastně v té době byly hvězdy, já a Ida Týčová, která tam byla jako sportovní trenérka. Já jsem tu práci s dětmi měla ráda i potom. Oni mě naučili to, že jsem se na každý den na ty děti těšila, opravdu, upřímně. Já jsem spokojená se svým životem, protože komu se to podařilo, aby vedle těch dětí z Milíčova domu vyrůstal a potom pracoval, aby založil rodinu. Neměli jsme se vždy úplně dobře, ale nějak jsme to všechno přežili, slušné děti jsme vychovali, takže tři slušné kluky jsem odvedla a v práci jsem dělala úplně všechno, co jsem měla ráda, a stále se ráda stýkám s těmi mladými, zvlášť když vidím, že je Přemysl Pitter oslovil, a tak mě to těší.

Snažila jste se i svoje děti vést v duchu výchovy Přemysla Pittra?

To jsem vám ještě chtěla říct, Přemysl Pitter byl taková špička, že se stal metodikem pro mimoškolní výchovu, pro Prahu 3, pro Žižkov. To znamená, že on, nestraník a proti komuniste a komunistická inspektorka si ho tak považovala, že jednou ho pozvala k sobě a řekla mu, prosím vás pane řediteli, řekněte mi, vždyť my máme stejný cíl jako vy, vychovat děti, a on říkal, vy máte jiné cíle, já vidím také jiné cíle, my se nemůžeme nikdy shodnout v těch názorech, ale ona si ho přesto tolik vážila. Když odcházel, tak jsme měli poslední schůzku, měli jsme to v Milíčově domě, a přišlo tam já nevím kolik těch vychovatelek, jestli se jim dalo už říct vychovatelek školních družin v těch padesátých letech, ale asi už ano. No a protože v jednapadesátém roce potom se ustanovil zákon, že na každé škole musí být školní družina. Tak on jim řekl, a já si to myslím teď, to nám řekl, nám mladým, jednak nám domlouval.

Tohle to vyšlo v roce devadesát pět k poctě Přemysla Pittra, předlohu tam napsal Pavel Tigrid:

Na jedné ze schůzek před odchodem do exilu řekl Přemysl Pittter nám mladým povzbudivě:

Stavíš-li ze železa, kov zrezaví,

stavíš-li ze dřeva, dřevo shnije.

I mramor čas rozhlodá.

Tvůj materiál - duše dítěte - je však věčný.

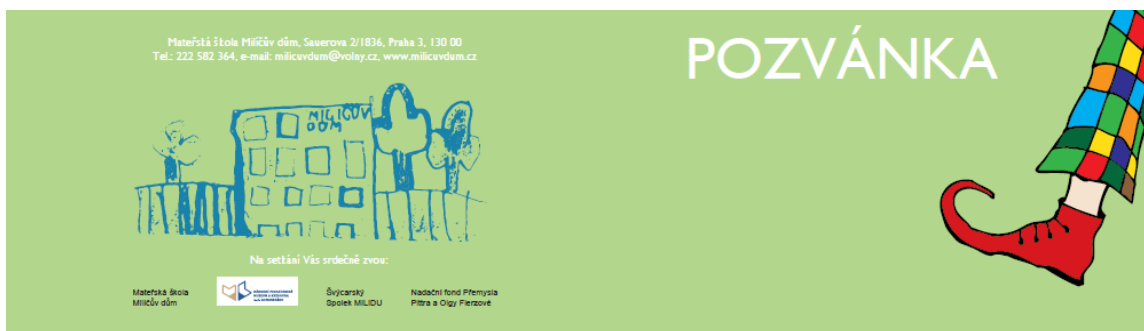
A to bylo životní krédo Přemysla Pittra.

Setkala jste se ještě někdy s Přemyslem Pittrem a Olgou Fierzovou?

Když jsem se v roce osmdesát sedm dostala poprvé s manželem a se synem do zahraničí, jeli jsme k přátelům do Německa. Já jsem se hlavně toužila setkat s tou Olgou, protože od padesátého roku jsem ji neviděla. Telefonovala jsem z domu, ale marně, telefonovala jsme i z Německa, marně. Nemohla jsem se do toho Švýcarska na její telefon dovolat. Protože se to seběhlo tak nějak náhodou, neměla jsem ani čas ohlásit se písemně. Přijeli jsme do Německa, byli jsme tam necelý týden, moc krásné to tam bylo, ale já jsem pořád chtěla do těch Švýcar, do těch Švýcar. Tak jsme se tam vydali tedy bez ohlášení. Přijeli jsme do Affoltern am Albis, tam Olga bydlela, asi dvacet kilometrů jižně od Curychu. Ubytovali jsme se a já pořád chtěla za tou Olgou. Bydlela ve dva plus jedna. Zazvonila jsem, Olga otevřela a teď mě viděla, okamžitě mě poznala, a to jsme se neviděly takových moře let, a ona říkala Blanko, co tady děláš Blanuško. To bylo tak nádherné setkání.

PŘÍLOHA VIII: Fotografie

Fotografie z oslav 80. výročí založení Milíčova domu, které se uskutečnilo dne 9. 11. 2013 v prostorách Mateřské školy Milíčův dům v Praze na Žižkově.

Pozvánka na oslavy 80. výročí založení Milíčova domu

Milíčův dům slouží od roku 1976 jako mateřská škola. V roce 2001 převzal čestný název **Mateřská škola Milíčův dům**.

Paní **Blanka Sedláčková** - nejdříve chovanka, poté spolupracovnice Přemysla Pittra v Milíčově domě, dnes místopředsdkyně správní rady Nadačního fondu Přemysla Pittra a Olgy Fierzové.

„Děti“ Přemysla Pittra vzpomínají na pěkné chvíle strávené zde v Milíčově domě.

Pavel Kohn - spisovatel, redaktor *Rádia Svobodná Evropa* (1968-1990) a především jedno ze zachráněných dětí, které prošlo koncentračními tábory Terezín, Osvětim a Buchenwald.

V rámci oslav proběhla výstava nazvaná „**Příběhy bezvýhradné lidskosti. Přemysl Pittra, výjimečná postava v dějinách 20. století**“.

Pani **Blanka Sedláčková** poděkovala bývalé ředitelce Materské školy Milíčův dům pani **Martě Vrabcové** za dosavadní práci.

Pracovna Přemysla Pittra v Milíčův domě je do dnes zachována.